

1ο ΛΥΚΕΙΟ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

ΤΜΗΜΑ Α4

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΘΕΜΑ 2ου ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΑΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

ΟΜΑΔΑ 1η

**ΝΕΡΟΥΛΗ ΜΑΡΑ
ΠΑΓΟΥΛΑΤΟΥ ΜΑΡΙΛΕΝΗ
ΠΑΣΤΡΑ ΒΙΒΙΑΝ
ΠΛΕΣΣΑ ΘΕΟΔΩΡΑ
ΠΟΜΟΝΗ ΔΑΝΑΗ
ΠΟΤΑΜΙΤΗ ΣΠΥΡΙΔΟΥΛΑ
ΡΕΤΣΗ ΝΑΣΙΑ**

ΟΜΑΔΑ 2η

**ΝΑΤΣΟ ΑΛΕΞΙΟΝΑ
ΝΙΚΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗ- ΜΑΥΡΑ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ ΖΑΦΕΙΡΕΝΙΑ
ΠΑΠΑΔΑΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑ
ΠΕΤΣΙ ΜΑΡΙΑ
ΠΟΜΟΝΗ ΔΙΟΝΥΣΙΑ**

ΟΜΑΔΑ 3η

**ΜΩΡΑΪΤΗΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ
ΝΤΙΚΑΣ ΕΥΘΥΜΙΟΣ
ΠΟΜΟΝΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ
ΠΟΜΟΝΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΡΑΜΑ ΑΡΝΤΙΤ**

ΟΜΑΔΑ 4η

**ΝΟΚΑ ΘΕΟΔΩΡΗ
ΠΑΠΑΔΑΤΟΣ ΛΑΜΠΡΙΝΟΣ
ΠΕΡΟ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ
ΠΟΚΑ ΡΕΜΟΥΑΛΝΤΟ
ΡΕΝΕΣΗΣ ΜΑΡΙΝΟΣ**

* ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ *

Το **θέατρο** είναι ο κλάδος της τέχνης που αναφέρεται στην απόδοση ιστοριών μπροστά σε κοινό, με τη χρήση κυρίως του λόγου, αλλά και της μουσικής και του χορού. Πρόκειται για την παραγωγή ζωντανών απεικονίσεων πραγματικών ή φανταστικών συμβάντων με σκοπό την τέρψη και την επιμόρφωση των θεατών. Το θέατρο μπορεί να έχει διάφορες μορφές, όπως είναι ο μονόλογος, η όπερα, το μπαλέτο, η παντομίμα κ.ά. Δημιουργήθηκε για πρώτη φορά στην Αρχαία Αθήνα, σαν μια εξέλιξη του διθυράμβου. Οι πρώτες μορφές του θεάτρου σε όλη τη διάρκεια της ελληνικής αρχαιότητας ήταν η τραγωδία, η κωμωδία και το σατυρικό δράμα. Στο αρχαίο ελληνικό θέατρο πρωταγωνιστούσαν μονάχα άντρες και ακόμη και σε γυναικείους ρόλους ντύνονταν οι ίδιοι γυναίκες. Έπειτα ο χώρος του θεάτρου μέσα από το πέρασμα των χρόνων εξελίχθηκε και τώρα στις σκηνές του θεάτρου πρωταγωνιστούν τόσο γυναίκες όσο και παιδιά. Το 1962 καθιερώθηκε η 27η Μαρτίου ως παγκόσμια Ημέρα θεάτρου. Υπάρχουν 220 θέατρα στην Ελλάδα.

ΑΡΧΑΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

Το **αρχαίο ελληνικό θέατρο**, θεσμός της αρχαιοελληνικής πόλης-κράτους, *διδασκαλία* και τέλεση θεατρικών παραστάσεων, επ' ευκαιρία των εορτασμών του Διονύσου, αναπτύχθηκε στα τέλη της αρχαϊκής περιόδου και διαμορφώθηκε πλήρως κατά την κλασική περίοδο -κυρίως στην Αθήνα. Φέρει έναν έντονο θρησκευτικό και μυστηριακό χαρακτήρα κατά τη διαδικασία της γέννησής του, αλλά και έναν εξίσου έντονο κοινωνικό και πολιτικό χαρακτήρα κατά την περίοδο της ανάπτυξής του. Στην αρχαία Ελλάδα θέατρο ονομάζονταν αρχικά το ακροατήριο και αργότερα η ονομασία επικράτησε για τον τόπο των παραστάσεων με το σύνολο των κτισμάτων του.

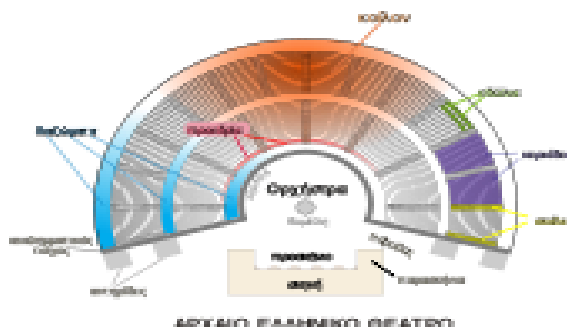
Η ΟΡΧΗΣΤΡΑ

Ο κυκλικός ή ημικυκλικός χώρος ανάμεσα στο κοίλο και την σκηνή αποτελούσε την ορχήστρα. Όπως φαίνεται από τα θέατρα που έχουν διασωθεί, η ορχήστρα βρισκόταν λίγο χαμηλότερα από τη σκηνή. Σε ορισμένα θεατρικά έργα φαίνεται ότι ο Χορός αναμειγνυόταν με τους υποκριτές, ιδιαίτερα στις κωμωδίες και το πιθανότερο είναι ότι οι υποκριτές και χορευτές αρχικά κινούνταν στο ίδιο επίπεδο. Αργότερα οι υποκριτές χωρίστηκαν από τον Χορό και έπαιζαν σε υπερυψωμένο δάπεδο. Η είσοδος του Χορού στην ορχήστρα γινόταν από δυο πλευρικές διόδους, τις παρόδους. Στο κέντρο της ορχήστρας βρισκόταν ο βωμός του Διονύσου, η θυμέλη. Πίσω από την θυμέλη έπαιρναν θέση ο αυλητής και ο υποβολέας. Ο εύριπος, ένας αγωγός απορροής στην περίμετρο της ορχήστρας, τη χώριζε από τον αμφιθεατρικό χώρο των καθισμάτων και την προστάτευε από πλημμύρα σε περίπτωση βροχής.

Η ΣΚΗΝΗ

Τα μόνα υπολείμματα αυτού του πρώτου θεάτρου, που χρησιμοποιήθηκε από τον Φρόνιχο, τον Αισχύλο και ενδεχομένως τον Σοφοκλή, είναι έξι από τις θεμέλιους λίθους του τοίχου της ορχήστρας. Σύμφωνα με τον Dorpfeld, που ανέσκαψε πρώτος την περιοχή, αυτοί οι λίθοι ήταν κάποτε τμήμα ενός κύκλου διαμέτρου 24-27 μέτρων. Η λιθοδομή πιθανώς δεν ήταν κυκλική αλλά μάλλον πολυγωνική -σχήμα που χρησιμοποιείτο στην πρώιμη κλασική εποχή. Η αρχική περιοχή των θέσεων για τους θεατές (*θέατρον*) πιθανώς δεν απαιτήσε μεγάλη εκσκαφή της λοφοπλαγιάς, αλλά χρειάστηκε να υποστηλωθεί η ορχήστρα με υποστηρικτικούς τοίχους και να μεταφερθεί χώμα, προκειμένου να δημιουργηθεί το κατάλληλο επίπεδο για το χορό (διθυραμβικό, τραγικό, κωμικό, κ.λπ.).

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

Το **αρχαίο ελληνικό θέατρο** ως αρχιτεκτόνημα είναι μια υπαίθρια αμφιθεατρική κατασκευή ημικυκλικής κάτοψης γύρω από μια κυκλική πλατεία. Χρησίμευε για θρησκευτικές τελετουργίες, αγώνες μουσικής και ποίησης, θεατρικές παραστάσεις, συνελεύσεις του δήμου ή της βουλής της πόλης-κράτους, ακόμα και ως αγορά. Κατά την Αρχαϊκή Περίοδο οι θεατρικοί χώροι διαμορφώνονταν με ήπιες επεμβάσεις σε χαμηλές, φυσικές κατωφέρειες του εδάφους χωρίς λίθινες κατασκευές, ή το πολύ-πολύ με συσσώρευση χωμάτων. Τέτοιες κατασκευές δύσκολα μπορούν να εντοπιστούν από την αρχαιολογική έρευνα. Στο κέντρο ενός αρχαίου ελληνικού θεάτρου βρίσκεται μια κυκλική, συχνά πλακόστρωτη πλατεία, η *ορχήστρα*. Στην ορχήστρα έπαιρνε θέση με την έναρξη της θεατρικής παράστασης ο *χορός* και εκεί ανέπτυσαν τη δράση τους κατά την πρώιμη περίοδο και οι υποκριτές. Η *ορχήστρα*, με άλλα λόγια, ήταν η σκηνή των σημερινών θεάτρων. Ο αμφιθεατρικός χώρος που περιέβαλλε τη σκηνή ήταν το *κοίλον*. Στο κέντρο της ορχήστρας βρισκόταν η *θυμέλη*, ένας βωμός για το θεό Διόνυσο. Το αρχαίο θέατρο των Συρακουσών. Αποψη της ορχήστρας με ευδιάκριτο τον *εὐριπο* στην περιφέρειά της. *Σκηνή* στο αρχαίο θέατρο ονομάζεται ένα ορθογώνιο, μακρόστενο, στεγασμένο κτήριο, που προστέθηκε τον 5ο αι. π.Χ. στην περιφέρεια της *ορχήστρας* απέναντι από το *κοίλον*. Αρχικά η *σκηνή* ήταν ισόγεια και χρησιμοποιούνταν μόνο ως *αποδυτήριο*, όπως τα σημερινά παρασκήνια και τα καμαρίνια. Κατά την Πρώιμη Ελληνιστική Περίοδο η *σκηνή* έγινε διώροφη, με την οροφή του ισόγειου να εξέχει κάτω από τον πρώτο όροφο σχηματίζοντας έναν εξώστη. Από το 2ο αι. π.Χ. η δράση των υποκριτών μεταφέρθηκε πάνω σε αυτό τον εξώστη, που ονομάστηκε *λογείον*, ενώ το σκηνικό βάθος τοποθετήθηκε στην πρόσοψη του πρώτου ορόφου. Το αρχαίο θέατρο των Δελφών. Το *κοίλον* ήταν το κεκλιμένο χωνοειδές επίπεδο, στο οποίο απλώνονταν αμφιθεατρικά τα εδώλια των θεατών. Το *κοίλον* συνήθως δεν ενώνεται με το κτήριο της *σκηνής*. Ανάμεσα στους αναλημματικούς του τοίχους και τα άκρα της *σκηνής* υπήρχαν διάδρομοι για την προσέλευση των θεατών και, με την έναρξη της παράστασης, για την είσοδο του χορού. Αυτοί οι διάδρομοι ονομάζονται *πάροδοι*. Στις παρόδους των θεάτρων στήνονταν συχνά μνημειώδεις στήλες ή επιγραφές με ψηφίσματα για να τα βλέπει πολύς κόσμος. Οριζόντιοι διάδρομοι, τα *διαζώματα*, χωρίζουν το *κοίλον* σε ζώνες. Στην πρώτη σειρά του *κοίλου*, στην περίμετρο της ορχήστρας, βρισκόταν η *προεδρία*, μια ημικυκλική σειρά λίθινων καθισμάτων ή θρόνων προορισμένων για τους αξιωματούχους και τα τιμώμενα πρόσωπα. Πάνω από την τελευταία σειρά καθισμάτων μπορούσε να επεκταθεί το θέατρο, αν το επέβαλλαν οι ανάγκες, με την προσθήκη *επιθεάτρου*.

ΤΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΑ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΘΕΑΤΡΑ

- ΑΡΧΑΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΑΜΦΙΛΟΧΙΚΟΥ ΑΡΓΟΥΣ 1916
- ΑΡΧΑΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΑΣΚΛΗΠΕΙΟΥ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ 40ς ΑΙ.
- ΑΡΧΑΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΑΜΒΡΑΚΙΑΣ 30ς ΑΙ.
- ΑΡΧΑΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΑΜΦΙΠΟΛΗΣ
- ΑΡΧΑΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΒΕΡΓΙΝΑΣ
- ΑΡΧΑΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΑΧΑΡΝΩΝ
- ΑΡΧΑΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΓΟΡΤΥΝΑΣ
- ΑΡΧΑΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΔΕΛΦΩΝ 40ς ΑΙ.
- ΑΡΧΑΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΣ
- ΑΡΧΑΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΔΕΙΛΟΥ
- ΑΡΧΑΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ
- ΑΡΧΑΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΔΩΔΩΝΗΣ
- ΑΡΧΑΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΩΔΕΙΟ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ
- ΑΡΧΑΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΕΡΕΤΡΙΑΣ 40ς ΑΙ.
- ΑΡΧΑΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΗΛΙΑΔΑΣ 40ς ΑΙ.
- ΑΡΧΑΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΣΤΑΔΙΟ ΚΑΙ ΩΔΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
- ΑΡΧΑΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΘΟΡΙΚΟΥ 40ς ΑΙ.
- ΑΡΧΑΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΙΚΑΡΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
- ΑΡΧΑΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΚΑΣΣΩΠΗΣ

ΕΝΔΥΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΑΡΧΑΙΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

*Απ' την αγγειογραφία μαθαίνουμε ότι οι ηθοποιοί της τραγωδίας φορούσαν περίτεχνα μακριά ρούχα, συχνά έντονα χρωματισμένα και βαριά διακοσμημένα και ψηλά παπούτσια, που ονομάζονταν κοθόρνοι, κατά μίμηση του Διονύσου. Αργότερα προστέθηκε ένα κάλυμμα στο κεφάλι (όγκος) και μια προσθήκη από χοντρές σόλες στα παπούτσια. Τα κουστούμια αυτά έδιναν στους ηθοποιούς επιβλητική ανωτερότητα. Το πιο σημαντικό ήταν η μάσκα, που λέγεται ότι ήταν επινόηση του Θέσπη. Κατασκευασμένη από λεπτό ξύλο, φελό ή λινό έδινε τη δυνατότητα στους ηθοποιούς να παίζουν αρκετούς ρόλους. Κάθε μάσκα (υπολογίζεται ότι υπήρχαν πάνω από 30 τύποι) δήλωνε την ηλικία, την κατάσταση, το φύλο και το κυρίαρχο συναίσθημα του χαρακτήρα. Ο ηθοποιός έκανε πλατιές, άπλετες χειρονομίες και βασιζόταν στην κλίμακα και στην εκφραστικότητα της φωνής του και έπνιγε την ατομικότητα του μέσα στον χαρακτήρα που υποδύονταν. Ο χορός που χρειαζόταν μεγαλύτερη ελευθερία κινήσεων, φορούσε το ρούχο των ανθρώπων που υποδύονταν και ελαφριά μάσκα.

*Οι ηθοποιοί της κωμωδίας φορούσαν λιγότερο άβολα και εμποδιστικά κουστούμια, μαλακές παντόφλες (σόκκοι), σφιχτά παντελόνια στο χρώμα του δέρματος, ένα κοντό χιτώνα γελοία παραγεμισμένο και, τουλάχιστο στην εποχή του Αριστοφάνη, ένα φαλλό από κόκκινο δέρμα, ενώ οι μάσκες τους ήταν υπερβολικές για να αναδεικνύεται άμεσα το κωμικό στοιχείο. Οι ηθοποιοί αυτοί έπρεπε να είναι και λίγο ακροβάτες.

*Οι ηθοποιοί στο σατυρικό δράμα, οι ακόλουθοι του Διονύσου φορούσαν μικρές γούνινες τιράντες στις οποίες ήταν προσαρμοσμένα μια ουρά κι ένας φαλλός.

ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

1. ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ
2. ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ
3. ΚΟΜΕΝΤΙΑ ΝΤΕ ΑΡΤΕ
4. ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΤΩΝ ΙΤΑΛΙΚΩΝ ΑΚΑΔΗΜΙΩΝ
5. ΤΟ ΑΥΛΙΑΚΟ ΘΕΑΤΡΟ
6. ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ
7. ΚΡΗΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ
8. ΕΠΤΑΝΗΣΙΑ ΘΕΑΤΡΟ
9. ΛΑΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΟΜΙΛΙΕΣ
10. ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΙΑΦΩΤΙΣΜΟΣ
11. ΘΕΑΤΡΟ ΣΤΟΝ 19 ΑΙ
12. ΘΕΑΤΡΟ ΣΚΙΩΝ
13. ΚΩΜΕΙΔΥΛΛΙΟ-ΔΡΑΜΑΤΙΚΟ ΕΙΔΥΛΛΙΟ
14. ΑΣΤΙΚΟ ΔΡΑΜΑ
15. ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΟΣ
16. ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΔΙΑΣΩΘΗΚΑΝ

- ΑΝΤΙΓΟΝΗ
- ΗΛΕΚΤΡΑ
- ΤΡΑΧΙΝΑΙ
- ΟΙΔΙΠΟΥΣ
- ΤΥΡΡΑΝΟΣ
- ΑΙΑΣ
- ΦΙΛΑΙΤΗΤΗΣ
- ΠΕΡΣΑΙ
- ΕΠΤΑ ΕΠΙ ΘΗΒΑΣ
- ΙΚΕΤΙΔΕΣ
- ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ ΔΕΣΜΩΤΗΣ
- ΟΡΕΣΤΕΙΑ
- ΑΛΚΗΣΤΙΣ
- ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ
- ΒΑΚΧΑΙ
- ΕΚΑΒΗ
- ΕΛΕΝΗ
- ΗΛΕΚΤΡΑ
- ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ ΕΝ ΑΥΛΙΔΗ
- ΤΡΩΑΔΕΣ
- ΟΡΝΙΘΕΣ
- ΜΗΔΕΙΑ
- ΝΕΦΕΛΕΣ

ΟΙ ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΕΙΝΑΙ ΓΝΩΣΤΑ ΕΡΓΑ ΤΩΝ ΣΟΦΟΚΛΗ , ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗ, ΜΕΝΑΝΔΡΟ ΚΑΙ ΕΥΡΙΠΙΔΗ

ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

Οι σύγχρονες θεατρικές παραστάσεις είναι μέρος της καθημερινής ζωής της κοινωνίας μας και γίνονται σε όλη τη διάρκεια το έτους. Η διάρκεια μιας παράστασης είναι καθορισμένη και κυρίως γίνεται απογευματινές ή βραδινές ώρες. Στην αρχαιότητα επειδή δεν υπήρχε η ηλεκτρική ενέργεια οι παραστάσεις ξεκινούσαν από την αυγή και τελείωναν με τη δύση του ηλίου.

Η συμμετοχή των πολιτών σε μια παράσταση δεν είναι υποχρεωτική από το κράτος. Οι ηθοποιοί όπως και οι υπόλοιποι συντελεστές της παράστασης είναι επαγγελματίες, συμμετέχουν σε ακροάσεις και επιλέγονται ανάλογα με τα προσόντα τους. Οι συντελεστές μιας παράστασης δεν ανήκουν σε κάποια ιδιαίτερη κοινωνική τάξη. Το μεγαλύτερο μέρος των πολιτών μπορούν να παρακολουθήσουν την παράσταση ως θεατές. Ο σκηνοθέτης είναι ο «οργανωτής» μιας παράστασης. Εκτός από αυτόν υπάρχει μια πλειάδα ανθρώπων που εργάζονται για να «ανεβεί» μια θεατρική παράσταση π.χ. χορευτές, μουσικοί, ηλεκτρολόγοι, ηχολήπτες, υποβολείς, ενδυματολόγοι, μακιγιέρ κ.α. Το κράτος μπορεί να χρηματοδοτήσει μια παράσταση αλλά οι περισσότερες παραστάσεις γίνονται με ιδιωτική πρωτοβουλία σε ιδιωτικά θέατρα. Η χορηγία δεν είναι υποχρεωτική και δεν καθορίζεται από το κράτος. Οι γυναικείοι ρόλοι ενσαρκώνονται από γυναίκες ηθοποιούς. Ο αριθμός των ηθοποιών που συμμετέχουν σε μια παράσταση δεν είναι συγκεκριμένος. Τα προσωπεία τα αντικατέστησε το μακιγιάζ. Τα υπερφυσικά ενδύματα αντικαταστάθηκαν από ενδύματα που συμφωνούν με την περίοδο στην οποία διαδραματίζεται το έργο. Ενώ και σήμερα χρησιμοποιούνται οι περούκες. Οι περισσότερες θεατρικές παραστάσεις δεν είναι ενταγμένες σε αγωνιστικό πλαίσιο (π.χ. όπως ο διαγωνισμός σχολικού θεάτρου). Δεν υπάρχουν κριτές ή κρινόμενοι. Σκοπός της παράστασης είναι να ψυχαγωγήσει και να προβληματίσει το θεατή. Μερικές θεατρικές παραστάσεις είναι ενταγμένες στα πλαίσια πολιτιστικών εκδηλώσεων και εορτασμών. Το θέατρο μπορεί να χρησιμεύσει και ως όργανο πειθούς μη δημοκρατικών πολιτευμάτων (στρατευμένο θέατρο). Η θεματολογία του σημερινού θεάτρου κυρίως αντλείται από τα προβλήματα της καθημερινής ζωής. Το ανέβασμα θεατρικών παραστάσεων σε μια πόλη είναι δείγμα ευημερίας και φανερώνει το πολιτιστικό επίπεδο της.

ΕΛΛΗΝΕΣ ΗΘΟΠΟΙΟΙ

Ο πρώτος ηθοποιός εκείνης της εποχής ήταν ο Κώστας Αριστίας.

Ένας από τους εκλεκτούς ηθοποιούς ήταν επίσης και ο Ζακυνθινός Διονύσιος Ταβουλάρης (1840-1928).

Μία άλλη τελείως ιδιότυπη φυσιογνωμία που αξίζει να αναφερθεί είναι του Βασίλη Ανδρονόπουλου.

Ένας μεγάλος του θεάτρου (μεγαλύτερος κατά γενική ομολογία) ήταν ο Βαγγέλης Παντόπουλος, που γεννήθηκε και πέθανε στην Αθήνα (1860-1913).

Εξέχουσα φυσιογνωμία για το θέατρο του τέλους του 19ου αιώνα, ο Νικόλαος Λεκατσάς.

Από τις γυναίκες ηθοποιούς ξεχώρισε η Πιπίνα Βονασέρα.

Άλλη γυναίκα ηθοποιός που διέπρεψε την περίοδο αυτή ήταν η Αικατερίνη Βερόνη, που γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη το 1867.

Η τρίτη κορυφαία της εποχής ήταν η Ευαγγελία Παρασκευοπούλου. Είχε ταλέντο τραγωδού και ερμήνευσε με εξαιρετική επιτυχία τα έργα του Σαίξπηρ στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

ΕΙΔΗ ΘΕΑΤΡΟΥ

Κλασική κατηγοριοποίηση του Ευρωπαϊκού θεάτρου

- Θέατρο πρόζας (ο λόγος ακολουθεί την καθημερινή του χρήση)
- Τραγωδία
- Κωμωδία
- Δράμα (ό,τι δεν εμπίπτει στα προηγούμενα δύο)

Μουσικό θέατρο (η χρήση του λόγου είναι προσωδιακή)

- Όπερα
- Οπερέτα
- Μιούζικαλ
- Χοροθέατρο
- Μπαλέτο

Θέατρο μορφών

- Μαριονέτες
- Θέατρο Σκιών

Σύνθετα θεάματα

- Παντομίμα
- Επιθεώρηση
- Μεσαιωνικά μυστήρια (δρώμενα βασισμένα σε χωρία της Βίβλου)

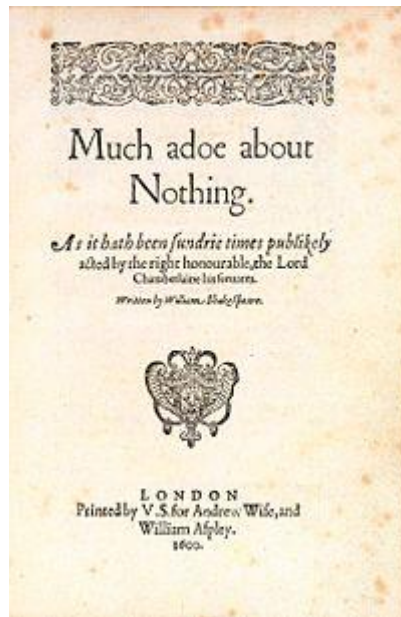
WILLIAM SHAKESPEARE

Ο **Ουίλλιαμ Σαίξπηρ** (*William Shakespeare*, Απρίλιος 1564 - 3 Μαΐου 1616) ήταν Άγγλος ποιητής και θεατρικός συγγραφέας. Θεωρείται ευρέως ως ο σημαντικότερος συγγραφέας που έγραψε στην αγγλική γλώσσα και ένας από τους σημαντικότερους δραματουργούς παγκοσμίως. Συχνά αποκαλείται εθνικός ποιητής της Αγγλίας και «Βάρδος του Έιβον». Τα σωζόμενα έργα του, συμπεριλαμβανομένων και ορισμένων συνεργασιών, αποτελούνται από περίπου 38 θεατρικά έργα, 154 σονέτα, δύο μεγάλα αφηγηματικά ποιήματα και πολλά άλλα ποιήματα. Τα έργα του έχουν μεταφραστεί στις περισσότερες γλώσσες του κόσμου και ερμηνεύονται περισσότερο συχνά από τα έργα οποιουδήποτε άλλου θεατρικού συγγραφέα.

ΚΟΡΥΦΑΙΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ

- ΑΜΛΕΤ
- ΒΑΣΙΛΙΑΣ ΛΗΡ
- ΜΑΚΜΠΕΘ
- ΡΙΧΑΡΔΟΣ Ο Β΄
- ΟΝΕΙΡΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΗΣ ΝΥΧΤΟΣ
- ΠΟΛΥ ΚΑΛΟ ΓΙΑ ΤΟ ΤΙΠΟΤΑ
- ΔΩΔΕΚΑΤΗ ΝΥΧΤΑ
- ΤΕΛΟΣ ΚΑΛΟ ΟΛΑ ΚΑΛΑ
- ΑΓΑΠΗ ΑΓΩΝΑΣ ΑΓΟΝΟΣ
- ΡΩΜΑΙΟΣ ΚΑΙ ΙΟΥΛΙΕΤΑ
- ΟΘΕΛΛΟΣ
- Ο ΕΜΠΟΡΟΣ ΤΗΣ ΒΕΝΕΤΙΑΣ

Πολύ κακό για το τίποτα (αγγλ. *Much Ado About Nothing*) είναι ο τίτλος μιας κωμωδίας του Ουίλλιαμ Σαίξπηρ. Εκδόθηκε για πρώτη φορά το 1600 και παρουσιάστηκε επί σκηνής ίσως τη χρονιά 1598-1599. Παραμένει ένα από τα πιο δημοφιλή σαιξπηρικά έργα και μοιάζει πολύ με σύγχρονες ρομαντικές κωμωδίες, παριστάνοντας τη σχέση ανάμεσα σε δυο ζευγάρια, τον Κλαύδιο και την Ηρώ, που θέλουν να παντρευτούν, και τον Βενέδικτο και τη Βεατρίκη, τους οποίους οι πρώτοι προσπαθούν να πείσουν ότι αγαπιούνται και ταιριάζουν.

Οι απόψεις και η κριτική της Βεατρίκης για τους άντρες θυμίζουν το προγενέστερο σαιξπηρικό έργο Το ημέρωμα της στρίγγλας, ενώ η ψεύτικη προδοσία του Δον Τζον και ο άδικος κατατρεγμός της Ηρούς θυμίζουν το μεταγενέστερο Οθέλλο.

12^H NYXTA

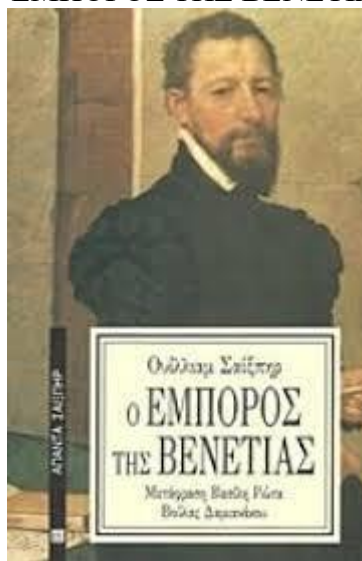
Τα δίδυμα αδέλφια Βιόλα και Σεμπάστιαν ναυαγούν στις ακτές της σχεδόν μυθικής Ιλυρίας, όπου δύο αντιθετικές δυνάμεις, το πένθος και ο έρωτας, προσπαθούν να επιβληθούν. Η αναμέτρησή τους προκαλεί απρόσμενες καταστάσεις γέλιου και δακρύων. Έτσι κι αλλιώς, «απόψε» όλα επιτρέπονται!

ΤΕΛΟΣ ΚΑΛΟ ΟΛΑ ΚΑΛΑ

Η Ελένη, μια ορφανή κοπέλα που μεγαλώνει υπό την κηδεμονία της Κόμισσας του Ρουσιγιόν, είναι ερωτευμένη με το γιο της Κόμισσας, τον Μπερτράμ. Ο έρωτάς της δεν βρίσκει ανταπόκριση. Όταν, όμως, ο βασιλιάς της Γαλλίας αρρωσταίνει βαριά και η Ελένη κατορθώνει να τον γιατρέψει, χρησιμοποιώντας μια παλιά θεραπευτική συνταγή που της άφησε κληρονομιά ο φημισμένος γιατρός πατέρας της, ζητάει για ανταμοιβή της από το βασιλιά να διαλέξει τον άντρα της ανάμεσα στους αυλικούς. Και, βέβαια, διαλέγει τον Μπερτράμ. Εκείνος όμως, αρνείται να δεχτεί αυτόν το γάμο και δραπετεύει σε άλλη χώρα. Η Ελένη θα μπει σε μεγάλες περιπέτειες για να κερδίσει την ταυτότητα, τη ζωή, και τον έρωτά της.

Ο ΕΜΠΟΡΟΣ ΤΗΣ ΒΕΝΕΤΙΑΣ

Τον *Έμπορο της Βενετίας* ο Ουίλλιαμ Σαίξπηρ τον έγραψε το 1598 και η ιστορία του είναι επηρεασμένη από διάφορους μύθους και παραμύθια της Ελλάδας, Αιγύπτου, Ανατολής, Βυζαντίου, Αναγέννησης. Κύρια θέματά του είναι η υποκειμενική ερμηνεία των νόμων, η αντιπαράθεση αξιών και κυρίως οι διαπροσωπικές σχέσεις στην ακμάζουσα Βενετία του 16ου αιώνα.

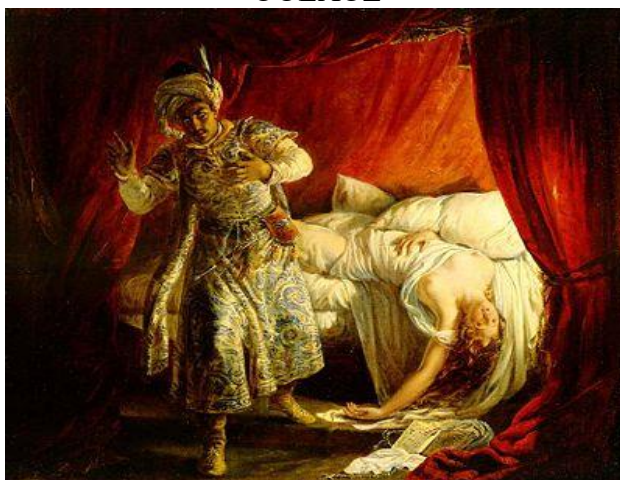
Η επιτυχία που γνώρισε το έργο οφείλεται κυρίως στη λαϊκότητα του μύθου, στην άψογη δραματουργική του δομή, στη σωστή σκιαγράφηση των χαρακτήρων, στα θαυμάσια κωμικά ευρήματα και πάνω απ' όλα, στον απaráμιλλο ποιητικό λόγο του Σαίξπηρ.

ΟΝΕΙΡΟ ΘΕΡΙΝΗΣ ΝΥΧΤΑΣ

Το *Όνειρο Θερινής Νυκτός* είναι μια ρομαντική κωμωδία του Ουίλιαμ Σαίξπηρ. Περιγράφει τις περιπέτειες τεσσάρων νεαρών Αθηναίων και μιας ομάδας ερασιτεχνών ηθοποιών, τη σχέση τους με το Δούκα και τη Δούκισσα της Αθήνας, Θησέα και Ιππολύτη, και με τα ξωτικά ενός δάσους κάτω από το φεγγάρι. Είναι ένα από τα γνωστότερα και πιο πολυπαιγμένα έργα του Σαίξπηρ σε όλο τον κόσμο.

ΟΘΕΛΟΣ

Ο μαύρος **Οθέλος** είναι αξιωματικός του στρατού της Δημοκρατίας της Βενετίας. Κρυφά παντρεύτηκε την όμορφη νεαρή και εύγλωττη **Δυσδαιμόνα** χωρίς τη συναίνεση του πατέρα της, **Βραβάντιου**. Όταν ο **Ιάγος**, ένας κακόβουλος στρατιώτης που είχε όνειρα προαγωγής του, βλέπει ότι ο Οθέλος αντί αυτού προάγει τον άπειρο **Κάσσιο**, βάζει το εκδικητικό του σχέδιο σε εφαρμογή. Ο Οθέλος εντελώς ανυποψίαστος πέφτει θύμα. Ο Ιάγος χρησιμοποιεί τον **Ροδρίγο**, ένα νεαρό, βαθιά ερωτευμένο με τη **Δυσδαιμόνα**, η οποία όμως δεν του ανταποκρίνεται.

Ο **Βραβάντιος** μαθαίνει για τον κρυφό γάμο και τον Οθέλο και απευθύνεται στα δικαστήρια κατηγορώντας τον για μάγια, μια και ποτέ δεν πιστεύει ότι θα μπορούσε η κόρη του εθελοντικά να αγαπήσει «αυτόν τον ασχημομούρη». Ο Οθέλος και η Δυσδαιμόνα εκλιπαρούν τον πατέρα της να τους δώσει την ευχή του, γιατί αγαπιούνται αληθινά. Ο Οθέλος στέλνεται στην Κύπρο να πολεμήσει τους Τούρκους. Μαζί του ταξιδεύουν και η Δυσδαιμόνα, καθώς και ο Κάσσιος μαζί με τον Ιάγο που ακολουθείται από τη γυναίκα του Αιμιλία.

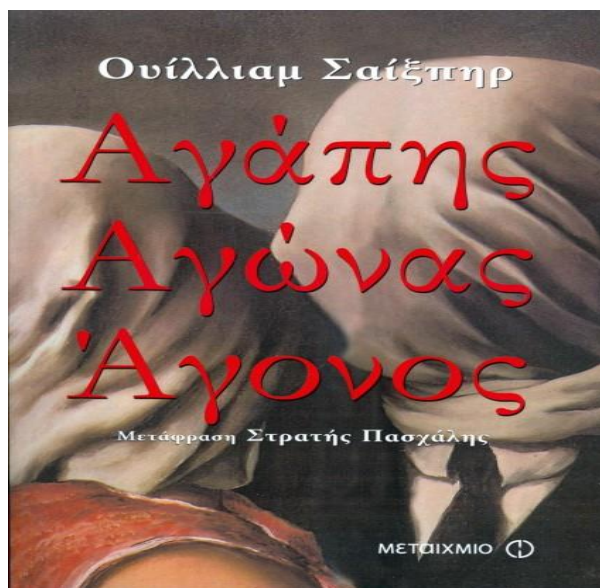
Ο Ιάγος δηλητηριάζει τη σχέση του Οθέλου, λέγοντάς του ότι η γυναίκα του τον απατά με τον Κάσσιο δείχνοντάς του για αποδεικτικό στοιχείο ένα μαντηλάκι που είχε δήθεν βρει. Ο Οθέλος γεμάτος καχυποψία κατηγορεί τη γυναίκα του για συζυγική απάτη και ψεύδος. Η Αιμιλία όμως του εκμυστηρεύεται την αλήθεια πριν την δολοφονήσει ο Ιάγος. Ο Ιάγος τελικά θα συλληφθεί και το σχέδιό του θα αποκαλυφθεί, ο Οθέλος όμως αυτοκτονεί από τις τύψεις.

ΒΑΣΙΛΙΑΣ ΛΗΡ

Ο *Βασιλιάς Ληρ* (*King Lear*), είναι δράμα του Ουίλλιαμ Σαίξπηρ που γράφτηκε το 1609. Το θέμα της τραγωδίας είναι η απόφαση του βασιλιά Λήρ να μοιράσει το βασίλειό του στις τρεις θυγατέρες του, τη Γονερίλη, τη Ρεγάνη και την Κορδέλια. Αυτή που θα τον πείσει για το μέγεθος της αγάπης της, θα πάρει το βασίλειο. Παρά τις συμβουλές του δούκα του Κεντ, αποκληρώνει την Κορδέλια κι εξορίζει τον δούκα. Την αποκληρωμένη κόρη παντρεύεται ο βασιλιάς της Γαλλίας.

ΑΓΑΠΗ ΑΓΩΝΑΣ ΑΓΟΝΟΣ

Στην αρχή του έργου παρουσιάζεται ο Φερδινάνδος, Βασιλιάς της Ναβάρρας, και οι τρεις ευγενείς φίλοι του (Μπερόουν, Ντυμέν, Λονγκαβίλ), οι οποίοι παίρνουν όρκο να αφιερωθούν στη μελέτη για τρία ολόκληρα χρόνια: θα περιοριστούν στη βιβλιοθήκη, θα νηστεύουν μια φορά την εβδομάδα, θα κοιμούνται μόνο λίγες ώρες κάθε βράδυ και θα στερηθούν τη συντροφιά των γυναικών.

Ωστόσο, ο ένας από αυτούς υπενθυμίζει στο βασιλιά ότι στη χώρα καταφτάνουν η πριγκίπισσα της Γαλλίας με συνοδεία τρεις όμορφες αυλικές της (Ροζαλίνα, Μαρία, Κατερίνα), θέτοντάς τους σε

πειρασμό: ο βασιλιάς και οι φίλοι του ερωτεύονται την πριγκίπισσα και τη συνοδεία της. Η κεντρική πλοκή διανθίζεται από μικρές κωμικές ιστορίες, όπως, για παράδειγμα, την προσπάθεια "κατάκτησης" μιας χωριατοπούλας από το χαζό Κοστάρ και τον Ισπανό ξιφομάχο Δον Αντριάνο ντε Αρμάδο, καθώς και το ανέβασμα μιας παράστασης από δυο λόγιους, τον Σερ Ναθάνιελ και τον Ολοφέρνη.

Στο τέλος αυτής της παράστασης, υπάρχει μια "δυσάρεστη" ανατροπή. Φτάνει η είδηση ότι ο πατέρας της πριγκίπισσας πέθανε κι εκείνη πρέπει να γυρίσει πίσω για να διεκδικήσει το θρόνο. Ο βασιλιάς και οι φίλοι του ορκίζονται πίστη στις αγαπημένες τους, αλλά εκείνες, μην έχοντας πειστεί για το αν η αγάπη τους είναι τόσο δυνατή, ισχυρίζονται ότι πρέπει να περιμένουν ένα χρόνο και μια μέρα για να αποδείξουν την αλήθεια των λόγων τους.

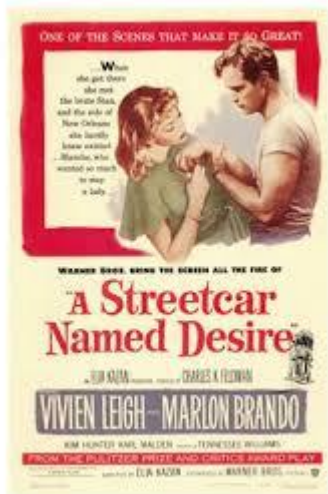
ΤΕΝΕΣΙ ΟΥΙΛΙΑΜΣ

Ο **Τενεσί Ουίλιαμς**, φιλολογικό ψευδώνυμο του **Τόμας Λανιέ Ουίλιαμς** (*Thomas Lanier "Tennessee" Williams III*, 26 Μαρτίου 1911 - 25 Φεβρουαρίου 1983) ήταν ένας από τους σημαντικότερους Αμερικανούς θεατρικούς συγγραφείς, μαζί με το σύγχρονό του, Άρθουρ Μίλλερ. Έζησε για μεγάλο χρονικό διάστημα στη Νέα Ορλεάνη, όπου και άλλαξε το όνομά του από την πολιτεία καταγωγής του πατέρα του. Έγραψε ποιήματα, νουβέλες, θεατρικά έργα και παιχνίδια, ιστορίες και μυθιστορήματα. Κέρδισε το βραβείο Πούλιτζερ το 1948 για το "Λεωφορείον ο Πόθος"

και το 1955 για τη "Λυσσασμένη Γάτα". Τα έργα του έχουν μεταφραστεί σε πάνω από 30 γλώσσες, ενώ αποτελούν ιδιαίτερα δημοφιλείς παραστάσεις σε όλο τον κόσμο.

ΜΕΓΑΛΑ ΘΕΑΤΡΙΚΑ ΤΟΥ ΕΡΓΑ

- *The Glass Menagerie* (Το γυάλινο θηριοτροφείο, ελλην. τίτλος: Γυάλινος Κόσμος, 1944)
- *A Streetcar Named Desire* (Λεωφορείον ο Πόθος, 1947)
- *Summer and Smoke* (Καλοκαίρι και καταχνιά, 1948)
- *The Rose Tattoo* (ελλην. τίτλος: Τριαντάφυλλο στο στήθος, 1951)
- *Camino Real* (1953)
- *Cat on a Hot Tin Roof* (ελλην. τίτλος: Λυσσασμένη Γάτα, 1955)
- *Orpheus Descending* (Ο Ορφέας στον Άδη, 1957)
- *Suddenly, Last Summer* (Ξαφνικά πέρυσι το καλοκαίρι, 1958)
- *Sweet Bird of Youth* (Γλυκό πουλί της νιότης, 1959)
- *Period of Adjustment* (Περίοδος προσαρμογής, 1960)
- *The Night of the Iguana* (Η νύχτα της Ιγκουάνα, 1961)
- *The Milk Train Doesn't Stop Here Anymore* (Το τραίνο με το γάλα δεν σταματά πια εδώ, 1963) (ελλην. τίτλος: Ο Τελευταίος επισκέπτης)
- *The Seven Descents of Myrtle* (Οι επτά κάθοδοι της Μερτλ, 1968) (ή Το βασίλειο της γης)
- *In the Bar of a Tokyo Hotel* (Στο μπαρ ενός ξενοδοχείου του Τόκιο, 1969)
- *Will Mr. Merriweather Return from Memphis?* (Ο κύριος Μέρριγουέδερ θα γυρίσει από το Μέμφις; 1969)
- *Small Craft Warnings* (Μικρές έξυπνες προειδοποιήσεις, 1972)
- *The Two-Character Play* (Έργο για δύο πρόσωπα, 1973)
- *The Red Devil Battery Sign* (Το σημάδι του κόκκινου διαβόλου, 1975)
- *This Is (An Entertainment)* [Αυτό είναι (Μια διασκέδαση)], 1976)
- *Vieux Carré* (1977)
- *A Lovely Sunday for Creve Coeur* (ελλην. τίτλος: Μια υπέροχη Κυριακή για εκδρομή (1979)
- *Clothes for a Summer Hotel* (Ρούχα για καλοκαιρινό ξενοδοχείο, 1980)
- *The Notebook of Trigorin* (Το σημειωματάριο του Τριγκόριν, 1980)
- *Something Cloudy, Something Clear* (Κάτι συννεφιασμένο, κάτι καθαρό, 1981)
- *A House Not Meant to Stand* (Ετοιμόρροπο σπίτι, 1982)

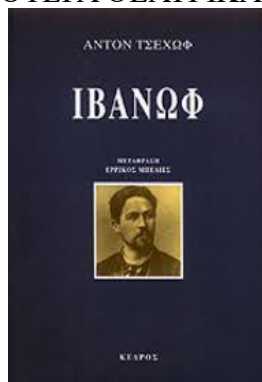
ANTON ΠΑΒΛΟΒΙΤΣ ΤΣΕΧΩΦ

Ο **Αντόν Πάβλοβιτς Τσέχωφ** (29 Ιανουαρίου 1860 – 15 Ιουλίου 1904) ήταν Ρώσος θεατρικός συγγραφέας και ένας από τους μεγαλύτερους διηγηματογράφους της παγκόσμιας λογοτεχνίας. Σπούδασε και εργάστηκε ως γιατρός.

Γεννήθηκε στις 29 Ιανουαρίου 1860 (17 Ιανουαρίου με το παλαιό ημερολόγιο) στην κωμόπολη Ταγκανρόγκ, στη νότια Ρωσία. Πέθανε στις 15 Ιουλίου 1904 (2 Ιουλίου με το παλαιό ημερολόγιο) στη γερμανική πόλη Μπάντενβάιλερ και τάφηκε στη Μόσχα στις 22 Ιουλίου 1904. Θεωρείται από τις πιο σημαντικές μορφές της παγκόσμιας δραματουργίας και άσκησε μεγάλη επίδραση στη θεατρική λογοτεχνία του 20ού αιώνα. Στα έργα του αποτυπώνεται η διαρκής φθορά της καθημερινής ζωής. Οι ήρωές του είναι άνθρωποι της ανώτερης κυρίως τάξης, που «ξοδεύουν» τη ζωή τους μέσα στην πνιγηρή ατμόσφαιρα της ρώσικης επαρχίας.

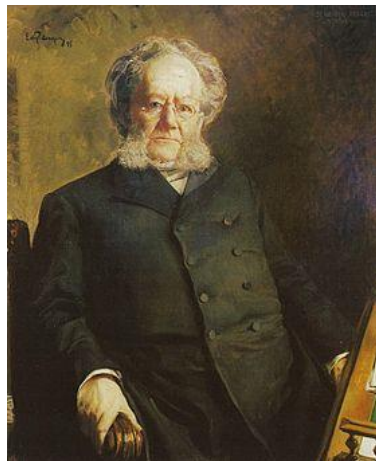
ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΕΡΑ ΘΕΑΤΡΙΚΑ ΤΟΥ ΕΡΓΑ

- **«Πλατόνοφ»** (1881), τετράπρακτο δράμα - (πρώτη παράσταση στην Ελλάδα τον Φεβρουάριο του 1980 από το Εθνικό θέατρο)
- **«Στο δρόμο»**, (1884), δραματικό σκίτσο σε μία πράξη, προσαρμογή από το διήγημά του, το «Φθινόπωρο» (άπαιχτο στην Ελλάδα)
- **«Οι βλαβερές συνέπειες του καπνού»**, (1887) μονόπρακτο - (πρώτη παράσταση στην Ελλάδα, τον Φλεβάρη του 1930, υπό τον θίασο και σε μετάφραση Μ. Κουνελάκη, στην αίθουσα του Ωδείου Αθηνών)
- **«Το κύκνειο άσμα»** (1887), μονόπρακτο δράμα - (πρώτη παράσταση στην Ελλάδα τον Απρίλη του 1929 και πάλι από τον θίασο του Μ. Κουνελάκη)
- **«Ιβάνοφ»** (1887) - τετράπρακτο δράμα - (πρώτη παράσταση στην Ελλάδα τον Νοέμβρη του 1966 από το Εθνικό θέατρο)
- **«Η Αρκούδα»** (1888) μονόπρακτη κωμωδία - (πρώτη παράσταση στην Ελλάδα, τον Μάρτιο του 1902 από την «Νέα Σκηνή», του Κωνσταντίνου Χρηστομάνου)

- «Πρόταση γάμου» (1888-1889) μονόπρακτη φάρσα - (πρώτη παράσταση στην Ελλάδα, τον Οκτώβριο του 1910 από τον θίασο του Θωμά Οικονόμου)
- «Μια αθέλητη τραγωδία» (1889) μονόπρακτο δράμα - (πρώτη παράσταση στην Ελλάδα τον Ιούνιο του 1927 από το Εθνικό θέατρο)
- «Ο γάμος» (1889) μονόπρακτο δράμα - (πρώτη παράσταση στην Ελλάδα τον Σεπτέμβριο του 1939 από το Εθνικό θέατρο)
- «Ο δαίμονας του δάσους» (1889) τετράπρακτη κωμωδία. Το έργο το ξαναεπεξεργάστηκε ο συγγραφέας μερικά χρόνια αργότερα και προέκυψε ο «Θείος Βάνιας»
- «Τατιάνα Ρέπιν», (1889) - μονόπρακτο δράμα - (άπαιχτο στην Ελλάδα)
- «Η Επέτειος» (1891) μονόπρακτη φάρσα
- «Ο Γλάρος» (1896) τετράπρακτο δράμα - (πρώτη παράσταση στην Ελλάδα τον Ιούνιο του 1932 από τον θίασο Μ. Κοτοπούλη - Δ. Μυράτ, σε μετάφραση του τελευταίου)
- «Θείος Βάνιας» (1896), τετράπρακτο δράμα - (πρώτη παράσταση στην Ελλάδα τον Ιούνιο του 1931 από τον θίασο Βεάκη - Μινωτή - Παξινοῦ)
- «Τρεις αδελφές» (1901), τετράπρακτο δράμα (πρώτη παράσταση στην Ελλάδα τον Ιούνιο του 1932 από τον θίασο «Ελεύθερο θέατρο», με την Κυβέλη, την Αλίκη και την Μιράντα στους πρωταγωνιστικούς ρόλους)
- «Ο Βυσσινόκηπος» (1904), τετράπρακτη τραγική κωμωδία (πρώτη παράσταση στην Ελλάδα τον Ιανουάριο του 1939 από τον θίασο του Κάρολου Κουν)

ΙΨΕΝ

Ο Χένρικ Ίψεν (Henrik Ibsen, 20 Μαρτίου 1828 - 23 Μαΐου 1906) ήταν Νορβηγός θεατρικός συγγραφέας, σκηνοθέτης και ηθοποιός, ένας από τους πρωτοπόρους της σύγχρονης ευρωπαϊκής δραματουργίας. Δεύτερο παιδί μιας εύπορης οικογένειας εγκαταστημένης στο λιμάνι Skien, ο Ίψεν έζησε, μετά την πτώχευση της πατρικής επιχείρησης και τη μετακίνηση της οικογένειας του στο γειτονικό Vernstorp, δύσκολα παιδικά και εφηβικά χρόνια.

ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

Η ζωγραφική, όπως και κάθε ανθρώπινη επίδοση, εκφράζει την εποχή της. Έχει μεγάλη ιστορία και συνδέεται άμεσα με την εξέλιξη, τη διαμόρφωση και τα στάδια πολιτισμού του ανθρώπου. Επίσης η ζωγραφική ως εικονική αναπαράσταση πρωτοεμφανίστηκε στη ζωή του ανθρώπου στο τροφοσυλλεκτικό στάδιο, στην τελευταία φάση της παγετωνικής εποχής και αποτελεί το εκπληκτικό δείγμα ενός κορυφαίου πολιτισμού. Εντυπωσιάζει μέχρι σήμερα με τα έργα που σώθηκαν. Η ζωγραφική αυτή είναι οι περίφημες σπηλαιολογραφίες της Γαλλίας, της Ισπανίας και της Β.Α. Αφρικής.

Παλαιολιθική - Νεολιθική Εποχή

Δείγματα ζωγραφικής, που μάλιστα δείχνουν εξελιγμένη τέχνη, έχουμε από την τελευταία περίοδο της παλαιολιθικής εποχής, που εκτείνεται από το 30.000-12.000 π.Χ. Βρέθηκαν μέσα σε σπήλαια, που ήταν η πρώτη ανθρώπινη κατοικία. Ο πρωτόγονος άνθρωπος ασχολιόταν μόνο με το κυνήγι για να ζήσει. Έτσι οι πρώτες ζωγραφίες παρίσταναν ζώα και κυνήγια ζώων. Τα ζώα, συνήθως συμπλέγματα ζώων, έχουν φυσικότητα και κίνηση. Το χρώμα που κυριαρχεί είναι το κόκκινο. ΣΗ ιστορία της νεοελληνικής ζωγραφικής αρχίζει ουσιαστικά μετά την ανακήρυξη του Ελεύθερου Ελληνικού Κράτους (1832-3), Ωστόσο, πολλές από τις ζωντανές πηγές της βρίσκονται στις προηγούμενες περιόδους της νεώτερης ελληνικής ιστορίας, ακόμη και σ' αυτές που φθάνουν στα πριν το 1453 χρόνια, στον βυζαντινό κόσμο τη νεολιθική εποχή δεν παρουσιάζονται τ' αντικείμενα, αλλά απλώς υποδηλώνονται. Δηλαδή ζωγραφίζουν σύμβολα των αντικειμένων και όχι τα ίδια τ' αντικείμενα. Αρχίζει ο άνθρωπος τώρα ν' ασχολείται με την καλαισθησία και έτσι ζωγραφίζει και διακοσμεί αγγεία με γεωμετρικά σχήματα.

Αρχαία Ελλάδα

Δεν έχουν σωθεί πολλά έργα, για να παρακολουθήσουμε σωστά την εξέλιξη της αρχαίας ελληνικής ζωγραφικής, επειδή ζωγράφιζαν σ' επιφάνειες που φθείρονταν εύκολα. Δημιουργός της αρχαίας ελληνικής ζωγραφικής θεωρείται ο Πολύγνωτος, που ίδρυσε την Αττική Σχολή. Ο Πολύγνωτος, πρώτος απόδωσε προοπτικά τ' αντικείμενα και στις φυσικές τους διαστάσεις, ώστε να φαίνονται τα σκιερά και τα φωτεινά τους μέρη. Επίσης πρόσθεσε στα χρώματα το μπλε και το πράσινο. Ο Πολύγνωτος διακόσμησε πολλά αρχαία μνημεία και από την τέχνη του επηρεάστηκε και η αγγειογραφία. Σπουδαίος συνεχιστής του Πολύγνωτου ήταν ο Αγάθαρχος ο Απολλόδορος, που εκμεταλλεύτηκε τη φωτοσκίαση για ν' αποδώσει τους όγκους.

Ο κόσμος του Αιγαίου

Εδώ οι μορφές είναι ανθρώπινες, ενώ παράλληλα διατηρούν το μεγαλείο της ιερατικής ακαμψίας και κάποιας υπερβατικότητας. Ανάλογα είναι τα έργα ζωγραφικής από τον αρχαιομυκηναϊκό κόσμο. Στον μινωικό και ιδιαίτερα στον αρχαιομυκηναϊκό κόσμο η ζωγραφική δεν είναι υπόθεση των ιερών, αλλά των ανακτόρων. Δεν γίνεται για μύηση, για καταγραφή γνώσεων, αλλά για να χαρίσει πραγματική αισθητική απόλαυση. Είναι η καθαρή ζωγραφική στην έννοια που την εννοούμε σήμερα στον κόσμο του Αιγαίου, οι θεοί θα εξανθρωπιστούν έτσι που η αναπαράσταση τους σε κάθε μορφή τέχνης και ιδιαίτερα στη ζωγραφική θα πάρει ανθρώπινα χαρακτηριστικά. Η ζωγραφική, από την Κρήτη, διαδόθηκε κυρίως στην Ελλάδα από τα ενδιάμεσα νησιά. Η τέχνη της Κρήτης προσαρμόστηκε στο χαρακτηριστικό και τον τρόπο ζωής των ανθρώπων και τα ξένα χαρακτηριστικά αφομοιώθηκαν. Η αφομοίωση έγινε κάπως απότομα, γι' αυτό, όπως δείχνουν οι τοιχογραφίες από τα ανάκτορα των Μυκηνών από της Τίρυνθας, η πρώτη ζωγραφική παρουσιάζει μια μονοτονία και μια βαρύτητα στις κινήσεις. Δηλαδή αφαίρεσαν από την κρητική ζωγραφική την απόλυτη ελευθερία της, που της χάριζε μεγάλη γοητεία. Η εξέλιξη αυτής της πρώτης τέχνης στην Ελλάδα ήρθε γρήγορα, με την κανονικότητα του σχεδίου και το σεβασμό των αναλογιών και έτσι

έγιναν οι ρίζες, για να ανθίσει γρήγορα η κλασική ζωγραφική.

Αίγυπτος

Η πραγματική ιστορία της ζωγραφικής κατά την έννοια που της προσδίδει ο σύγχρονος κόσμος, αρχίζει από την Αίγυπτο γύρω στις αρχές της 3ης χιλιετίας. Στη ζωγραφική της Αιγύπτου οι μορφές είναι τυποποιημένες, Και αυτή η τυποποιημένη παράδοση διατηρείται για χιλιάδες χρόνια. Στην εποχή των Φαραώ, τα θέματα της ζωγραφικής τους αφορούσαν την μετά θάνατο ζωή μέσα από την θρησκευτική τους προέκταση. Η αιγυπτιακή κοινωνία της εποχής εκείνης είναι καθαρά αγροτική. Επειδή μέσα στα σκοτεινά βάθη των τάφων και των πυραμίδων, το ιερατείο εικονογραφεί τις αγροτικές δουλειές σε κάθε τους λεπτομέρεια. Μέσω της ζωγραφικής και των ιερογλυφικών, πίστευαν ότι κερδίζουν την αθανασία με όλα τα υπάρχοντα τους και την κοινωνική τους θέση. Στην κοιλάδα του Νείλου, όμως, στα χρόνια που αναπτύσσεται η ζωγραφική των τάφων, έχει επιβληθεί η θρησκεία. Έτσι, παράλληλα με την απεικόνιση της κίνησης της αγροτικής ζωής, έχουμε και απεικόνιση των σχέσεων των θεών με τους ανθρώπους. Τα χρώματα που χρησιμοποιούσαν ήταν νερομπογιές με κόλλα πάνω σε υπόστρωμα λάσπης ή γύψου και ο τεχνίτης ξεκινούσε από το φόντο και συνέχιζε στα σώματα και τα αντικείμενα. Τα σαρκικά μέρη των ανδρών ήταν πιο σκούρα από των γυναικών και στην κυκλαδική αλλά και στην μινωική τέχνη! Στην Αίγυπτο η τέχνη δεν ασχολείται με την παρουσίαση πραγματικών ανθρώπων, αλλά με τον άνθρωπο στην αφηρημένη του έννοια. Αυτό που ξεχωρίζει στις ανθρώπινες μορφές είναι η κοινωνική τάξη. Επίσης οι μορφές τείνουν προς το θεϊκό.

Μεσοποταμία

Εδώ στην αντίστοιχη προς την αιγυπτιακή περίοδο εποχή δεν έχουμε τόσο ανεπτυγμένη ζωγραφική.

Αναγέννηση

Η Αναγέννηση ήταν προσπάθεια ανατίναξης των παλιών κανόνων και κυριαρχίας των κλασικών αξιών στη ζωή του ανθρώπου. Η ζωγραφική της Αναγέννησης εκφράζει την επιστροφή στη φύση, την παρατήρηση, τη μελέτη και την απόδοση όλης αυτής της κίνησης. Η Αναγέννηση (15ος -17ος αι.) χωρίζεται σε τρεις περιόδους. Στην πρώτη περίοδο από τα μέσα του 15ου αι. μέχρι το τέλος του, εκπρόσωποι είναι ο Πάολο Ουτσέλλο (1397-1475), ο Ντομένικο Βενετσάνο (1402-1461) ο γεμάτος ανθρώπινο πάθος Φιλίππο Λίππε (1406-1469), όλοι μαθητές του Τζιότο. Αλλά η μεγάλη περίοδος της Αναγέννησης, η ακμή της, η άνθησή της, είναι ο 16ος αι.

- Ντα Βίντσι
- Ραφαήλ Σάντσιο
- Ντίρερ
- Ρούμπενς
- Ρέμπραντ
- Βελάσκουεθ
- Θεοτοκόπουλος
- Μουρίλλος

Μ' όλους αυτούς τους εκπρόσωπους κλείνει η ζωγραφική περίοδος της Αναγέννησης, που άντλησε τα θέματά της από τη φύση, την κοσμική και την οικογενειακή ζωή καθώς και από τη θρησκευτική ζωή. Η σύγχρονη τέχνη. Η ατμόσφαιρα στις αρχές του 20ου αι. ήταν ηλεκτρισμένη και προμήνυε τις παγκόσμιες αναταραχές που ακολούθησαν. Αυτό είχε επίδραση και στην τέχνη. Οι καλλιτέχνες αναζητούν νέους τρόπους έκφρασης, εμφανίζεται ο εξπρεσιονισμός. Εκπρόσωποί του στη Γαλλία είναι ο Σεζάν, ο Μονέ, ο Ολλανδός Βαν Γκογκ, ο Γκωγκέν κ.ά. Μία τάση του εξπρεσιονισμού είναι

και ο κυβισμός, που ακολουθεί η σχολή του Παρισιού (Ματίς, Πικάσο, Μπρακ, Λεζέ κ.ά.). Γενικά στον 20ο αι. παρουσιάζονται πολλές τάσεις στη ζωγραφική, που εκφράζουν την πολυταραγμένη εποχή μας με τις ραγδαίες εξελίξεις. Μετά την απελευθέρωση από τους Τούρκους, δεν υπήρχε στην Ελλάδα σύγχρονη τέχνη. Γι' αυτό οι Έλληνες καλλιτέχνες πήγαιναν και σπούδαζαν στο εξωτερικό, απ' όπου έφερναν και στην Ελλάδα τα νέα ρεύματα της τέχνης. Παλαιότεροι είναι ο Θεόδωρος Βρυζάκης (1814-1818), που σπούδασε στο Μόναχο και ζωγράφισε θέματα της ελληνικής επανάστασης και ο Ν. Κουνελάκης (1829-1869).

Ο Κ. Βολανάκης (1837-1907) είναι από τους καλύτερους Έλληνες θαλασσογράφους. Ζωγράφισε ιστορικούς πίνακες και πλήθος παραλιακών τοπίων στον Πειραιά, όπου κατοικούσε.

Αλλά ο διαπρεπέστερος Έλληνας δάσκαλος της ζωγραφικής ήταν ο Γεώργιος Ιακωβίδης (1853-1932), που οι πίνακές του παρουσιάζουν τεχνική τελειότητα σ' όλους τους τομείς: σχέδιο, φωτοσκίαση, χρώμα, σύνθεση κλπ.

Είδη ζωγραφικής

Η ζωγραφική, ανάλογα με το αντικείμενό της, χωρίζεται σε:

- προσωπογραφία που απεικονίζει πρόσωπα και όχι μόνο τα χαρακτηριστικά τους, αλλά και την ιδιαίτερη προσωπικότητα του ατόμου. Περίφημο, από την άποψη αυτή, είναι το πορτραίτο της "Μόνα Λίζα" που είναι γνωστή σαν Τζιοκόντα, του Ντα Βίντσι, ο "πάπας Ιννοκέντιος" (1650) του Βελάσκου κ.ά.
- Ρωπογραφία
- που αποδίδει σκηνές της οικογενειακής ζωής ή ευτελή αντικείμενα (καρπούς, σκεύη κλπ)
- Τοπιογραφία
- που περιλαμβάνει τα τοπία
- Θαλασσογραφία
- κλάδο της τοπιογραφίας
- Ζωγραφική της νεκρής φύσης
- που αποδίδει ζώα, λουλούδια, καρπούς, σκεύη, βιβλία κ.ά.
- Ζωγραφική των ζώων
- που ασχολούνται ζωγράφοι, που έχουν παρατηρήσει τη ζωή των ζώων
- Αρχιτεκτονική ζωγραφική
- Δηλαδή ζωγραφική αρχιτεκτονημάτων, μνημείων, ερειπίων κλπ.
- Κοσμηματογραφία
- Αυτή απαιτεί λεπτότητα και κατά βάθος είναι κλάδος της διακοσμητικής.

Κλωντ Μονέ (1840-1926)

Κλωντ Μονέ

Γέννηση: 14 Νοεμβρίου 1840

Θάνατος: 5 Δεκεμβρίου 1926

Αιτία θανάτου: Καρκίνος του πνεύμονα

Είδος τέχνης: τοπιογραφία

Καλλιτεχνικά ρεύματα: Ιμπρεσιονισμός

Ίσως ο πιο σημαντικός εκπρόσωπος του κινήματος του ιμπρεσιονισμού. Τα έργα του, τα οποία συχνά απεικονίζουν τοπία με θέματα εμπνευσμένα από τη φύση, δίνουν συχνά περισσότερη βαρύτητα στην εντύπωση που δημιουργούν τα χρώματα παρά στην ακριβή απόδοση των μορφών. Μάλιστα, ο όρος "Ιμπρεσιονισμός", ο οποίος χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά από τον κριτικό τέχνης Λουίς Λιρόι φέρεται να προήλθε από πίνακα του Μονέ, με τον οποίο συμμετείχε το 1874 στην πρώτη έκθεση της ομάδας των Ιμπρεσιονιστών στο Παρίσι, με τίτλο "Impression, soleil

levant". Αν και ο εν λόγω πίνακας χαίρει σήμερα ιδιαίτερης εκτίμησης και θεωρείται ένα από τα αντιπροσωπευτικά δείγματα του κινήματος του "Ιμπρεσιονισμού", ο Μονέ, εκείνη την περίοδο, δεν ήταν παρά δέκτης κακών κριτικών, τόσο από το κοινό, όσο και από τους κριτικούς, οι οποίοι θεωρούσαν τα έργα του άμορφα, ημιτελή και άσχημα. Μάλιστα, τόσο ο ίδιος όσο και η οικογένειά του έζησαν σε συνθήκες μεγάλης φτώχειας, ενώ τα έργα του άρχισαν κάπως να κινούνται εμπορικά μόλις γύρω στο 1880. Ο Κλωντ Μονέ ήταν Γάλλος ζωγράφος και ένας από τους σημαντικότερους εκπροσώπους του κινήματος του ιμπρεσιονισμού.

Βιογραφία

Στις δεκαετίες του 1880 και του 1890, ο Μονέ ξεκίνησε να ζωγραφίζει σειρές πινάκων, όλων βασισμένων σε ένα κοινό θέμα, το οποίο όμως απέδιδε κάθε φορά με διαφορετικό τρόπο ή με διαφορετική τεχνοτροπία.

Το 1908 άρχισε να αντιμετωπίζει προβλήματα με την όρασή του δεδομένου ότι έπασχε από καταρράκτη. Τελικά υποβλήθηκε επιτυχώς σε δύο χειρουργικές επεμβάσεις το 1923, γεγονός που του επέτρεψε να συνεχίσει να ζωγραφίζει. Πέθανε τρία χρόνια αργότερα, το 1926, σε ηλικία 86 ετών στο Ζιβερνύ, ως πλούσιος και αναγνωρισμένος ζωγράφος.

Κατάλογος έργων του Κλωντ Μονέ

17. Μια γωνιά του ατελιέ, 1861, Παρίσι, Μουσείο Ορσέ
18. Το μεγάλο κύμα, 1865, Νέα Υόρκη, Μητροπολιτικό Μουσείο
19. Πρόγευμα στην Χλόη (αριστερός πίνακας), 1866, Παρίσι, Μουσείο Ορσέ
20. Πρόγευμα στην Χλόη (δεξιός πίνακας), 1866, Παρίσι, Μουσείο Ορσέ
21. Εξώστης στην Sainte-Adresse, 1866, Νέα Υόρκη, Μητροπολιτικό Μουσείο
22. Η πλαζ της Trouville, 1870, Λονδίνο, Εθνική Πινακοθήκη
23. Impression, soleil levant (Εντύπωση, ανατολή του ήλιου) 1872, Παρίσι, Musée Marmottan
24. Χωράφι με παπαρούνες, 1873, Παρίσι, Μουσείο Ορσέ
25. Φθινόπωρο στον Σηκουάνα, Argenteuil, 1873, Ατλάντα, High Museum of Art
26. Η Madame Monet και ο γιος της ή Γυναίκα με ομπρέλλα, 1875, Ουάσινγκτον, National Gallery of Art
27. Τα κόκκινα πλοία, Argenteuil, 1875, Παρίσι, Musée de l'Orangerie
28. Το πάρκο Monceau, 1876, Νέα Υόρκη, Μητροπολιτικό Μουσείο
29. Η οδός Montorgueil στο Παρίσι. Γιορτή στις 30 Ιουνίου 1878, 1878, Παρίσι, Μουσείο Ορσέ
30. Ο κήπος του Μονέ στο Vétheuil, 1879, Ουάσινγκτον, National Gallery of Art
31. Όχθες του Σηκουάνα στο Vétheuil, 1880, Ουάσινγκτον, National Gallery of Art
32. Ήλιος που δύει στο Étretat, 1883, Νανσύ, Musée des Beaux-Arts
33. La Gare Saint-Lazare (Ο Σταθμός Saint-Lazare) 1877, Παρίσι, Μουσείο Ορσέ
34. Οι τέσσερις λεύκες, 1891, Νέα Υόρκη, Μητροπολιτικό Μουσείο
35. Cathédrale de Rouen, πρόσοψη, με ήλιο, 1892, Ουάσινγκτον, National Gallery of Art
36. Η λιμνούλα με τα νούφαρα, πράσινη αρμονία, 1898, Παρίσι, Μουσείο Ορσέ
37. Ο κήπος του καλλιτέχνη στο Giverny, 1900, Παρίσι, Μουσείο Ορσέ
38. Νούφαρα και ιτιές, καθαρό πρωινό, 1914-1926, Παρίσι, Musée de l'Orangerie
39. Η Γέφυρα του Charing Cross, 1903, Λυών, Musée des beaux-arts
40. Η Γέφυρα του Βατερλώ, γκριζα μέρα, 1903, Ουάσινγκτον, National Gallery of Art
41. Λονδίνο, το Κοινοβούλιο. Ήλιος μέσα από την ομίχλη, 1904, Παρίσι, Μουσείο Ορσέ

Βίνσεντ Βαν Γκογκ (1853 – 1890)

Γέννηση: 30 Μαρτίου 1853

Θάνατος: 29 Ιουλίου 1890

Αιτία θανάτου: Τραύμα από πυροβολισμό

Είδος τέχνης: Τοπιογραφία και Νεκρή φύση

Καλλιτεχνικά ρεύματα: Μεταϊμπρεσιονισμός και εξπρεσιονισμός

Σημαντικά έργα: Οι Πατατοφάγοι, Η έναστρο νύχτα

Δύσκολο να μην κατατάξει κανείς τον εν λόγω καλλιτέχνη ανάμεσα στους πιο αδικημένους, όσο τουλάχιστον ήταν εν ζωή. Αν όντως την ευφυΐα και την παράνοια δεν τις χωρίζει παρά μία λεπτή γραμμή, ο Βίνσεντ Βαν Γκογκ φρόντισε να την περάσει αρκετά νωρίς στην καριέρα του. Ωστόσο, κατά πάσα πιθανότητα, χωρίς το χρόνο που πέρασε σε φρενοκομεία και χωρίς τον ακρωτηριασμό του αυτιού του, που ο ίδιος προκάλεσε, ο κόσμος δε θα είχε ποτέ αντικρύσει την "Εναστρο Νύχτα" (1889) ή το "Βάζο με δώδεκα ηλιοτρόπια" (1889). Αν και συνολικά δημιούργησε σε διάστημα περίπου δέκα ετών περισσότερους από 800 πίνακες και 1000 μικρότερα σχέδια, κατάφερε να πουλήσει μόλις ένα έργο του όσο ήταν εν ζωή. Ωστόσο, η επίδραση του στα μεταγενέστερα κινήματα του εξπρεσιονισμού, του φοβισμού αλλά και εν γένει της αφηρημένης τέχνης, θεωρείται καταλυτική.

Ο Βίνσεντ βαν Γκογκ ήταν Ολλανδός ζωγράφος. Εν ζωή, το έργο του δεν σημείωσε επιτυχία ούτε ο ίδιος αναγνωρίστηκε ως σημαντικός καλλιτέχνης. Ωστόσο, μετά το θάνατό του, η φήμη του εξαπλώθηκε πολύ γρήγορα και σήμερα αναγνωρίζεται ως ένας από τους σημαντικότερους ζωγράφους όλων των εποχών.

Ζωή και έργο

Στον Βίνσεντ δόθηκε το όνομα του παππού του, το οποίο είχε δοθεί και στο πρωτότοκο παιδί της οικογένειας, το οποίο είχε πεθάνει σε βρεφική ηλικία. Ήδη από τα πολύ νεανικά του χρόνια παρουσίασε τάσεις μελαγχολίας και πρώιμα ψυχολογικά προβλήματα.

Το 1880, σε ηλικία 27 ετών, ξεκινά να παρακολουθεί τα πρώτα του μαθήματα ζωγραφικής. Ο Βαν Γκογκ προλαβαίνει να έρθει σε επαφή με την ιαπωνική τέχνη από την οποία και δανείζεται στοιχεία ή πολλές φορές μιμείται την τεχνοτροπία της. Αρκετές από τις προσωπογραφίες του, περιλαμβάνουν επίσης σε δεύτερο πλάνο κάποιο έργο ιαπωνικής τέχνης ταξιδεύει στην ολλανδική επαρχία ζωγραφίζοντας θέματα που εμπνέεται από αυτή.

Επηρεάζεται σημαντικά από το κίνημα του ιμπρεσιονισμού και ειδικότερα σε ό,τι αφορά τη χρήση του χρώματος, κατατάσσεται περισσότερο στους μετα-ιμπρεσιονιστές ζωγράφους. Χρησιμοποίησε συχνά τεχνικές των ιμπρεσιονιστών αλλά διαμόρφωσε παράλληλα και ένα προσωπικό ύφος, το οποίο διακρίνεται από την χρήση συμπληρωματικών χρωμάτων που οι ιμπρεσιονιστές αποφεύγουν. Το έργο Κόκκινο αμπέλι είναι το μοναδικό έργο που κατάφερε να πουλήσει ο Βαν Γκογκ εν ζωή. Κατά το διάστημα της παραμονής του στην Αρλ, δέχεται και την επίσκεψη του ζωγράφου Γκωγκέν. Ωστόσο, μετά από λίγους μήνες, οι δυο τους διαφωνούν έντονα και λόγω της ασταθούς ψυχικής του υγείας, ο Βαν Γκογκ κόβει μέρος του αριστερού του αυτιού καταλήγοντας στο νοσοκομείο της περιοχής. Υπάρχουν ισχυρισμοί πως ο βαν Γκογκ είχε απειλήσει να σκοτώσει τον Γκωγκέν και προέβη στο κόψιμο του αυτιού του αναζητώντας ένα είδος κάθαρσης από τις τύψεις του.

Έναστρο νύχτα (1889)

Στο έργο του αυτό ο Βαν Γκογκ έχει απεικονίσει χαοτικές δίνες που ακολουθούν την κλιμάκωση Κολμογκόροφ, όπως προκύπτει από μαθηματική ανάλυση της εικόνας. Ο Βαν Γκογκ αναπαράγει σε

πίνακές του, επακριβώς, νόμους της φύσης.

Τον Ιούλιο του 1890, ο βαν Γκογκ εμφανίζει συμπτώματα έντονης κατάθλιψης και τελικά αυτοπυροβολείται στο στήθος στις 27 Ιουλίου ενώ πεθαίνει δύο ημέρες αργότερα.

Μετά το θάνατο του βαν Γκογκ, η φήμη του εξαπλώθηκε ραγδαία.

Συνολικά δημιούργησε σε διάστημα περίπου δέκα ετών περισσότερα από 800 πίνακες και 1000 μικρότερα σχέδια. Επίσης ο βαν Γκογκ είναι διάσημος για τις πινελιές του οι οποίες πολλές φορές παρουσιάζουν μια κίνηση.

Κατάλογος έργων του Βίνσεντ βαν Γκογκ

43. Υφαντής σε ανοιχτό παράθυρο, 1884, Μόναχο, Neue Pinakothek
44. Οι Πατατοφάγοι, 1885, Άμστερνταμ, Μουσείο Βαν Γκογκ
45. Πορτρέτο του Μπάρμπα Τανγκί, 1887, Παρίσι, Μουσείο Ροντέν
46. Η Αρλεζιάνα : η Madame Ginoux με βιβλία, 1888, Παρίσι, Μουσείο Ορσέ
47. Υπνοδωμάτιο στην Αρλ, 1888, Άμστερνταμ, Μουσείο Βαν Γκογκ
48. Η καρέκλα του καλλιτέχνη, 1888, Λονδίνο, Εθνική Πινακοθήκη
49. Έναστρο Νύχτα πάνω από τον Ροδανό, 1888, συλλογή Mr. and Mrs. R. Kahn-Sriber (δάνειο στο Μουσείο Ορσέ)
50. Βάζο με δεκαπέντε ηλιοτρόπια, 1888, Λονδίνο, Εθνική Πινακοθήκη
51. Ανάμνηση από τον κήπο στο Etten (Κυρίες της Αρλ) , 1888, Αγία Πετρούπολη, Ερμιτάζ
52. Εξώστης καφενείου τη νύχτα, 1888, Otterlo (Ολλανδία), Kröller-Müller Museum
53. Αυτοπροσωπογραφία με επίδεσμο στο αυτί, 1889, Λονδίνο, Ινστιτούτο Τέχνης Κουρτώ
54. Θάλαμος του νοσοκομείου της Αρλ, 1889, Βίντερτουρ (Ελβετία), Sammlung Oskar Reinhart «Am Römerholz»
55. Σταροχώραφο με κυπαρίσσια, 1889, Λονδίνο, Εθνική Πινακοθήκη
56. Ο γιατρός Πωλ Γκασέ, 1890, ιδιωτική συλλογή
57. Η εκκλησία της Auvers, 1890, Παρίσι, Μουσείο Ορσέ
58. Δρόμος με Κυπαρίσσι και Αστέρι, 1890, Otterlo (Ολλανδία), Kröller-Müller Museum
59. λήμματα για πίνακες του Βαν Γκογκ
60. Θλίψη, 1882
61. Κορίτσι στα Άσπρα στο Δάσος, 1882
62. Νεκρή Φύση με Ψάθινο Καπέλο, 1881-85
63. Οι Πατατοφάγοι, 1885
64. Κρανίο με Αναμμένο Τσιγάρο, 1885-86
65. Πορτρέτο του Μπάρμπα Τανγκί, 1887
66. Η Αγκοστίνα Σεγκατόρι Καθισμένη στο Καφέ ντυ Ταμπουρέν, 1887
67. Νυχτερινό Καφέ, 1888
68. Κίτρινο Σπίτι, 1888
69. Καφέ Τεράς τη Νύχτα, 1888
70. Έναστρο Νύχτα πάνω από τον Ροδανό, 1888
71. Υπνοδωμάτιο στην Αρλ, 1888
72. Πεσμένα Φθινοπωρινά Φύλλα, 1888
73. Έναστρο Νύχτα, 1889
74. Νεκρή φύση: Βάζο με Ροζ Τριαντάφυλλα, 1890
75. Δρόμος με Κυπαρίσσι και Αστέρι, 1890
76. Πορτρέτο του Δρ. Γκασέ, 1890
77. Ανθισμένα Κλαδιά Καστανιάς, 1890
78. Η Εκκλησία στην Ωβέρ, 1890

79. Σιταροχώραφο με Κοράκια, 1890
80. Ηλιοτρόπια (σειρά έργων), 1887-88
81. Άνθη Αμυγδαλιάς (σειρά έργων), 1888-90

Γιοχάνες ή Γιαν Βερμέερ (1632 - 1675)

Το πλέον γνωστό έργο του είναι το "Κορίτσι με το μαργαριταρένιο σκουλαρίκι" (περ. 1665). Κατά το μεγαλύτερο ποσοστό οι πίνακές του προσαρμόζονται στην κυρίαρχη τάση της ολλανδικής ηθογραφικής ζωγραφικής, σύμφωνα με την οποία έπρεπε να καταδικάζονται η αμαρτία και τα ανθρώπινα πάθη, με απώτερο στόχο τη διαπαιδαγώγηση και την ανάδειξη της «ενάρετης» ζωής. Για τα δεδομένα της εποχής του ολοκλήρωσε πολύ μικρό αριθμό έργων, περίπου πενήντα από τα οποία τριάντα πέντε έχουν διασωθεί. Ωστόσο, ακόμα και αυτός ο μικρός αριθμός έργων δεν κατάφερε να συγκεντρώσει το ενδιαφέρον της αριστοκρατικής κοινωνικής τάξης την εποχή εκείνη, κυρίως λόγω της τεχνοτροπίας του Βερμέερ, η οποία συγκινούσε περισσότερο την αγροτική μεσαία τάξη. Το 1675 ο Βερνέρ δανείστηκε χρήματα στο Αμστερνταμ, χρησιμοποιώντας την πεθερά του ως εγγυητή. Λίγο αργότερα, απεβίωσε αφήνοντας σημαντικά χρέη στην οικογένειά του.

Δομήνικος Θεοτοκόπουλος (Ελ Γκρέκο) (1541-1614)

Κρητικός ζωγράφος, γλύπτης και αρχιτέκτονας της Ισπανικής Αναγέννησης, ο οποίος έζησε το μεγαλύτερο μέρος της ζωής του μακριά από την πατρίδα του, δημιουργώντας το κύριο σώμα του έργου του στην Ιταλία και στην Ισπανία. Υφολογικά, η τεχνοτροπία του Ελ Γκρέκο θεωρείται έκφραση της Βενετικής Σχολής και του "Μανιερισμού" όπως αυτός διαμορφώθηκε στο δεύτερο μισό του 16ου αιώνα. Ωστόσο, το ύφος του χαρακτηρίζεται από προσωπικά στοιχεία, προϊόντα της τάσης του για πρωτοτυπία, τα οποία όμως δεν βρήκαν μιμητές στην εποχή του, γεγονός που δεν ευνόησε και τη συνέχειά τους, με αποτέλεσμα τα αμέσως μεταγενέστερα καλλιτεχνικά ρεύματα να μην αντιμετωπίσαν ευμενώς το ύφος του, με αποτέλεσμα να αγνοηθεί το έργο του τους επόμενους αιώνες. Έργα του όπως η "Η Πέμπτη Σφραγίδα της Αποκαλύψεως" (1608) επηρέασαν αρκετά μεταγενέστερα ρεύματα όπως αυτό του εξπρεσιονισμού και του κυβισμού.

Πωλ Σεζάν (1839-1906)

Αν και θεωρείται από πολλούς ο πατέρας της μοντέρνας τέχνης, τα έργα του δεν έτυχαν αναγνώρισης στις εκθέσεις της Γαλλικής Ακαδημίας Καλών Τεχνών. Μάλιστα, όλα τα έργα του με τα οποία επιχείρησε να συμμετάσχει στις εκθέσεις αυτές από το 1864 έως και το 1869 δεν έγιναν δεκτά! Απομονωμένος, έζησε μακριά από το καλλιτεχνικό κέντρο του Παρισιού στην Προβηγκία της νότιας Γαλλίας με τα έργα του να επικεντρώνονται σε μία περιορισμένη θεματολογία νεκρής φύσης, τοπίων και προσωπογραφιών. Η μεγαλύτερη συνεισφορά του στον ιμπρεσιονισμό θεωρείται η πρόσθεση καθαρών γεωμετρικών στοιχείων που αργότερα επηρέασαν το κίνημα του κυβισμού. Έτσι, δε θα μπορούσε να χαρακτηριστεί παρά ειρωνεία της τύχης η συμμετοχή του το 1907 στη φθινοπωρινή έκθεση της Ακαδημίας Καλών Τεχνών, λίγους μόνο μήνες μετά το θάνατό του.

Ζωρζ Σερά (1859-1891)

Ιδιαίτερα γνωστός για τον πίνακα "Ένα κυριακάτικο απόγευμα στο νησί της Γκραντ Ζατ" (1884-1886), ο οποίος μάλιστα είναι ένας από τους γνωστότερους του 19ου αιώνα, ο Σερά επαναπροσδιόρισε τη σημασία του αναγεννησιακού καλλιτέχνη του 19ου αιώνα. Τα έργα του αποτέλεσαν πραγματικά καλλιτεχνικά και επιστημονικά αριστουργήματα. Μετα-ιμπρεσιονιστής, εισηγητής του πουαντιγισμού, άλλαξε την κατεύθυνση και τις τάσεις της εποχής. Τα έργα του, όπως

και αυτά του Σεζάν, δε βρήκαν ανταπόκριση στις εκθέσεις της Ακαδημίας Καλών Τεχνών στο Παρίσι, με αποτέλεσμα ο Σερά να συνασπιστεί με τους ανεξάρτητους καλλιτέχνες του Παρισιού.

Ο Ανρί ντε Τουλούζ-Λωτρέκ (1864-1901)

Ιδιαίτερα γνωστός για τις αφίσες που επιμελήθηκε για το καμπαρέ Μουλέν Ρουζ, ο Λωτρέκ ήταν στενός φίλος του Βαν Γκογκ (τον οποίο μάλιστα ζωγράφισε) αλλά και του Σεζάν, χωρίς ωστόσο να επιτύχει μεγαλύτερη εν ζωή αναγνώριση. Αν και γόνος ιστορικής και αριστοκρατικής οικογένειας, πέθανε πάμπτωχος στη Μονμάρτη, αλκοολικός και έχοντας προσβληθεί από σύφιλη, σε ηλικία μόλις 37 ετών. Καθ' όλη του τη ζωή υπέφερε από αναπηρίες και χρόνια προβλήματα υγείας, ενώ έπασχε και από πυκνοδυσόστωση, νόσο που χαρακτηρίζεται από καθυστερημένη σύγκλειση των κρανιακών ραφών, κοντό ανάστημα και σκελετικές ανωμαλίες, η οποία τελικά πήρε το όνομα του και έμεινε γνωστή ως σύνδρομο "Λωτρέκ".

Πωλ Γκωγκέν (1848-1903)

Αν και σήμερα θεωρείται ένας από τους μείζονες ζωγράφους όλων των εποχών, η ζωή του ήταν γεμάτη φτώχεια και κακουχίες. Έχασε την πολυαγαπημένη του κόρη Αλίν από πνευμονία και τον γιό του Κλόβις από λοίμωξη του αίματος. Ωστόσο, οι αποδράσεις του Γκωγκέν ήταν αρκετά πιο εξωτικές από εκείνες συναδέλφων του, με τον ίδιο να καταλήγει τελικά στην Γαλλική Πολυνησία. Εκεί ζωγράφισε αριστουργήματα όπως το "Το πνεύμα των νεκρών αγρυπνά" (1892), έργο που ενέπνευσε το κίνημα του πρωτογονισμού. Το σύνολο του έργου του Γκωγκέν, και κυρίως οι πειραματισμοί του γύρω από τη χρήση των χρωμάτων, θεωρείται πως επηρέασαν σημαντικά τα καλλιτεχνικά ρεύματα του 20ού αιώνα και ειδικότερα τον φοβισμό. Μετά από αρκετά χρόνια φτώχειας και ανεχειών, ο Γκωγκέν πέθανε από ανακοπή καρδιάς, μόνος και αγνοώντας την επίδραση που θα είχε το έργο του στην τέχνη.

Πάμπλο Πικάσο

Πάμπλο Διέγο Χοσέ Φρανθίσκο δε Πάουλα Χουάν Νεπομουθένο Μαρία δε λος Ρεμέδιος Θιπριάνο δε λα Σαντίσιμα Τρινιδάδ Ρουίθ ι Πικάσο

Γέννηση: 25 Οκτωβρίου 1881 Μάλαγα, Ισπανία

Θάνατος: 8 Απριλίου 1973 Μουζέν, Γαλλία

Αιτία θανάτου: πνευμονικό οίδημα και καρδιακή ανεπάρκεια

Τόπος κοίμησης: Château of Vauvenargues

Σύντομο όνομα: Πάμπλο Πικάσο

Υπηκοότητα: Ισπανία

Ιδιότητα: Ζωγράφος, χαράκτης, γλύπτης

Σύζυγος: Όλγα Χοχόλβα (1918-1955), Ζακλίν Ρογκ (1961)

Σύντροφος: Νους Ελνάρ, Ντόρα Μάαρ (1936; 1944), Φερνάντ Ολιβιέ (1904; 1912), Μαρί Τερέζ Ουολτέρ (1927; 1935), Φρανσουάζ Πικάσο (1948; 1953) και Eva Gouel (1915)

Τέκνα: Παλόμα Πικάσο, Κλαούντε Πικάσο, Μάγια Πικάσο και Πάουλο Ρουίς Πικάσο

Γονείς: Χοσέ ρουίς ι Μπλάσκο και Μαρία Πικάσο για Λόπεζ

Καλλιτεχνικά ρεύματα: Κυβισμός, υπερρεαλισμός και Μεταϊμπρεσιονισμός

Σημαντικά έργα: Γκερνίκα, οι δεσποινίδες της Αβιγιόν και Chicago Picasso

Βραβεύσεις: Βραβείο Ειρήνης Λένιν

Ο Πάμπλο Ρουίθ ι Πικάσο, περισσότερο γνωστός ως Πάμπλο Πικάσο, ήταν Ισπανός ζωγράφος, χαράκτης, γλύπτης, ποιητής, σκηνογράφος και δραματουργός.

Είναι ένας από τους κυριότερους Ισπανούς εκπροσώπους της τέχνης του 20ού αιώνα, με σημαντική συνεισφορά στη διαμόρφωση και εξέλιξη της μοντέρνας και σύγχρονης τέχνης. Υπήρξε

υποστηρικτής του Κομμουνισμού, καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του, από το 1944 ήταν ενταγμένος στο Γαλλικό Κομμουνιστικό Κόμμα και ήταν αντιφασίστας

Βιογραφία

Ο πατέρας του ονομαζόταν Χοσέ Ρουίθ ι Μπλάσκο και ήταν επίσης ζωγράφος ενώ μητέρα του ήταν η Μαρία Πικάσο για Λόπεθ. Τα πρώτα έργα του τα υπέγραφε ως Ρουίθ Μπλάσκο αλλά από το 1901 άρχισε να χρησιμοποιεί το όνομα της μητέρας του.

Γεννήθηκε στη Μάλαγα της Ισπανίας όπου πέρασε και τα δέκα πρώτα χρόνια της ζωής του. Τα πρώτα μαθήματα ζωγραφικής, τα έλαβε από τον πατέρα του, ο οποίος δίδασκε σε διάφορες ακαδημαϊκές σχολές. Ο ίδιος ο Πικάσο ξεκίνησε να ζωγραφίζει σε πολύ μικρή ηλικία και έδειξε από νωρίς δείγματα του ταλέντου του. Το 1891 η οικογένειά του μετακόμισε στην Λα Κορούνια όπου έζησε για τα επόμενα τέσσερα χρόνια, σπουδάζοντας στην τοπική σχολή καλών τεχνών. Η οικογένεια εγκαταστάθηκε στη Βαρκελώνη το φθινόπωρο του 1895, και ο Πάμπλο έγινε δεκτός στην τοπική Ακαδημία Καλών Τεχνών (La Llotja), όπου είχε προσληφθεί ο πατέρας του ως καθηγητής του σχεδίου. Η οικογένεια ήλπιζε ότι ο γιος της θα σημείωνε επιτυχία ως ακαδημαϊκός ζωγράφος, και το 1897 η μελλοντική φήμη του στην Ισπανία φαινόταν εξασφαλισμένη. Τον ίδιο χρόνο το έργο του «επιστήμη και συμπόνια» όπου για το πρόσωπο του γιατρού είχε ποζάρει ο πατέρας του, έτυχε διακρίσεως στην Έκθεση Καλών Τεχνών της Μαδρίτης. Ο Πάμπλο Ρουίθ έφυγε για την Μαδρίτη το φθινόπωρο του 1897 και έγινε δεκτός στην βασιλική ακαδημία του Σαν Φερνάντο. Βρίσκοντας όμως τη διδασκαλία εκεί χωρίς νόημα, περνούσε όλο και περισσότερο τον καιρό του αποτυπώνοντας τη ζωή γύρω του, στα καφενεία, στους δρόμους, στα πορνεία και στο Πράδο, όπου ανακάλυψε την ισπανική ζωγραφική. Έγραψε «ο Βελάσκεθ πρώτης κατηγορίας, ο Ελ Γκρέκο έχει ζωγραφίσει μερικά υπέροχα κεφάλια, ο Μουρίγιο δεν με πείθει σε όλα του τα έργα». Τα έργα αυτών και άλλων καλλιτεχνών, του Γκόγια, θα αιχμαλωτίσουν τη φαντασία του Πικάσο σε διάφορες περιόδους της μακρόχρονης σταδιοδρομίας του.

Ο Πικάσο αρρώστησε την άνοιξη του 1898 από οστρακιά και πέρασε την υπόλοιπη χρονιά αναρρώνοντας στο καταλανικό χωριό Όρτα ντε Εμπρο . Όταν ο Πικάσο επέστρεψε στην Βαρκελώνη στις αρχές του 1899, ήταν άλλος άνθρωπος, είχε παχύνει, είχε μάθει να ζει μόνος του στην ύπαιθρο, μιλούσε καταλανικά, και το σπουδαιότερο, είχε πάρει την απόφαση να διακόψει την καλλιτεχνική του εκπαίδευση σε σχολές ζωγραφικής και να αγνοήσει τα σχέδια της οικογένειας του για το μέλλον του. Άρχισε ακόμη να δείχνει σαφή προτίμηση στο επίθετο της μητέρας του και επέγραφε πιο συχνά τα έργα του ως Π. Ρ. Πικάσο

Έργο

Λόγω της ποικιλομορφίας αλλά και της χρονικής έκτασης που παρουσιάζει το έργο του Πικάσο, χωρίζεται συνήθως σε διαφορετικές περιόδους. Ο κυριότερες από αυτές είναι Μπλε ή Γαλάζια περίοδος (1901-1904): οι πίνακες του Πικάσο, αυτής της περιόδου, χαρακτηρίζονται από το μπλε χρώμα ή αποχρώσεις του και συμβολίζουν μία συναισθηματικά φορτισμένη περίοδο της ζωής του. Μερικά από τα πιο γνωστά έργα του ανήκουν σε αυτή, απεικονίζοντας ακροβάτες, αρλεκίνους, πόρνες, επαίτες και καλλιτέχνες. Η μπλε περίοδος περιλαμβάνει πίνακες που ολοκληρώθηκαν κυρίως στο Παρίσι αλλά είναι περισσότερο επηρεασμένοι από την ισπανική ζωγραφική.

Ροζ ή Ρόδινη περίοδος (1905-1907): Στους πίνακες αυτής της περιόδου, κυριαρχούν τα κεραμικά χρώματα και οι γήινοι τόνοι, ενώ συχνά χαρακτηρίζονται ως περισσότερο λυρικοί και εύθυμοι. Θεωρείται η περίοδος κατά την οποία ο Πικάσο επηρεάστηκε περισσότερο από την γαλλική ζωγραφική.

Αναλυτικός κυβισμός (1907-1912): είναι η τεχνοτροπία που ανέπτυξε ο ίδιος ο Πικάσο μαζί με τον Μπρακ και ένας από τους δύο βασικούς τομείς του ρεύματος του κυβισμού.

Συνθετικός κυβισμός (1912-1915): η περίοδος κατά την οποία ο Πικάσο και ο Μπρακ εξέλιξαν την κυβιστική οπτική, χρησιμοποιώντας την τεχνική του κολάζ.

Οι επόμενες περιόδους στο έργο του Πικάσο περιλαμβάνουν μια στροφή του σε περισσότερο κλασικές μορφές και ένα μεσογειακό πνεύμα (1916-1924), την αλληλεπίδρασή του με το υπερρεαλιστικό κίνημα στα μέσα της δεκαετίας του 1920, την ενασχόλησή του με την γλυπτική (από τα τέλη της δεκαετίας του '20) καθώς και το έργο που πραγματοποίησε μετά το Β' Παγκόσμιο πόλεμο.

Οι δεσποινίδες της Αβινιόν

Ο ίδιος αυτοπροσδιοριζόταν και ως ποιητής λέγοντας "Je suis aussi un poète", δηλαδή "είμαι κι εγώ ένας ποιητής". Θεωρείται πως μέσα από τα ποιήματά του, ο Πικάσο εξέφρασε πιο έντονα την σχέση του με τον υπερρεαλισμό

Το διασημότερο ίσως έργο του Πικάσο είναι η Γκερνίκα , η απεικόνιση του Γερμανικού βομβαρδισμού της πόλης της Ισπανίας Γκερνίκα. Αυτός ο μεγάλος καμβάς περιγράφει την απανθρωπιά, την βιαιότητα και την απόγνωση του πολέμου. Η διαδικασία της ζωγραφικής του πίνακα αποτυπώθηκε σε μια σειρά φωτογραφιών από τη διασημότερη ερωμένη του Πικάσο, μια διακεκριμένη καλλιτέχνίδα. Το 1992 ο πίνακας μεταφέρθηκε στην οριστική του θέση στο Εθνικό Μουσείο Τέχνης Βασίλισσα Σοφία στη Μαδρίτη, του οποίου έγινε το διασημότερο και σπουδαιότερο έκθεμα.

Ο Πικάσο ήταν εξαιρετικά ταλαντούχος ως ζωγράφος και ως σχεδιαστής, ακόμη και για τα δεδομένα των μεγαλύτερων καλλιτεχνών του κόσμου. Εργάστηκε εξίσου με ελαιογραφίες, υδατογραφίες, παστέλ, κάρβουνο, μολύβι και μελάνι. Απέδωσε σύνθετες σκηνές ως απλές γεωμετρικές μορφές στα έργα του Κυβισμού, αλλά δημιούργησε επίσης και μεγαλοπρεπή ρεαλιστικά πορträίτα. Τα σκίτσα του με μελάνι και μολύβι φίλων του από την εποχή του Κυβισμού και κατόπιν, εκτιμούνται για την υποτιμημένη οικειότητα τους, και είναι παραδείγματα των δεξιοτήτων του. Ο Πικάσο κινήθηκε με ευκολία στις τέχνες παρά την περιορισμένη ακαδημαϊκή του κατάρτιση . Τα ταλέντα του αυξήθηκαν από μια αυστηρή αίσθηση καθήκοντος στην εργασία του, που κράτησε μέχρι τα τελευταία έτη της μακρόχρονης ζωής του.

Πέθανε σε ηλικία 92 ετών το 1973 και τάφηκε δίπλα στην σύζυγό του, Ζακλίν Ροκ

Προσωπική ζωή

Πρώτη σύζυγος του Πικάσο ήταν η Ρωσίδα χορεύτρια Όλγα Κοκλόβα. Στις αρχές Μαρτίου του 1961, σε ηλικία 79 ετών, ο Πάμπλο Πικάσο παντρεύτηκε την 34χρονη Ζακλίν Ροκ, μοντέλο, μελαχρινή με πράσινα μάτια, την οποία απαθανάτισε σε αρκετούς πίνακές του. Ο γάμος, όχι θρησκευτικός, τελέστηκε εν πλήρη μυστικότητα στο Βαλορί της Κυανής Ακτής και ήταν ο δεύτερος και για τους δύο.

Μόνα Λίζα

Ονομασία: Μόνα Λίζα

Δημιουργός: Λεονάρντο Ντα Βίντσι

Έτος δημιουργίας: 1503-1519

Είδος: Ελαιογραφία σε ξύλο λεύκης

Ύψος: 77 εκατοστά

Πλάτος: 53 εκατοστά

Πόλη: Παρίσι, Μουσείο του Λούβρου

Η Μόνα Λίζα (γνωστή και ως Τζιοκόντα, ή Πορτραίτο της Λίζα Γκεραρντίνι, συζύγου του Φρανσέσκο ντελ Τζιοκόντο) είναι προσωπογραφία που ζωγράφησε ο Ιταλός καλλιτέχνης Λεονάρντο ντα Βίντσι. Πρόκειται για ελαιογραφία σε ξύλο λεύκης, που ολοκληρώθηκε μέσα στη χρονική περίοδο 1503-1519. Αποτελεί ιδιοκτησία του Γαλλικού Κράτους, και εκτίθεται στο Μουσείο του Λούβρου, στο Παρίσι. Ο πίνακας, διαστάσεων 77 εκ. × 53 εκ., απεικονίζει μία καθιστή γυναίκα, τη Λίζα ντελ Τζιοκόντο, η έκφραση του προσώπου της οποίας χαρακτηρίζεται συχνά ως αινιγματική. Η Μόνα Λίζα θεωρείται το πιο διάσημο έργο ζωγραφικής.

Ιστορικά στοιχεία

Ο Λεονάρντο ξεκίνησε να ζωγραφίζει τη Μόνα Λίζα το έτος 1503 ή το 1504 στη Φλωρεντία της Ιταλίας. Σύμφωνα με τον σύγχρονο του Λεονάρντο, Τζόρτζιο Βαζάρι, "...αφότου ασχολήθηκε επί τέσσερα χρόνια με το έργο, το άφησε ημιτελές..." Αυτή ήταν μια συνήθης συμπεριφορά του Λεονάρντο ο οποίος, αργότερα, μετάνιωσε που "δεν ολοκλήρωσε ποτέ ούτε ένα έργο". Θεωρείται πως συνέχισε να ασχολείται με τη Μόνα Λίζα για τρία χρόνια αφότου εγκαταστάθηκε στη Γαλλία και πως την τελείωσε λίγο πριν πεθάνει το 1519. Ο καλλιτέχνης μετέφερε τον πίνακα από την Ιταλία στη Γαλλία το 1516, ο βασιλιάς αγόρασε τον πίνακα για 4.000 έκυ και τον τοποθέτησε στο παλάτι της Fontainebleau, όπου παρέμεινε έως ότου δόθηκε στον Λουδοβίκο ΙΔ'. Ο Λουδοβίκος ΙΔ' μετέφερε το έργο στο Παλάτι των Βερσαλλιών. Μετά τη Γαλλική Επανάσταση, μεταφέρθηκε στο Μουσείο του Λούβρου. Ο Ναπολέοντας τοποθέτησε το έργο στο δωμάτιό του, στο Παλάτι του Κεραμεικού. Αργότερα ο πίνακας επεστράφη στο Μουσείο του Λούβρου. Κατά τη διάρκεια του Γαλλοπρωσικού Πολέμου (1870-1871) μεταφέρθηκε από το Λούβρο στο Brest Arsenal.

Το αντικείμενο του έργου

Σημείωμα του Αγκοστίνου Βεσπούτσι (1503) στο οποίο ισχυρίζεται πως ο Λεονάρντο ζωγράφιζε το πορταίτο της Λίζα ντελ Τζιοκόντο

Ο πίνακας πήρε το όνομά του από τη Λίζα ντελ Τζιοκόντο, που ήταν μέλος της οικογένειας Γκεραρντίνι από τη Φλωρεντία και την Τοσκάνη και σύζυγος του εύπορου έμπορου μεταξιού Φρανσέσκο ντελ Τζιοκόντο. Ο πίνακας ήταν παραγγελία για το καινούριο τους σπίτι και για να γιορτάσουν τη γέννηση του δεύτερου γιου τους, Αντρέα. Η ταυτότητα της εικονιζόμενης γυναίκας αναγνωρίστηκε στο Πανεπιστήμιο της Χαϊδελβέργης το 2005 από έναν ειδικό που ανακάλυψε ένα σημείωμα του 1503 το οποίο είχε γράψει ο Αγκοστίνου Βεσπούτσι.

Διάφορες εναλλακτικές απόψεις έχουν εκφραστεί σχετικά με το θέμα. Κάποιοι μελετητές θεωρούν πως η Λίζα ντελ Τζιοκόντο ήταν το αντικείμενο μιας άλλης προσωπογραφίας, και εντοπίζουν τουλάχιστον άλλους τέσσερις πίνακες στους οποίους αναφέρεται ο Βασσάρι αποκαλώντας τους Μόνα Λίζα. Ο Σίγκμουντ Φρόυντ πίστευε πως το περιώνυμο μειδιάμα της Μόνα Λίζα ήταν αποτέλεσμα ανάκλησης ανάμνησης της μητέρας του Λεονάρντο. Άλλες προτάσεις για την ταυτότητα της εικονιζόμενης γυναίκας είναι: η μητέρα του Λεονάρντο Κατερίνα, Δούκισσα της Francavilla, η Ισαβέλλα του Έστε και ο ίδιος ο Λεονάρντο. Σήμερα οι απόψεις των ιστορικών της τέχνης συγκλίνουν στην ιδέα πως ο πίνακας απεικονίζει τη Λίζα ντελ Τζιοκόντο, που πάντα ήταν η παραδοσιακή άποψη.

Η κλοπή του πίνακα

Το σημείο του τοίχου του Λούβρου, στο οποίο βρισκόταν η Μόνα Λίζα, όπως φωτογραφήθηκε αφού κλάπηκε ο πίνακας

Η φήμη του πίνακα αυξήθηκε όταν η Μόνα Λίζα κλάπηκε στις 21 Αυγούστου του 1911. Την επόμενη μέρα, ο Λουί Μπερού (Louis Bérard), ένας ζωγράφος, περπατώντας στο Λούβρο, πήγε στο Salon Carré όπου εκτίθονταν η Μόνα Λίζα επί πέντε χρόνια. Ωστόσο στο σημείο όπου έπρεπε να βρίσκεται ο πίνακας, υπήρχαν τέσσερις σιδερένιοι πάσσαλοι. Ο Μπερού ενημέρωσε τον υπεύθυνο της ασφάλειας εκείνου του τομέα, οι οποίους νόμιζε πως ο πίνακας φωτογραφιζόταν για εμπορικούς λόγους. Λίγες ώρες αργότερα, ο Μπερού μαζί με τον επικεφαλής της ασφάλειας του τομέα επικοινωνήσαν με τον επικεφαλής του τομέα, και επιβεβαιώθηκε πως η Μόνα Λίζα δεν βρισκόταν με τους φωτογράφους. Το Λούβρο έκλεισε για μια εβδομάδα για να διευκολυνθεί η έρευνα για την κλοπή.

Ο Γάλλος ποιητής Γκιγιώμ Απολλιναίρ, θεωρήθηκε ύποπτος, συνελήφθη και φυλακίστηκε. Ο Απολλιναίρ προσπάθησε να εμπλέξει στην υπόθεση τον φίλο του, Πάμπλο Πικάσο, ο οποίος επίσης ανακρίθηκε, αλλά αργότερα και οι δύο απαλλάχθηκαν των κατηγοριών. Εκείνη τη χρονική περίοδο επικράτησε η εντύπωση πως ο πίνακας είχε χαθεί οριστικά, ωστόσο δύο χρόνια αργότερα ανακαλύφθηκε ο πραγματικός δράστης. Η Μόνα Λίζα είχε κλαπεί από τον Βιντσέντσο Περούτζια (Vincenzo Peruggia), υπάλληλο του Λούβρου, ο οποίος μπήκε στο μουσείο κάποια στιγμή κατά τη διάρκεια της ημέρας, κρύφτηκε σε μία ντουλάπα και βγήκε από το μουσείο αφού αυτό είχε κλείσει, κρύβοντας τον πίνακα κάτω από το παλτό του. Ο Περούτζια ήταν ένας Ιταλός πατριώτης που πίστευε πως ο πίνακας του Λεονάρντο έπρεπε να επιστραφεί στην Ιταλία και να εκτίθεται σε ιταλικό μουσείο. Ένα από τα κίνητρα του Περούτζια πιθανόν να ήταν και το γεγονός ότι ένας φίλος του πουλούσε αντίγραφα του πίνακα, η αξία των οποίων θα αυξανόταν ραγδαία μετά την κλοπή του αυθεντικού. Αφού κράτησε τον πίνακα στο διαμέρισμά του για δύο χρόνια, τελικά συνελήφθη όταν προσπάθησε να τον πουλήσει στους διοικητές της πινακοθήκης Ουφίτσι στη Φλωρεντία. Ο πίνακας εκτέθηκε σε διάφορα μέρη σε όλη την Ιταλία και επεστράφη στο Μουσείο του Λούβρου το 1913. Ο Περούτζια επικροτήθηκε στην Ιταλία για τον πατριωτισμό του και εξέτισε ποινή φυλάκισης έξι μηνών για το έγκλημα που διέπραξε.

Η Μόνα Λίζα στο διάστημα

Υπό τον παραπάνω δημοσιογραφικό τίτλο ανακοινώθηκε η επιλογή της NASA να στείλει μέσω λέιζερ σε σεληνιακό δορυφόρο την εικόνα της Μόνα Λίζα. Πρόκειται για την πρώτη επίδειξη της νέας δυνατότητας αποστολής δεδομένων εικόνας από τη Γη μέσω οπτικής τεχνολογίας σε τόση μεγάλη απόσταση, περίπου 384.000 χλμ.

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Ο κινηματογράφος ή αλλιώς σινεμά (από το γαλλικό *cinématographe*, *cinema*) είναι η αποκαλούμενη και έβδομη τέχνη, δίπλα στη γλυπτική, τη ζωγραφική, το χορό, την αρχιτεκτονική, τη μουσική και τη λογοτεχνία. Αρχικά, εμφανίστηκε περισσότερο ως μια νέα τεχνική καταγραφής της κίνησης και οπτικοποίησής της, όπως δηλώνει και ο ίδιος ο όρος (κινηματογράφος = κίνηση + γραφή).

Ιστορία

Πρόδρομοι του κινηματογράφου

Είναι γενικά δύσκολο να αναδειχθεί ένας μοναδικός εφευρέτης του κινηματογράφου, ως τεχνική της κινούμενης εικόνας. Επιπλέον, είναι γεγονός πως επί σειρά ετών ο άνθρωπος πειραματίστηκε πάνω στην προσπάθεια απεικόνισης της κίνησης. Καταλυτικό ρόλο στην εξέλιξη της τεχνικής του κινηματογράφου διαδραμάτισε η ανακάλυψη και διάδοση της φωτογραφίας, στα μέσα του 19ου αιώνα. Μία από τις πρώτες και ιδιαίτερα σημαντικές αναλύσεις της κίνησης με τη βοήθεια φωτογραφικής μηχανής, έγινε περίπου το 1878, όταν ο Βρετανός φωτογράφος Ίνγκουιντ Μάιμπριτζ έχοντας καταφέρει να αναπτύξει μεθόδους διαδοχικής φωτογράφισης, απεικόνισε την κίνηση ενός αλόγου, αποδεικνύοντας τότε, πως κατά τη διάρκεια του καλπασμού του υπάρχουν στιγμές που τα πόδια του δεν έχουν επαφή με το έδαφος. Την ίδια περίπου εποχή, ο Γάλλος φυσικός Ετιέν Μαρρέ κατόρθωσε να συλλάβει φωτογραφικά το πέταγμα ενός πουλιού με τη βοήθεια μιας φωτογραφικής μηχανής με τη δυνατότητα να αποτυπώνει 12 στιγμιότυπα ανά λεπτό.

Τα σημαντικότερα ίσως επιτεύγματα σχετικά με την ανάπτυξη της κινηματογραφικής τεχνικής έγιναν στα τέλη του 1880, με κυριότερο ίσως, την εφεύρεση του κινητοσκοπίου από τον Ουίλλιαμ Ντίκσον, ο οποίος εργαζόταν στα εργαστήρια του Τόμας Έντισον. Το κινητοσκόπιο, ήταν μία μηχανή προβολής, με δυνατότητα να προβάλλει την κινηματογραφική ταινία σε ένα κουτί, το οποίο ήταν ορατό μόνο από έναν θεατή, μέσω μιας οπής. Η συσκευή παρουσιάστηκε για πρώτη φορά επίσημα στις 20 Μαΐου του 1891, μαζί με την πρώτη κινηματογραφική ταινία. Ο Έντισον θεωρούσε την εφεύρεση του κινητοσκοπίου ήσσονος σημασίας και ο ίδιος δεν ενδιαφέρθηκε ώστε να προβάλλονται οι ταινίες για περισσότερους θεατές. Επιπλέον δεν κατοχύρωσε την εφεύρεση διεθνώς, με αποτέλεσμα να είναι νόμιμη η αντιγραφή και εξέλιξή της στην Ευρώπη, όπου σύντομα εμφανίστηκε ως εισαγόμενο προϊόν.

Οι πρόδρομοι του κινηματογράφου ήταν οι σκηνές ειδικού φωτισμού και τα παραπετάσματα με εντυπωσιακές σκίες που έστηναν πλανόδιοι σε λαϊκές αγορές της κεντρικής Ευρώπης. Το 1895 προβλήθηκε η πρώτη κινηματογραφική ταινία σε μορφή *bioskop* στο Βίντεργκαρτεν του Βερολίνου.

Ο κινηματογράφος ως τέχνη

Ένας από τους πρώτους κινηματογραφιστές που χρησιμοποίησε την διαθέσιμη τεχνική της εποχής με σκοπό την παραγωγή ταινιών κάτω από όρους τέχνης, υπήρξε ο Ζωρζ Μελιέ, ο οποίος θεωρείται και από τους πρώτους κινηματογραφικούς σκηνοθέτες. Οι ταινίες του πραγματεύονταν θέματα από το χώρο του φανταστικού, ενώ η ταινία του Ταξίδι στη Σελήνη (*Le voyage dans la lune*, 1901) υπήρξε πιθανότατα η πρώτη που προσπάθησε να περιγράψει ένα ταξίδι στο διάστημα. Επιπλέον, εισήγαγε τεχνικές οπτικών εφέ, ενώ για πρώτη φορά πρόβαλε έγχρωμες ταινίες, χρωματίζοντας την κινηματογραφική ταινία (καρρέ) με το χέρι.

Με αφετηρία τις νέες δυνατότητες που αναδείχθηκαν, ο κινηματογράφος μετασχηματίστηκε διεθνώς σε μία δημοφιλή μορφή τέχνης, ενώ παράλληλα πολλοί κινηματογραφικοί χώροι δημιουργήθηκαν με αποκλειστικό σκοπό την προβολή ταινιών. Εκτιμάται ότι το 1908, στις Ηνωμένες Πολιτείες υπήρχαν περίπου 10.000 κινηματογράφοι. Οι ταινίες της εποχής ήχαν διάρκειας δέκα έως δεκαπέντε λεπτών, αλλά σταδιακά η διάρκειά τους αυξήθηκε. Σημαντική

συμβολή σε αυτό είχε ο Αμερικανός σκηνοθέτης D. W. Griffith, στον οποίο ανήκουν μερικά από τα πρώτα ιστορικά έπη του κινηματογράφου. Το 1912 (ή 1911) ο θεωρητικός χρησιμοποίησε για πρώτη φορά σε δοκίμιό του τον όρο έβδομη τέχνη για να περιγράψει τον κινηματογράφο.

Βουβός , ομιλών και έγχρωμος κινηματογράφος

Μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1920, ο κινηματογράφος παρέμενε χωρίς ήχο (βουβός κινηματογράφος) και συχνά οι προβολές ταινιών συνοδεύονταν από ζωντανή μουσική. Η ιστορία του ηχογραφημένου κινηματογραφικού ήχου ξεκίνησε το 1926, όταν η Warner Brothers παρουσίασε μία συσκευή (Vitaphone), η οποία έδινε τη δυνατότητα αναπαραγωγής μουσικής, μέσω ενός δίσκου που συγχρονιζόταν με την μηχανή προβολής της ταινίας. Βασισμένη σε αυτή τη νέα τεχνολογία, στα τέλη του 1927, κυκλοφόρησε η ταινία The Jazz Singer, η οποία αν και κατά το μεγαλύτερο μέρος της ήταν βουβή, υπήρξε η πρώτη που περιείχε διαλόγους.

Περίπου την ίδια περίοδο με την προσαρμογή του ήχου, ξεκίνησαν συστηματικές προσπάθειες για την προσθήκη χρώματος. Έγχρωμες ταινίες είχαν ήδη εμφανιστεί από τις αρχές του 20ού αιώνα, μέσω του χρωματισμού των κινηματογραφικών καρρέ με το χέρι, μέθοδος που εγκαταλείφθηκε σταδιακά, σε συνδυασμό και με την αύξηση της διάρκειας των ταινιών. Ανάμεσα στις πρώτες συνθετικές μεθόδους προσθήκης χρώματος, υπήρξε η Technicolor, η οποία τελειοποιήθηκε το 1941 (Monopack Technicolor), αν και παρέμενε ακριβή λόγω των περίπλοκων σταδίων διαχωρισμού και εμφάνισης των χρωμάτων. Μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, εμφανίστηκε επιπλέον το έγχρωμο αρνητικό φιλμ της εταιρίας Eastman Kodak, το οποίο δεν απαιτούσε διαδικασία διαχωρισμού των χρωμάτων. Αν και μέχρι τη δεκαετία του 1950, η παραγωγή έγχρωμων ταινιών μειωηφούσε, κατά τη δεκαετία του 1960 και χάρη στην ανάπτυξη της σχετικής τεχνολογίας, ο έγχρωμος κινηματογράφος επικράτησε.

Ταινία τρόμου

Οι ταινίες τρόμου είναι είδος ταινιών, που δημιουργούνται με σκοπό να προκαλέσουν στο θεατή φόβο, αποστροφή ή τρόμο του αγνώστου. Στα πρώτα χρόνια του κινηματογράφου, τα σενάρια των ταινιών τρόμου εμπνέονταν από χαρακτήρες βασισμένους σε ιστορίες της κλασσικής λογοτεχνίας του Έντγκαρ Άλλαν Πόε, του Μπραμ Στόκερ, και της Μαίρη Σέλλεϋ. Το είδος αυτό έχει αντέξει στο χρόνο εδώ και πάνω από έναν αιώνα. Το μακάβριο και το υπερφυσικό είναι συχνά θέματα. Το είδος αυτό μοιράζεται κοινά στοιχεία με τα είδη της φαντασίας, του υπερφυσικού και του θρίλερ.

Οι ταινίες τρόμου στοχεύουν συχνά στην ενεργοποίηση των εφιαλτών, των φόβων, των μεταστροφών και του τρόμου των θεατών. Η πλοκή αυτών των ταινιών συνήθως αφορά σε και εμπεριέχει στοιχεία από εξωγήινους, βαμπίρ, αίμα, βασανιστήρια, άγρια ζώα, φυσικές καταστροφές, λυκανθρώπους, ζόμπι, μούμιες, τέρατα, κατά συρροή δολοφόνους, ψυχοπαθείς, κανίβαλους, πνεύματα, δαίμονες, σατανισμό, φαντάσματα, μάγισσες, και άλλους χαρακτήρες που μπορούν να προκαλέσουν φόβο.

Υποκατηγορίες του είδους αυτού είναι οι εξής: ταινίες τρόμου-δράσης, κωμωδίες-τρόμου, σωματικού τρόμου, καταστροφής-τρόμου, εορταστικές-τρόμου, δραματικές-τρόμου, ψυχολογικού τρόμου, επιστημονικής φαντασίας-τρόμου, σλάσερ-τρόμου, υπερφυσικές-τρόμου, γκόθικ-τρόμου, φυσικού τρόμου, ζόμπι-τρόμου, πρώτου πλάνου-τρόμου και εφηβικές-τρόμου.

Ταινία δράσης

Με τον όρο ταινία δράσης χαρακτηρίζεται το είδος ταινιών στις οποίες οι πρωταγωνιστές αντιμετωπίζουν προκλήσεις και δοκιμασίες που περιλαμβάνουν βία, σωματικά κατορθώματα,

σκηνές μάχης, βίας ή φρενήρεις καταδιώξεις. Γνώρισμα των ταινιών δράσης είναι ότι ο πρωταγωνιστής, βρίσκεται πολλές φορές αντιμέτωπος με καταστάσεις που δεν έχει ελπίδα να αντεπεξέλθει, κι όμως το κάνει.

Ταινίες που επέλεξαν τα παιδιά:

Ο Χάρι Πότερ και η Φιλοσοφική Λίθος (ταινία)

Παραγωγή: Warner Bros.

Σενάριο : Τζ. Κ. Ρόουλινγκ

Διάρκεια: 152 λεπτά

Προέλευση: Ηνωμένο Βασίλειο και Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής

Γλώσσα: Αγγλικά

Ο Χάρι Πότερ και η Φιλοσοφική Λίθος (αγγλικά: Harry Potter and the Philosopher's Stone ή Harry Potter and the Sorcerer's Stone) είναι μια βρετανικής-αμερικάνικης παραγωγής περιπετειώδης ταινία φαντασίας παραγωγής 2001. Τη σκηνοθεσία ανέλαβε ο Κρις Κολόμπους και το σενάριο έγραψε ο Στιβ Κλόουβς. Η ταινία είναι βασισμένη στο ομότιτλο βιβλίο της Τζ. Κ. Ρόουλινγκ και αφηγείται την ιστορία του Χάρι Πότερ, ένα αγόρι που μαθαίνει ότι είναι μάγος στα ενδέκατα γενέθλιά του και καλείται να φοιτήσει στο Χόγκουαρτς. Πρωταγωνιστούν οι Ντάνιελ Ράντκλιφ, Έμμα Γουάτσον και Ρούπερτ Γκριντ ενώ συμμετέχουν οι Ρόμπι Κολτρέιν, Ρίτσαρντ Χάρις, Μάγκι Σμιθ, Τζούλι Γουόλτερ, Ίαν Χαρτ, Τζον Κλιζ και Άλαν Ρίκμαν.

Η Warner Bros. αγόρασε τα δικαιώματα του βιβλίου το 1999 για 1 εκατομμύριο λίρες. Η παραγωγή ξεκίνησε στο Ηνωμένο Βασίλειο το 2000, με τον Κολόμπους να επιλέγεται να σκηνοθετήσει την ταινία, με τους Στίβεν Σπίλμπεργκ και Ρομπ Ράινερ να είναι υποψήφιοι. Η Τζ. Κ. Ρόουλινγκ, επέμενε το καστ να είναι βρετανικό ή ιρλανδικό για να διατηρήσουν την πολιτισμική ακεραιότητα του βιβλίου στην ταινία. Επίσης ενέκρινε το σενάριο.

Η ταινία κυκλοφόρησε στους κινηματογράφους του Ηνωμένου Βασιλείου και των Ηνωμένων Πολιτειών στις 16 Νοεμβρίου 2001. Έλαβε κυρίως θετικά σχόλια από τους κριτικούς, έγινε τεράστια εισπρακτική επιτυχία αποφέροντας 974,7 εκατομμύρια δολάρια παγκοσμίως και έλαβε τρεις υποψηφιότητες για Όσκαρ. Μέχρι σήμερα είναι 15η μεγαλύτερη εισπρακτική επιτυχία όλων των εποχών και η δεύτερη εμπορικότερη ταινία της σειράς πίσω από το Ο Χάρι Πότερ και οι Κλήροι του Θανάτου - Μέρος 2 (Harry Potter and the Deathly Hallows – Part 2, 2011).

Η επιτυχία της ταινίας οδήγησε στην κινηματογραφική προσαρμογή και των υπόλοιπων βιβλίων της σειράς.

Ο προϋπολογισμός της ταινίας ήταν 125 εκατομμύρια δολάρια. Το Ο Χάρι Πότερ και η Φιλοσοφική Λίθος στο πρώτο του τριήμερο άνοιξε στην 1η θέση με 90,2 εκατομμύρια δολάρια. Στην Αμερική έφτασε τα 317,5 εκατομμύρια δολάρια και στον υπόλοιπο κόσμο συγκέντρωσε 657,1 εκατομμύρια δολάρια. Παγκοσμίως απέφερε 974,7 εκατομμύρια δολάρια. Τη χρονιά κυκλοφορίας ήταν η μεγαλύτερη εισπρακτική επιτυχία τόσο στην Αμερική όσο και παγκοσμίως. Το 2001 ήταν η 2η μεγαλύτερη εισπρακτική επιτυχία όλων των εποχών ενώ σήμερα καταλαμβάνει τη 15η θέση. Ανάμεσα στις υπόλοιπες ταινίες της σειράς είναι η 2η μεγαλύτερη εισπρακτική επιτυχία, πίσω από την τελευταία ταινία Ο Χάρι Πότερ και οι Κλήροι του Θανάτου - Μέρος 2 (Harry Potter and the Deathly Hallows – Part 2, 2011).

Παραγωγή Τζ. Μάιλς Ντέιλ και Γκιγιέρμο Ντελ Τόρο
Σενάριο Γκιγιέρμο Ντελ Τόρο και Βανέσα Τέιλορ
Κυκλοφορία 2017
Διάρκεια 123 λεπτά
Προέλευση ΗΠΑ
Γλώσσα Αγγλικά, Νοηματική Γλώσσα ΗΠΑ, Ρωσικά
Προϋπολογισμός \$19.5 εκατομμύρια

Η Μορφή του Νερού (πρωτότυπος τίτλος: The Shape of Water) είναι αμερικανική δραματική ταινία φαντασίας του 2017 σε σκηνοθεσία του Γκιγιέρμο Ντελ Τόρο και σε σενάριο του ίδιου και της Βανέσα Τέιλορ. Κέρδισε το Όσκαρ Καλύτερης Ταινίας στην 90ή απονομή της Ακαδημίας.

Πλοκή

Η Ελάιζα Εσπόζιτο είναι καθαρίστρια σε ένα εργαστήριο της κυβέρνησης την περίοδο του Ψυχρού Πολέμου. Δεν μπορεί να μιλήσει, καθώς την τραυμάτισαν στις φωνητικές χορδές όταν ήταν έμβρυο. Κάνει παρέα με τη συνάδελφό της, Ζέλντα, και με τον γείτονά της, Τζάιλς, ο οποίος είναι κρυφά ομοφυλόφιλος. Μία μέρα, φέρνουν στο εργαστήριο ένα ον, το οποίο αιχμαλώτισε ο Συνταγματάρχης Ρίτσαρντ Στρίκλαντ. Η Ελάιζα μπαίνει κρυφά στο εργαστήριο και ανακαλύπτει ότι είναι ένα ανθρωποειδές αμφίβιο ον. Συνεχίζει να μπαίνει κρυφά στο εργαστήριο και σιγά σιγά αποκτά επαφή μαζί του. Οι αρχές δίνουν εντολή στον Στρίκλαντ να διαμελίσει το αμφίβιο, για να το χρησιμοποιήσουν στο διαστημικό πρόγραμμα της κυβέρνησης. Ο επιστήμονας δρ. Ρόμπερτ Χοφστέτλερ, που είναι κατάσκοπος των Σοβιετικών, προσπαθεί μάταια να τους μεταπείσει. Στη συνέχεια, οι Σοβιετικοί του ζητούν να σκοτώσει το πλάσμα. Η Ελάιζα μαθαίνει τι σκοπούς έχει ο Στρίκλαντ και ζητά από τον Τζάιλς να τη βοηθήσει να το απελευθερώσουν και εκείνος δέχεται. Κατά την επιχείρηση απελευθέρωσης, ο Χοφστέτλερ βοηθά την Ελάιζα, ενώ εμπλέκεται και η Ζέλντα.

Η Ελάιζα βάζει το πλάσμα στη μπανιέρα της και αποφασίζει να το απελευθερώσει σε ένα κανάλι που θα ανοίξει σε λίγες ημέρες. Μία ημέρα, γίνεται επιθετικό και φεύγει από το σπίτι και επιστρέφει όταν το βρίσκει η Ελάιζα. Οι δυο τους σύντομα θα έρθουν κοντά και ένα βράδυ θα έρθουν σε σεξουαλική επαφή. Παράλληλα, απειλούν τον Στρίκλαντ να δώσει λύση στο θέμα σε 36 ώρες, ενώ ο Χοφστέτλερ ειδοποιείται ότι θα φύγει σε δύο ημέρες. Όσο περνούν οι μέρες, η υγεία του πλάσματος χειροτερεύει. Τη νύχτα που ο Χοφστέτλερ πάει να συναντήσει τους κατασκόπους, ο Στρίκλαντ τον παρακολουθεί. Σκοτώνει τον κατάσκοπο και πυροβολεί τον Χοφστέτλερ, ο οποίος υποδεικνύει την Ελάιζα και τη Ζέλντα. Στο σπίτι της Ζέλντα, ο άντρας της λέει στον Στρίκλαντ ότι το ον είναι στην Ελάιζα. Στο σπίτι της Ελάιζα βλέπει ότι έχει σημειώσει στο ημερολόγιο σε ποιο μέρος θα το απελευθερώσει. Στο κανάλι, η Ελάιζα και ο Τζάιλς το απελευθερώνουν, ώσπου φτάνει ο Στρίκλαντ και πυροβολεί το πλάσμα και την Ελάιζα. Το πλάσμα επουλώνει τις πληγές του και σκοτώνει τον Στρίκλαντ. Όταν καταφθάνουν η Ζέλντα και η αστυνομία, το αμφίβιο παίρνει την Ελάιζα και μπαίνουν μαζί στο κανάλι και μετατρέπει τις ουλές της σε βράγχια. Οι δυο τους δραπετεύουν μαζί.

Οι Τρεις Πινακίδες Έξω από το Έμπινγκ, στο Μιζούρι

Σενάριο Μάρτιν Μακ Ντόνα
Κυκλοφορία 2017
Διάρκεια 115 λεπτά
Προέλευση Ηνωμένο Βασίλειο, ΗΠΑ
Γλώσσα Αγγλικά

Οι Τρεις Πινακίδες Έξω από το Έμπινγκ, στο Μιζούρι (πρωτότυπος τίτλος: Three Billboards Outside Ebbing, Missouri) είναι αμερικανοβρετανική ταινία του 2017 σε σκηνοθεσία και σενάριο του Μάρτιν Μακ Ντόνα.

Πλοκή

Η Μίλντρεντ Χείζ είναι μία χωρισμένη γυναίκα, που ζει με τον γιο της, Ρόμπι, και πριν από λίγους μήνες βιάστηκε και δολοφονήθηκε η κόρη της. Είναι εξοργισμένη επειδή οι έρευνες δεν προχωρούν και νοικιάζει τρεις πινακίδες στις οποίες αναγράφεται: "Βιαζόταν ενώ πέθαινε", "Καμία σύλληψη ακόμη;" και "Πώς και έτσι, αστυνόμε Γουίλομπι;". Η τοπική κοινωνία αντιδρά στην τοποθέτηση αυτών των πινακίδων, μεταξύ αυτών και ο ρατσιστής αστυνόμος Τζέισον Ντίξον. Το γεγονός ότι ο Μπιλ Γουίλομπι έχει καρκίνο στο πάγκρεας και πεθαίνει σε λίγους μήνες, ενισχύει την οργή τους. Ο Ντίξον αποφασίζει να της κάνει τη ζωή δύσκολη, συλλαμβάνοντας τη συνεργάτιδά της και επανεξετάζοντας τους όρους της ενοικίασης των πινακίδων. Επίσης, ο πρώην άντρας της, Τσάρλι, πάει στο σπίτι της με τη νέα του σύντροφο και την κατηγορεί και για το θάνατο της κόρης τους και για τις πινακίδες.

Ένα βράδυ, ο Μπιλ αυτοκτονεί και αφήνει σημειώματα, που απευθύνονται μεταξύ άλλων και στη Μίλντρεντ, εξηγώντας της ότι δεν συσχετίζεται η αυτοκτονία του με εκείνη και ότι αυτός κρυφά έδωσε τα χρήματα για τις πινακίδες για ακόμα έναν μήνα. Ο Ντίξον αντιδρά έντονα όταν μαθαίνει για τον Μπιλ, επιτιθέμενος βίαια στον Ρεντ, που έδωσε την άδεια για τις πινακίδες. Ο νέος επικεφαλής του αστυνομικού τμήματος τον απολύει. Κάποια νύχτα, η Μίλντρεντ και ο Ρόμπι βλέπουν τις πινακίδες να καίγονται. Η Μίλντρεντ οργισμένη ρίχνει μολότοφ στο αστυνομικό τμήμα, στο οποίο βρίσκεται μόνο ο Ντίξον που διαβάζει το σημείωμα που του άφησε ο Μπιλ, στο οποίο τον συμβουλεύει να μάθει να αγαπάει. Ο Ντίξον βγαίνει έξω με τον φάκελο της Άντζελα Χείζ και έχει αρκετά εγκαύματα. Εκείνη τη στιγμή, βρίσκεται στο σημείο ο Τζέιμς, ο οποίος δίνει άλλοθι στη Μίλντρεντ και της ζητάει αν βγούνε για φαγητό. Στη συνέχεια, ένας από τους εργάτες που έφτιαξαν τις πινακίδες της λέει πως μπορούν να τις ξαναβάλουν χωρίς κόστος.

Όταν βγαίνει από το νοσοκομείο, ο Ντίξον ακούει σε ένα μπαρ έναν άντρα που είχε απειλήσει τη Μίλντρεντ να λέει ότι νάρκωσε μία γυναίκα και τη βίασε. Ο Ντίξον προκαλεί καυγά μαζί του για να πάρει το DNA του και το δίνει στον επικεφαλής του αστυνομικού τμήματος. Παράλληλα, η Μίλντρεντ βγαίνει με τον Τζέιμς σε ένα εστιατόριο και συναντά τον Τσάρλι, ο οποίος της λέει ότι αυτός έκαψε τις πινακίδες. Μετά από την εξέταση DNA, αποδεικνύεται ότι δεν είναι αυτός ο δράστης. Ο Ντίξον, όμως, είχε δει την πινακίδα του αυτοκινήτου του και έμαθε ότι μένει στο Αϊντάχο και λέει στη Μίλντρεντ να πάνε εκεί να τον σκοτώσουν. Την επομένη, είναι και οι δύο στο αυτοκίνητο καθ' οδόν, όπου η Μίλντρεντ του λέει πως αυτή έβαλε φωτιά στο αστυνομικό τμήμα και εκείνος της απαντά ότι το ήξερε. Στο τέλος, και οι δύο δεν είναι σίγουροι για αυτό που πάνε να κάνουν, αλλά θα το αποφασίσουν στη διαδρομή.

Το Κάλεσμα

Παραγωγή	Πίτερ Σαφράν
Σενάριο	Τσάντ Χέις και Κάρεϊ Χέις
Διάρκεια	112 min
Προέλευση	Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής
Γλώσσα	Αγγλικά και Λατινική γλώσσα

Το Κάλεσμα (αγγλικά: The Conjuring) είναι αμερικανική υπερφυσική ταινία τρόμου παραγωγής 2013, σε σκηνοθεσία Τζέιμς Γουάν. Παραγωγός είναι η εταιρία Warner Bros.. Πρωταγωνιστούν οι Πάτρικ Ουίλσον και Βέρα Φερμίγκα, ως Εντ και Λορέιν Ουόρεν, οι οποίοι κάναν έρευνες σε υπερφυσικά γεγονότα, ενώ ήταν και συγγραφείς υποθέσεων που αφορούσαν το κυνήγι φαντασμάτων. Οι αναφορές του ενέπνευσαν το The Amityville Horror. Οι Ουόρεν πήγαν να βοηθήσουν την οικογένεια Περόν που βίωνε περίεργα φαινόμενα, στο σπίτι τους, στο Ρόουντ Άιλαντ, το 1971. Το Κάλεσμα κυκλοφόρησε στις 19 Ιουνίου του 2013, στις ΗΠΑ και τον Καναδά, και στις 6 Αυγούστου στο Ηνωμένο Βασίλειο και την Ινδία. Η ταινία έλαβε θετικές κριτικές και οι εισπράξεις της ξεπέρασαν τα 318 εκατομμύρια δολάρια, παγκοσμίως, ενώ ο προϋπολογισμός της

δεν ξεπέρναγε τα 20 εκατομμύρια. Το γεγονός αυτό την καθιστά ως μία από τις πιο εμπορικές ταινίες τρόμου όλων των εποχών. Στις 16 Ιουνίου του 2016, ανακοινώθηκε ότι θα κυκλοφορήσει το sequel της ταινίας, με τον τίτλο Το Κάλεσμα 2.

Καμικάζι αγάπη μου

Παραγωγή Γιώργος Καραγιάννης & ΣΙΑ
Σενάριο Γιάννης Δαλιανίδης
Κυκλοφορία 25 Ιανουαρίου 2008 (DVD)
Διάρκεια 89'
Προέλευση Ελλάδα
Γλώσσα ελληνική

Το Καμικάζι αγάπη μου είναι τίτλος μίας ελληνικής κινηματογραφικής ταινίας του 1983 σε σενάριο και σκηνοθεσία Γιάννη Δαλιανίδη. Προβλήθηκε τη σεζόν 1983-1984, έκοψε 222.610 εισιτήρια και ήρθε πρώτη ανάμεσα στις 37 ταινίες της σεζόν.

Πλοκή

Ο Στάθης λατρεύει τις μηχανές, η Ρένα θέλει όλη την ώρα να χορεύει σε νάιτ κλαμπ και ο Αλέξης τρελαίνεται για τη ροκ μουσική. Πρόκειται για τρία θεότρελα αδέλφια. Ο ένας από αυτούς, ο Στάθης, δεν καταφέρνει να στεριώσει σε καμία δουλειά και, όταν φτάνει να χάσει και το κορίτσι που αγαπά, η μητέρα του αποφασίζει να του αγοράσει αυτό που λατρεύει περισσότερο, μια... σούπερ μοτοσυκλέτα! Μόλις την αγοράζει αντιλαμβάνεται πως του την έκλεψαν και τότε αποφασίζει να βρεί έναν τρόπο για να αγοράσει μία άλλη αλλά και να μάθει ποιος του την έκλεψε. Όταν συναντά την Σύλβια μια τύπισσα η οποία έχει ένα μαγαζί με εικόνες τον βάζει να κάνει μια δουλειά της αλλά τον ανακαλύπτει ένας αστυνομικός και τον κλίνει μέσα. Μόλις βγαίνει αποφασίζει να πιάσει δουλειά με τον αδερφό του τον Αλέξη. Εκεί πιάνει δουλειά με την βοήθεια της Χριστίνας και ο Αλέξης βρίσκει τον έρωτα του την Σοφία. Στο τέλος ο Στάθης γίνεται διευθυντής και τα ξαναφτιάχνει με την Κίτσα.

The Hangover

Παραγωγή Τζόνναθαν "Τζον" Λούκας, Σκοτ Μουρ
Σενάριο Τοντ Φίλιπς
Διάρκεια 102 λεπτά
Προέλευση Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής
Γλώσσα αγγλικά

The Hangover είναι μία αμερικάνικη κωμωδία, παραγωγής 2009, σε σκηνοθεσία Τοντ Φίλιπς και σε σενάριο των Τζον Λούκας και Σκοτ Μουρ. Στην ταινία αυτήν τρεις κολλητοί φίλοι ο Φιλ Γούνκερ, ο Στου Πράις, ο Άλαν Γκάρνερ και ο Νταγκ Μπίλινγκς αποφασίζουν να πάνε στο Λας Βέγκας για να κάνουν ένα μπάτσελορ πάρτι προς τιμήν του Νταγκ Μπίλινγκς, ο οποίος παντρεύεται. Ωστόσο όταν οι Φιλ, Στου και Άλαν ξυπνάνε το πρωί διαπιστώνουν ότι δεν θυμούνται τίποτα από τα γεγονότα της προηγούμενης νύχτας και ότι ο Νταγκ έχει εξαφανιστεί. Έτσι, θα κάνουν προσπάθεια να τον βρουν πριν από τον γάμο.

Η ταινία έκανε πρεμιέρα στις 30 Μαΐου 2009 στο Grauman's Chinese Theater στο Χόλυγουντ, ενώ στους κινηματογράφους των ΗΠΑ προβλήθηκε για πρώτη φορά στις 26 Μαΐου 2009. Έσπασε τα ταμεία παγκοσμίως και έλαβε κυρίως θετικές κριτικές. Κέρδισε μια Χρυσή Σφαίρα καθώς και άλλα βραβεία. Ακολούθησαν άλλες δυο ταινίες συνέχειες του Hangover : Το The Hangover II και το The

Hangover Part III.

Με προϋπολογισμό 35.000.000 δολάρια, η ταινία The Hangover απέφερε 16,734,033 δολάρια το πρώτο σαββατοκύριακο. Συνολικά έχει αποφέρει 277,322,503 στο αμερικανικό και στο καναδέζικο box Office. Παγκοσμίως συγκέντρωσε 467,416,722 δολάρια.

ΜΟΥΣΙΚΗ

ΟΠΕΡΑ

Μουσική σύνθεση που περιλαμβάνει συγχρόνως και σκηνική δράση.

Η όπερα αποτελεί μουσικό θεατρικό είδος, είναι δηλαδή μουσική σύνθεση που περιλαμβάνει συγχρόνως και σκηνική δράση. Οι διάλογοι των ηθοποιών της όπερας αποδίδονται με τη μορφή τραγουδιού ενώ η θεατρική παράσταση εκτυλίσσεται παρουσία ενός μουσικού συνόλου. Ως είδος θεωρείται ένα από τα σημαντικότερα μουσικά επιτεύγματα του Δυτικού πολιτισμού και παραμένει ένα από τα πιο δημοφιλή μουσικά είδη.

Ο όρος όπερα είναι ο πληθυντικός του λατινικού *opus* που σημαίνει το έργο, δηλώνοντας έτσι την ενσωμάτωση στην όπερα πολλών καλλιτεχνικών ειδών όπως η μουσική, το θέατρο, ο χορός και η σκηνογραφία. Αποδίδεται συχνά στα ελληνικά και ως μελόδραμα, αν και ο όρος αυτός είναι ευρύτερος. Όπερα ονομάζεται επίσης το θέατρο που φιλοξενεί τις παραστάσεις.

Μουσική δομή

Η ποίηση της όπερας ή οι διάλογοι που αναδεικνύουν την πλοκή, αποτελεί το αποκαλούμενο λιμπρέτο (*libretto*), το οποίο ανάλογα με το είδος της όπερας μπορεί να είναι σοβαρό ή περισσότερο Κωμικό. Υπάρχει γενικά διχογνωμία σχετικά με το αν το λιμπρέτο ή η μουσική είναι το σημαντικότερο στοιχείο σε μια όπερα. Η μουσική είναι τις περισσότερες φορές συνεχής και έχει ως απώτερο στόχο τη δραματοποίηση των δρώμενων στη σκηνή.

Είδη τραγουδιού

Η παραδοσιακή όπερα αποτελείται από δύο είδη τραγουδιού για την αφήγηση της πλοκής του έργου: το ρετσιτατίβο, το μέρος του διαλόγου που κατά κύριο λόγο προάγει τη δράση και την άρια, όπου μέσω ενός μονολόγου αποκρυσταλλώνεται μια συναισθηματική κατάσταση. Αρκετές φορές έχουμε ντουέτα ή μεγαλύτερα ακόμα φωνητικά σύνολα, χωρίς να λείπουν -αν και είναι σπανιότερα- χορωδιακά μέρη.

Η στερεότυπη δομή μιας πράξης της όπερας υπαγορεύει πως οι βασικοί ήρωες-χαρακτήρες πρέπει να έχουν μια άρια σε κάθε πράξη. Επιπλέον, αποφεύγονται δύο διαδοχικές άριες ίδιου χαρακτήρα ή για τον ίδιο τύπο φωνής, ενώ το ρεπερτόριο των πρωταγωνιστών περιλαμβάνει περισσότερες άριες από το ρεπερτόριο δευτερευόντων χαρακτήρων του έργου.

Φωνές

Οι φωνές των τραγουδιστών της όπερας διακρίνονται καταρχήν σε ανδρικές και γυναικείες. Ανάλογα με αυτή την κατηγοριοποίηση διακρίνουμε τους εξής τύπους φωνών:

Τύποι ανδρικών φωνών

Βαθύφωνος ή μπάσσος (*bass*) – καλύπτει τις χαμηλότερες νότες

Βαρύτονος (*baritone*) – καλύπτει τις ενδιάμεσες περιοχές

Τενόρος (*tenor*) ή οξύφωνος – καλύπτει τις υψηλότερες νότες

Κόντρα-τενόρος (*countertenor*) – καλύπτει τις υψηλότερες νότες που μπορεί να φτάσει ανδρική φωνή. Επειδή υπάρχουν μόνο λίγοι κοντρα-τενόροι παγκοσμίως, συχνά οι ρόλοι τους ερμηνεύονται από γυναίκες

Τύποι γυναικείων φωνών Επεξεργασία

Κοντράλτο (*contralto*) – καλύπτει τις χαμηλότερες νότες

Μεσόφωνος ή μέτσο-σοπράνο (*mezzo soprano*) – καλύπτει τις ενδιάμεσες περιοχές

Υψίφωνος ή σοπράνο (*soprano*) – καλύπτει τις υψηλότερες νότες

Στους παραπάνω τύπους μπορούν να υπάρχουν και φωνές που ανήκουν σε ενδιάμεσες κατηγορίες.

Ιστορία

Η Όπερα του Σίδνεϋ (Αυστραλία), ένα από τα πιο αναγνωρίσιμα κτίρια στον κόσμο

Το παλαιότερο ιστορικό έργο που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως όπερα χρονολογείται περίπου στα 1597 και είναι η Δάφνη των Τζάκοπο Πέρι και Οτάβιο Ρινουτσίνι. Το έργο αυτό αποτέλεσε ουσιαστικά μια προσπάθεια μίμησης του κλασικού αρχαίου ελληνικού δράματος. Η Δάφνη δεν είχε διασωθεί. Ένα μεταγενέστερο έργο του Πέρι, η Ευρυδίκη, αποτελεί το παλαιότερο μουσικό κείμενο (παρτιτούρα) όπερας που διασώζεται έως σήμερα.

Σημαντική προϋπόθεση για την ανάπτυξη του είδους ήταν και η μονωδία. Το είδος αυτό αναπτύχθηκε από τους Ιταλούς συνθέτες στα τέλη του 16ου αιώνα. Η γέννηση της όπερας τοποθετείται γεωγραφικά στην Ιταλία, ωστόσο έγινε τόσο δημοφιλές είδος που σύντομα εξαπλώθηκε και στη Γερμανία, τη Γαλλία, την Αγγλία, την Ισπανία και τη Ρωσία. Το 1637, στη Βενετία, κτίστηκε και το πρώτο θέατρο αποκλειστικά για παραστάσεις όπερας ενώ ακολούθησαν μόνο στην πόλη της Βενετίας επιπλέον 16 ανάλογα θέατρα, ενδεικτικό της απήχησης που είχε το είδος.

Οι πρώτες όπερες χαρακτηρίζονταν ως *dramma per musica*, δηλαδή το δράμα μέσω μουσικής και το 17ο ή 18ο αιώνα η πλοκή στις περισσότερες όπερες βασιζόταν στη μυθολογία ή σε ιστορικά γεγονότα. Η θεματολογία τους ήταν σοβαρή (*opera seria*) ή ακόμα και κωμική (*opera buffa*).

Μπαρόκ Όπερα

Η ανάπτυξη της μπαρόκ όπερας συντελέστηκε κυρίως στη Ρώμη και τη Βενετία. Ένα από τα έργα που καθιέρωσαν την όπερα της Ρώμης ήταν το *Sant'Alesio* του Στέφανο Λάντι, στα 1632. Η παρουσία όμως του Κλάουντιο Μοντεβέρντι ήταν αυτή που βοήθησε την μπαρόκ όπερα να φθάσει στην ακμή της αλλά και να μετατραπεί από είδος ψυχαγωγίας της αριστοκρατίας της εποχής σε περισσότερο “λαϊκό” είδος ευρύτερης απήχησης. Το έργο Ορφέας του Μοντεβέρντι αποτελεί ίσως την παλαιότερη όπερα η οποία εκτελείται και σήμερα.

Η ανάπτυξη της ιταλικής σοβαρής όπερας ξεκίνησε με το έργο του ποιητή Apostolo Zeno (1688-1750) ο οποίος απέκλεισε τα κωμικά επεισόδια και αφαίρεσε από τα λιμπρέτι τις περιττές σκηνές δίνοντας έμφαση στον διδακτικό χαρακτήρα της όπερας. Οι χαρακτήρες των έργων σταδιακά άρχισαν να αποτελούν περισσότερο σύμβολα συγκεκριμένων ηθικών αξιών ή αρετών. Σημαντικό ρόλο στη σταθεροποίηση της μορφής της *opera seria* διαδραμάτισε και ο Pietro Trapassi (ή Metastasio), τα θέματα του οποίου στηρίζονταν πάνω σε μύθους της αρχαίας Ελλάδας και είχαν ως πρωταρχικό σκοπό την πνευματική και ηθική εξύψωση του ακροατή-θεατή. Μεταξύ των πράξεων μιας σοβαρής όπερας παρεμβαλλόταν συχνά και ένα σύντομο κωμικό ιντερλούδριο που αποσκοπούσε στη χαλάρωση των θεατών μέσω της σάτιρας ή της παρωδίας, μια μορφή διαλείμματος. Η πλοκή στα ιντερλούδια διέφερε συνήθως από αυτή της σοβαρής όπερας και σταδιακά αυτονομήθηκαν σχηματίζοντας έτσι ένα νέο είδος, το ιντερμέδιο (*intermezzo*), με σημαντική ανάπτυξη κυρίως στη Νάπολη την περίοδο 1710-1730.

Γαλλική όπερα

Σε αντιδιαστολή – και ίσως ανταγωνισμό – με την Ιταλική όπερα, αναπτύχθηκε μια ξεχωριστή παράδοση Γαλλικής όπερας, με έργα γραμμένα στη γαλλική γλώσσα, της οποίας ιδρυτής θεωρείται ο Ζαν Μπατίστ Λυλί. Η γέννηση της γαλλικής όπερας χρονολογείται επισήμως στα 1669 με την ταυτόχρονη επανασύσταση της Βασιλικής Ακαδημίας Μουσικής από τον Lully. Ως πρόδρομοι της αναφέρονται συχνά η γαλλική τραγωδία, τα χορευτικά μπαλέτα στις βασιλικές αυλές αλλά και η ιταλική όπερα. Οι όπερες του Lully αποτελούνταν από πέντε πράξεις και έναν πρόλογο ενώ περιελάμβαναν και χορευτικά μέρη μπαλέτου. Η μουσική διαδραμάτιζε εξίσου σημαντικό ρόλο με το κείμενο, το οποίο συχνά περιείχε θετικές αναφορές στην βασιλική εξουσία. Οι μεταγενέστερες όπερες του Ζαν Φίλιπ Ραμό δεν είχαν γενικά μεγάλη απήχηση ενώ οι μικρές αποκλίσεις τους από την παράδοση του Lully προκάλεσαν την αντίδραση αρκετών κριτικών της εποχής σε συνδυασμό και με την άνοδο της ιταλικής όπερας μέσα στην Γαλλία. Η ανάμιξη της παραδοσιακής γαλλικής όπερας του Lully με την ιταλική όπερα ή με άλλες επιρροές όπως το τραγούδι *bel canto* οδήγησε τελικά στη δημιουργία της Grand Opera (Μεγάλη Όπερα), ένα από τα πιο εκλεπτυσμένα οπερετικά είδη του 19ου αιώνα.

Η μεταρρύθμιση στην όπερα

Η Όπερα της Κοπεγχάγης

Η δομή της σοβαρής όπερας θεωρήθηκε από αρκετούς Ιταλούς συνθέτες δύσκαμπτη και απόλυτη, γεγονός που τους οδήγησε σε μια σειρά μεταρρυθμίσεων με απώτερο σκοπό να γίνει η όπερα περισσότερο φυσική και ρεαλιστική. Πρώτα δείγματα τροποποιήσεων ήταν νέες μορφές άριας, η χρήση μεγαλύτερων φωνητικών συνόλων και η ενίσχυση του ρόλου της ορχήστρας. Οι σημαντικότεροι συνθέτες της μεταρρύθμισης στην όπερα ήταν οι Ιταλοί Νικολό Τζομμέλλι (1714-1774) και Τομμάζο Τραέτα (1727-1779). Είναι άξιο αναφοράς το γεγονός πως αυτοί οι συνθέτες είχαν εργαστεί και σε γαλλικές βασιλικές αυλές, με αποτέλεσμα οι όπερες τους να διακρίνονται από ένα κοσμοπολίτικο χαρακτήρα, συνδυάζοντας τη γαλλική με την ιταλική όπερα. Τελικά, ο συνθέτης που καθιέρωσε ένα νέο τύπο όπερας αναμιγνύοντας τη γαλλική με την ιταλική οπερετική παράδοση ήταν ο Κρίστοφ Βίλμπαλντ Γκλουκ (1714-1787), γεννημένος στη Βαυαρία και βασιλικός συνθέτης στην αυλή της Βιέννης. Ο Γκλουκ απλοποίησε σημαντικά τη μουσική δομή της όπερας, πρόσθεσε την εισαγωγή ως αναπόσπαστο μέρος του δράματος, χρησιμοποίησε τη χορευτική μουσική της γαλλικής όπερας ενώ σε πολλές από τις δικές του όπερες συνέθεσε μεγάλες ενιαίες σκηνές με ανάμιξη ρετσιτατίβων και αριών. Σημαντικότερα έργα του θεωρούνται ο Ορφέας, το Ορφέας και Ευριδίκη, η Αρμίδα, η Ιφιγένεια εν Αυλίδι και η Ιφιγένεια εν Ταύροις. Η επιρροή του είναι εμφανής και σε μεταγενέστερες όπερες των Λουίτζι Κερουμπίνι (1760-1842), Γκασπάρο Σποντίνι (1774-1851) και Εκτόρ Μπερλιόζ (1803-1869).

Γερμανική όπερα

Στην Γερμανία παρατηρήθηκε η δημιουργία του αποκαλούμενου singspiel, ένα είδος γερμανικής κωμικής όπερας. Σημαντικότερο δείγμα αυτού του είδους αποτελεί κατά γενική ομολογία ο Μαγικός Αυλός (1791) του Μότσαρτ, που τοποθετείται πολύ υψηλά σε ολόκληρη τη γερμανική παράδοση και αποτέλεσε και τη βάση για την ανάπτυξη της γερμανικής ρομαντικής όπερας. Στις αρχές του 19ου αιώνα παρουσιάζεται η μοναδική όπερα του Μπετόβεν (Fidelio) καθώς και οι όπερες των Καρλ Μαρία φον Βέμπερ και Χάινριχ Μάρσνερ, που περιέχουν στοιχεία του γερμανικού singspiel και μελοδράματος, ενώ αποτελούν σημαντικές επιρροές στα έργα του Ρίχαρντ Βάγκνερ. Οι όπερες του Βάγκνερ στιγμάτισαν το είδος με το μεγαλειώδες ύφος τους και καινοτόμησαν ως προς την ανάμιξη του ρετσιτατίβο και της άριας, ταυτόχρονα με τη διαρκή συνοδεία της ορχήστρας δημιουργώντας την αίσθηση μιας διαρκούς μελωδίας που διακόπτεται σε κεντρικά σημεία της πλοκής.

Η όπερα τον 19ο αιώνα

Πέρα από τη ρομαντική όπερα της Γερμανίας, η ιταλική όπερα, στις αρχές του 19ου αιώνα χαρακτηρίζεται από την παρουσία συνθετών όπως ο Τζουζέπε Βέρντι, ο Τζοακίνο Ροσσίνι, ο Γκαετάνο Ντονιτσέτι και ο Βιντσέντσο Μπελλίνι. Στην ιταλική όπερα της εποχής αυτής, οι άριες χωρίζονται συνήθως σε δύο μέρη, ένα μέρος αργού ρυθμού που διαδέχεται ένα γρήγορο ρυθμικά μουσικό τμήμα. Ανάμεσα στις σημαντικότερες όπερες αυτής της περιόδου ανήκουν ο Κουρέας της Σεβίλλης (1816), κωμική όπερα του Ροσσίνι, καθώς και αρκετές τραγωδίες του Ντονιτσέτι όπως η Lucia di Lammermoor (1835). Στο δεύτερο μισό του αιώνα κυριαρχεί η μορφή του συνθέτη Τζουζέπε Βέρντι με σημαντικές όπερες όπως το Rigoletto (1851), η Τραβιάτα και η Αϊντα. Η τραγική όπερα του Βέρντι Οθέλος (1887) και η κωμική όπερα του Φάλσταφ (1893) περιέχουν λιμπρέτι του Αρρίγκο Μπόιτο βασισμένα σε έργα του Ουίλλιαμ Σαίξπηρ. Στα τέλη του 19ου αιώνα, έκανε την εμφάνισή του και το στυλ όπερας Βερισμός που χαρακτηρίζεται ως ένα συναισθηματικό και ρεαλιστικό μελόδραμα. Το είδος αυτό υπηρέτησε μεταξύ άλλων και ο Τζιάκομο Πουτσίνι, ένας από τους σημαντικότερους διαδόχους του Βέρντι, ειδικότερα με τις όπερες La Boheme (1896) και Tosca (1900).

TZAZ

Αν και υπάρχει μεγάλη δυσκολία να οριστεί η Τζαζ στο σύνολό της, ένας ορισμός που διευκρινίζει εν μέρει το περιεχόμενό της είναι ότι πρόκειται για μία μουσική στην οποία ο μουσικός εκτελεί μελωδικές παραλλαγές πάνω σε μία δεδομένη αρμονική βάση και αυτό σε διάλογο με τον ρυθμικό παλμό.

Βέβαια, από το δεύτερο μισό του 20ού αιώνα και μετά, όταν η αβάν γκαρντ της τζαζ απέρριψε το προκαθορισμένο αρμονικό πρότυπο, ο ορισμός αυτός δεν θεωρείται επαρκής για όλα τα είδη της Τζαζ.

Ένας σημαντικός συνθέτης και πιανίστας της Τζαζ, ο Τελόνιους Μονκ (Thelonious Monk, 1917-1982) είχε πει: *"Η Τζαζ είναι Ελευθερία"*.

Και πράγματι, ο αυξημένος βαθμός αυτοσχεδιασμού που περικλείει το είδος αυτό σε κάθε συστατικό της μουσικής (Μελωδία, Αρμονία, Ρυθμός) μας επιβεβαιώνει το βασικό αυτό πλαίσιο της μουσικής Τζαζ. Εάν στα παραπάνω χαρακτηριστικά προσθέσουμε ότι, αντικειμενικός στόχος κάθε μουσικού της Τζαζ είναι να απελευθερώσει τις μουσικές ιδέες που έχει στο μυαλό του και να τις παίξει στο μουσικό του όργανο ή να τις τραγουδήσει, τότε η έκφραση αυτή του Τελόνιους Μονκ γίνεται ακόμα πιο συγκεκριμένη.

Ο μουσικός της τζαζ, ασκείται επίπονα σε γνωστά συστατικά στοιχεία της μουσικής, κοινά για κάθε μουσικό είδος όπως οι Κλίμακες, οι Συγχορδίες, η Μελωδία, ο Ρυθμός, η Αρμονία, ώστε να είναι σε θέση, οι μελωδίες που ακούει με το μυαλό του να κατευθύνουν τα δάχτυλά του, σε μια πραγματικά προσωπική έκφραση, σε ένα διάλογο με τον εαυτό του, τους μουσικούς που τον συνοδεύουν και με το κοινό.

Ετυμολογία

Η ετυμολογία της λέξης τζαζ παραμένει ανεξιχνίαστη παρόλο που κατά καιρούς επικράτησαν διάφορες γνώμες. Σύμφωνα με μια εκδοχή, η τζαζ πήρε το όνομά της από τον χορευτή Τζάζμπο Μπράουν ενώ μια άλλη υποστηρίζει πως η ονομασία τζαζ προέρχεται από τη συντόμηση του ονόματος κάποιου μουσικού Τσάρλς (Charles, chas, jass, jazz) ή Τζάσπερ.

Λέγεται, επίσης, ότι η λέξη τζαζ σχηματίστηκε από το γαλλικό ρήμα jaser (οι λευκοί της Νέας Ορλεάνης μιλούσαν τότε γαλλικά) που σημαίνει φλυαρώ, επειδή η φλυαρία υπονοεί τον αυτοσχεδιασμό..

Χαρακτηριστικά γνωρίσματα

Μπορούμε να συνοψίσουμε κάποια βασικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα του τζαζ είδους, τα οποία αν και δεν ορίζουν απόλυτα την τζαζ, βοηθούν σημαντικά στην αναγνώριση της:

- Η τζαζ παρουσιάζει ιδιομορφίες σε σχέση με την Ευρωπαϊκή μουσική, καθώς δεν χρησιμοποιεί μόνο τις βασικές κλίμακες της Ευρωπαϊκής μουσικής δηλαδή μείζονες και ελάσσονες (σύστημα που αντικατέστησε τον 17ο αιώνα τους Εκκλησιαστικούς Τρόπους της Δυτικής Εκκλησιαστικής Μουσικής), αλλά και πολλές άλλες κλίμακες με προέλευση από την Αφρική και αλλού, που χρησιμοποιούνται σε μίξη με τις ευρωπαϊκές αρμονίες. Συχνά οι μουσικοί της Τζαζ, τη στιγμή του αυτοσχεδιασμού, σκέφτονται και επιλέγουν νότες με βάση τις κλίμακες που αποδίδουν καλύτερα το αρμονικό πλαίσιο μιας συγχορδίας. Έτσι, καθώς οι συγχορδίες που χρησιμοποιούνται στην τζαζ είναι συχνά έντονα διάφωνες (7ης, 9ης, 11ης, 13ης, αυξημένες, ελαττωμένες, κλπ.), πολλές από τις κλίμακες περιέχουν επίσης διάφωνες νότες σε διάφορα σημεία της κλίμακας ώστε να αποδίδουν καλύτερα το αρμονικό υπόβαθρο της συνοδείας.
- Η τζαζ στηρίζεται βαθύτατα σε ένα ακόμα αφρικανικό στοιχείο, το ρυθμό, ο οποίος αποτελεί θεμελιώδες συστατικό της καθώς οργανώνει τη μουσική. Οι ρυθμοί της τζαζ μουσικής είναι περισσότερο σύνθετοι και με συνεχείς παραλλαγές που εναλλάσσονται, συνήθως δύο ή τεσσάρων τετάρτων.
- Στη τζαζ μουσική, ο ήχος των μουσικών οργάνων αλλά και η φωνή, χρησιμοποιούνται με έναν ξεχωριστό τρόπο. Το ιδιαίτερο "χρώμα" του τζαζ ήχου, οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην ανορθόδοξη τεχνική παιξίματος από τους πρώτους και αυτοδίδακτους μουσικούς της.

Κύριο χαρακτηριστικό της τζαζ είναι πως τα όργανα χρησιμοποιούνται σαν ανθρώπινες φωνές.

- Η τζαζ έχει διαμορφώσει ειδικές μουσικές φόρμες και ένα ιδιαίτερο ρεπερτόριο. Οι δύο βασικές φόρμες που χρησιμοποιεί είναι το *μπλουζ* (ένα κύριο θέμα, κατά κανόνα δώδεκα μέτρων) και η *μπαλάντα* (τυποποιημένο είδος συνήθως 32 μέτρων).
- Κυρίαρχο στοιχείο της τζαζ είναι ακόμα οι ίδιοι οι οργανοπαίκτες και οι προσωπικοί αυτοσχεδιασμοί τους πάνω στο κυρίως μουσικό θέμα. Η σύνθεση στην τζαζ είναι κατά κανόνα απλή για ενορχήστρωση και διάφορες παραλλαγές στα πλαίσια του ατομικού ή ομαδικού αυτοσχεδιασμού.

Ιστορία της τζαζ

Η τζαζ εμφανίστηκε ως αναγνωρίσιμο και ξεχωριστό μουσικό είδος περίπου το 1900. Πριν από αυτή τη χρονιά εκτείνεται η προϊστορία της, το χρονικό διάστημα δηλαδή κατά το οποίο συγχωνεύτηκαν όλα τα μουσικά αλλά και κοινωνικά συστατικά της. Για την περίοδο αυτή δεν υπάρχουν πολύ σημαντικές μαρτυρίες.

Θεωρείται δεδομένο πως οι καταβολές της τζαζ μουσικής είναι αφρικανικές. Οι έγχρωμοι σκλάβοι, οι οποίοι, προερχόμενοι κατά κύριο λόγο από τη Δυτική Αφρική, μεταφέρθηκαν στο Νότο των Ηνωμένων Πολιτειών, μετέφεραν μέρος των παραδόσεων τους, μεταξύ των οποίων κυρίως λατρευτικά έθιμα αλλά και μουσικά αφρικανικά χαρακτηριστικά, όπως η ρυθμική πολυπλοκότητα και οι αφηρημένες μουσικές κλίμακες. Μεταφέρθηκαν ακόμα ορισμένα είδη τραγουδιού, καθώς και μουσικές φόρμες όπως η πολυφωνία και ο αυτοσχεδιασμός.

Στην Αμερική εκείνης της εποχής, καθαρές μορφές αφρικάνικης μουσικής συναντάμε ως επί το πλείστον στην τελετουργική ή θρησκευτική μουσική και στα λαϊκά τραγούδια όπως τα αποκαλούμενα *χόλερς*. Από αρκετά νωρίς ωστόσο, η μαύρη μουσική έρχεται σε μίξη με "λευκά" στοιχεία και η γέννηση της τζαζ αποτέλεσε τελικά προϊόν αυτής της πρόσμιξης. Στην πραγματικότητα, η τζαζ γεννήθηκε στο σταυροδρόμι της ισπανικής, της γαλλικής και της αγγλοσαξονικής πολιτισμικής παράδοσης. Όλα αυτά τα μουσικά ιδιώματα αναμείχθηκαν και η μαύρη λαϊκή μουσική εξελίχθηκε μέσα σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα, με την ανάπτυξη παράλληλα του *μπλουζ* τραγουδιού αλλά και την εξέλιξη των περισσότερων θρησκευτικών *σπιρίτσουαλς* (spirituals).

Στο τέλος του 19ου αιώνα, όλες οι διαφορετικές προσμίξεις φαίνεται πως έφτασαν στο σημείο της δημιουργίας του πρώτου αναγνωρίσιμου τζαζ είδους, του *ράγκταϊμ* (ragtime). Το *ράγκταϊμ* ήταν κυρίως μουσική με συνοδεία πιάνου και με χαρακτηριστικό συγκοπτόμενο ρυθμό. Περίπου στα 1900, το *ράγκταϊμ* αφομοιώθηκε από ένα άλλο μουσικό είδος, το *Τιν Παν Άλι*. Αυτή η διαδικασία συνεχίστηκε σε όλη τη μετέπειτα εξέλιξη της τζαζ, δηλαδή κάποιο πρωτογενές στιλ τζαζ να ενσωματώνεται στην βιομηχανία της ελαφριάς μουσικής.

Γενέτειρα της τζαζ μουσικής θεωρείται συνήθως η Νέα Ορλεάνη. Αν και οι διάφορες προσμίξεις των ευρωπαϊκών και αφρικανικών στοιχείων γέννησαν διαφορετικές μουσικές φόρμες σε πολλά σημεία της αμερικανικής ηπείρου, η Νέα Ορλεάνη διεκδικεί περισσότερο από κάθε άλλη πόλη τον τίτλο αυτό, κυρίως διότι εκεί η τζαζ ορχήστρα αποτέλεσε μαζικό φαινόμενο, γεγονός που αποτυπώνεται και στην ύπαρξη τουλάχιστον τριάντα ορχηστρών στις αρχές του 1900. Επιπλέον αποτέλεσε τον τόπο γέννησης και δράσης πολλών τζαζ μουσικών, ήδη από το 1870. Η Νέα Ορλεάνη αποτελούσε παράλληλα την μοναδική μεγαλούπολη του αμερικανικού Νότου, αστικό κέντρο, εξαγωγικό λιμάνι αλλά και πρωτεύουσα των φυτειών του Δέλτα του Μισισσιππή. Υποστηρίζεται ακόμα πως το μουσικό είδος που αναπτύχθηκε στη Νέα Ορλεάνη ήταν το πρώτο που έλαβε την ονομασία τζαζ (jazz, νωρίτερα συναντάται και ο όρος jass).

Η ανάπτυξη της τζαζ μουσικής στο δεύτερο μισό του 19ου αιώνα δεν υπήρξε τυχαία ή ανεξάρτητη, καθώς σε αυτή τη χρονική περίοδο σημειώθηκαν πολλές επαναστάσεις στις λαϊκές τέχνες. Ενδεικτικά μπορούμε να αναφέρουμε το αγγλικό μιούζικ χολ που φθάνει στο απόγειο του το 1880, το γαλλικό *καμπαρέ* καθώς και το ανδαλουσιανό *φλαμένκο*, που έκανε την εμφάνισή του περίπου το 1870 στην Ισπανία.

Εξάπλωση

Τζαζ ορχήστρα του 1921.

Η διάδοση της τζαζ μουσικής στηρίχθηκε σε μεγάλο βαθμό στη μετανάστευση ή τις περιοδείες πολλών έγχρωμων και μη μουσικών. Οι μουσικοί της Νέας Ορλεάνης είχαν αρχίσει να περιοδεύουν σε ολόκληρη την Αμερική από πολύ νωρίς και σε κάθε τόπο αποτελούσαν ερέθισμα για τους ντόπιους μουσικούς, γεγονός που βοήθησε σημαντικά στην ανάπτυξη και εξέλιξη της τζαζ.

Η ανακάλυψη του γραμμοφώνου συντέλεσε επίσης αποφασιστικά στην εξάπλωση του νέου μουσικού είδους. Ο πρώτος τζαζ δίσκος ηχογραφήθηκε το 1917 από την ορχήστρα Original Dixieland Jass Band. Οι δίσκοι της "λευκής" αυτής ορχήστρας προκάλεσαν αίσθηση -- αν και κατατάσσονται από πολλούς σε ένα είδος "νόθας" τζαζ, εμπλουτισμένης με εμπορικά μουσικά στοιχεία -- και λειτούργησαν ως το ορόσημο της λεγόμενης "εποχής της τζαζ". Παράλληλα, η μεγάλη αύξηση του έγχρωμου πληθυσμού στις αμερικανικές μεγαλουπόλεις είχε ως αποτέλεσμα την εμφάνιση του αποκαλούμενου race record, δηλαδή του δίσκου γραμμοφώνου που προοριζόταν αποκλειστικά για το "μαύρο" κοινό, στον οποίο οφείλεται η βασική ακουστική πληροφόρηση για την πρώιμη τζαζ. Χάρη στην αξιοσημείωτη ανάπτυξη αυτής της ειδικής αγοράς, πολλοί μαύροι καλλιτέχνες είχαν τη δυνατότητα να ηχογραφήσουν αν και η τζαζ δεν περιορίστηκε στις ειδικές αυτές σειρές.

Η εμφάνιση του ραδιοφώνου στις αρχές της δεκαετίας του 1920 είχε επίσης συμβολή στη διάδοση της τζαζ.

Ο πρώτος ραδιοφωνικός σταθμός στην Αμερική ξεκίνησε να εκπέμπει το 1922 στο Πίτσμπουργκ. Στη δεκαετία του 1920 η τζαζ είχε πλέον διαμορφωθεί σε πανεθνικό αμερικανικό μουσικό ιδίωμα, ενώ στα τέλη της κάνουν την εμφάνισή τους και ευρωπαϊκά μουσικά συγκροτήματα.

Αυτοσχεδιασμός

Ο αυτοσχεδιασμός με έναν απλό τρόπο, ορίζεται ως η μη προσχεδιασμένη δημιουργία. Η ανάγκη του ανθρώπου για αυτοσχεδιασμό, είναι σίγουρα συνυφασμένη με την ανάγκη για έκφραση και την έμφυτη δημιουργικότητά του. Σε όλες τις εποχές συναντάμε τον αυτοσχεδιασμό σε ποικίλες εκδηλώσεις, από την κατασκευή ενός τραγουδιού μέχρι και την δημιουργία μιας τεχνικής κατασκευής.

Αν και πολλοί πιστεύουν πως ο μουσικός αυτοσχεδιασμός είναι ιδίωμα της παραδοσιακής μουσικής διαφόρων χωρών και από τις σημερινές μουσικές κυρίως της τζαζ, στην πραγματικότητα και στην εποχή ακόμα της φορμαρισμένης "κλασικής" μουσικής, η ανάγκη για αυτοσχεδιασμό υπήρξε και εκδηλωνόταν. Η "Κατέντσα" ενός Κοντσέρτου για παράδειγμα, το σημείο δηλ. όπου ο μουσικός σε μια παύση της ορχήστρας, αναλάμβανε να παίζει ένα δύσκολο και εντυπωσιακό μέρος

επιδεικνύοντας ταυτόχρονα τις δεξιότητες του, ήταν εξ ολοκλήρου αυτοσχεδιασμένη. Σήμερα βέβαια κάτι τέτοιο δεν συμβαίνει, αφού οι κατέντσες είναι από πριν γραμμένες και απομνημονευμένες. Επίσης η "Φαντασία", η μουσική αυτή μορφή που ξεκινά από τον 16ο αιώνα, έχει καθαρά χαρακτήρα αυτοσχεδιαστικό ενώ σπουδαίοι συνθέτες και εκτελεστές όπως οι Μπαχ, Μότσαρτ, Μπετόβεν, Λιστ και άλλοι, ήταν και μεγάλοι δεξιότεχνες του αυτοσχεδιασμού. Βεβαίως, για να μπορέσει σε όλες αυτές τις περιπτώσεις ο αυτοσχεδιασμός να αναχθεί σε τέχνη είναι απαραίτητο να υπάρξει ένα σύστημα άσκησης των αυτοσχεδιαστικών ικανοτήτων.

Η προσέγγιση του τζαζ αυτοσχεδιασμού

Καταρχάς κάθε επιπέδου μουσικός είναι ικανός για αυτοσχεδιασμό με αποτελέσματα βέβαια ανάλογα του επιπέδου σπουδών και εξάσκησής του. Αυτή η βεβαιότητα είναι και το πρώτο βήμα προσέγγισης στον τζαζ αυτοσχεδιασμό, καθώς συχνά, η ομορφιά και δεξιότητες των εκτελέσεων από τους μεγάλους δημιουργούς της τζαζ, δημιουργεί την αίσθηση ότι πρόκειται για κάτι απρόσιτο σε κάποιον που δεν έχει αυτό το «χάρισμα». Στην πραγματικότητα, το μυστικό που κρύβεται πίσω από όλους τους σημαντικούς μουσικούς που έμειναν στην ιστορία, είναι εκτός από το ταλέντο, η πολύ σκληρή και επίπονη δουλειά επάνω στο μουσικό τους όργανο.

Ο μεγάλος σαξοφωνίστας της Bebop , Τσάρλι Πάρκερ (Charlie Parker 1920-1954) γνωστός και ως Bird, είχε πει ότι πριν αποφασίσει να εμφανιστεί στο ευρύ κοινό, μελετούσε καθημερινά 11 έως 15 ώρες επί 4 ολόκληρα χρόνια. Εάν λοιπόν η μελέτη είναι κάτι απαραίτητο για μουσικούς αυτού του μεγέθους, πόσο μάλλον ισχύει το ίδιο για τον κάθε επίδοξο μουσικό της τζαζ.

Οι προϋποθέσεις

Τρία απαραίτητα στοιχεία χρειάζονται σε κάθε μουσικό που επιθυμεί να προσεγγίσει τον τζαζ αυτοσχεδιασμό.

- **Επιθυμία και επιμονή**

Καθώς η διαρκής εξάσκηση στα διάφορα αντικείμενα, η επιμονή στη διόρθωση των λαθών και η κούραση μπορεί να αποτελέσουν αιτίες για εγκατάλειψη της προσπάθειας.

- **Ακούσματα τζαζ μουσικής από ηχογραφήσεις ή και ζωντανές εμφανίσεις**

Η τζαζ μουσική από τότε που ξεκίνησε, περιέχει στοιχεία που είναι δύσκολο να καταγραφούν με τη μουσική σημειογραφία στο χαρτί.

Η έκφραση, οι χρωματισμοί, οι τονισμοί, ο τρόπος που ξεκινά και τελειώνει ένα αυτοσχεδιαστικό μέρος, είναι πράγματα που πολύ λίγο αποτυπώνονται στη σημειογραφία της τζαζ και περισσότερο αποτελούν στοιχεία που ο μουσικός μαθαίνει μέσα από την ακουστική επαφή του με τη μουσική αυτή.

Η τζαζ μουσική από τη φύση της δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί με την πλήρη καταγραφή της όπως ένα έργο της "Κλασικής" μουσικής, αφού έτσι θα πάψει να είναι αυτοσχεδιαστική και θα χάσει την ελευθερία προσαρμογής της, στην προσωπικότητα του εκτελεστή. Άλλωστε, εκατοντάδες διάσημα κομμάτια της τζαζ, έχουν παιχτεί από τον κάθε μουσικό σύμφωνα με την μουσική προσωπικότητά του και τη διάθεση της στιγμής.

- **Μέθοδο μελέτης**

Το "**τί**" θα μελετήσει και το "**πώς**" θα μελετήσει ο μουσικός, είναι ένα σπουδαίο κεφάλαιο στον δρόμο για την επίτευξη του στόχου που είναι ο δημιουργικός αυτοσχεδιασμός.

Ένας προγραμματισμός είναι απαραίτητος και θα γίνει ανάλογα με το διαθέσιμο για μελέτη χρόνο.

Τα αντικείμενα είναι πολλά και ο χρόνος θα πρέπει να μοιραστεί ανάλογα, δίνοντας έμφαση στα σημεία που ο μουσικός υστερεί περισσότερο.

Τα δομικά στοιχεία του τζαζ Αυτοσχεδιασμού

Κάθε μουσικός που γνωρίζει την βασική μουσική θεωρία (διαστήματα, κλίμακες, συγχορδίες) και γνωρίζει τα στοιχειώδη στο μουσικό του όργανο, έχει την δυνατότητα να αυτοσχεδιάσει με τα αντίστοιχα, βεβαίως, της τεχνικής του αποτελέσματα. Για να καταφέρει κάτι τέτοιο, σε κάποιο είδος μουσικής που ενδιαφέρεται να αυτοσχεδιάσει, θα πρέπει να γνωρίσει τα βασικά δομικά στοιχεία που αποτελούν τη μουσική του ενδιαφέροντός του. Το ίδιο συμβαίνει είτε πρόκειται για ένα αυτοσχεδιασμένο ταξίμι [<τουρκ. Taksim] ως προανάκρουσμα σε κάποιο παραδοσιακό ή λαϊκό

τραγουδι, είτε για έναν αυτοσχεδιασμό στη Τζαζ.

Τρόποι/κλίμακες και βαθμίδες

Οι πιο βασικές συγχορδίες της Τζαζ αρμονίας βρίσκονται μέσα στην Μείζονα κλίμακα. Η εικόνα παρουσιάζει συνοπτικά την “Φυσική” κλίμακα του ΝΤΟ και όλους τους “τρόπους”/κλίμακες που σχηματίζονται όταν επιλέξουμε για βάση τους, τη μία μετά την άλλη, τις νότες που αποτελούν την κλίμακα αυτή.

Η τετράφωνη συγχορδία ως βάση για την Τζαζ αρμονία

Όπως για την ευρωπαϊκή κλασική αρμονία, βάση αποτελεί η τριφωνη Συγχορδία, για την αρμονία της Τζαζ, βάση αποτελεί η τετράφωνη συγχορδία, δηλ. Μία ομάδα από 4 νότες ευρισκόμενες σε απόσταση διαστήματος 3ης, και που ακούγονται ταυτόχρονα.

Στην λογική του Τζαζ αυτοσχεδιασμού, κάθε τρόπος/κλίμακα αντιστοιχεί και σε μία συγχορδία την οποία μπορεί να περιγράψει μελωδικά/αυτοσχεδιαστικά. Αν δηλ. Ξεκινώντας από τον τρόπο Ι που είναι ο “Ιωνικός” θελήσω να βρω ποια είναι η 4φωνη συγχορδία που αντιστοιχεί σε αυτόν, δεν έχω παρά να χτίσω τη συγχορδία κατά διαστήματα 3ης, επιλέγοντας κατά συνέπεια:

Τη νότα της 1ης βαθμίδας που είναι η νότα ΝΤΟ

Τη νότα της 3ης βαθμίδας που είναι η νότα ΜΙ

Τη νότα της 5ης βαθμίδας που είναι η νότα ΣΟΛ

Και τη νότα της 7ης βαθμίδας που είναι η νότα ΣΙ

Κατά τον τρόπο αυτό, δημιουργώ την 4φωνη συγχορδία που αντιστοιχεί στον τρόπο και που στο συγκεκριμένο παράδειγμα είναι η συγχορδία:

ΝΤΟ-ΜΙ-ΣΟΛ-ΣΙ, μια συγχορδία “Ντο μεγάλης 7ης” που στην γλώσσα της Τζαζ συμβολίζεται ως C Δ (το γράμμα C είναι το αντίστοιχο με το ελληνικό Ντο).

POK (rock)

Καταγωγή: Ροκ εντ ρολ, Μπλουζ, Κάντρι, Ρύθμ εντ μπλουζ

Τόπος γέννησης: Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής και Ηνωμένο Βασίλειο

Μουσικά όργανα: Ηλεκτρική κιθάρα – Μπάσο – Ντραμς. Συχνά και Πλήκτρα

Συναφή Είδη: μπλουζ, ροκ εντ ρολ

Μουσικοί: Little Richard, Elvis Presley, Johnny Cash, The Sonics, The Beatles, The Rolling Stones, Animals, Jefferson Airplane, Deep Purple, The Who, Bob Dylan, Pink Floyd, David Bowie, Black Sabbath, Led Zeppelin, Marilyn Manson, Queen, The Ramones, Sex Pistols, The Police, U2, Van Halen, Guns N’ Roses, R.E.M., The Cure, Nirvana, Kyuss, Green Day, Muse, Soundgarden, Deftones, Rage Against the Machine, Radiohead, Queens of the Stone Age, Red Hot Chili Peppers, Korn, Linkin Park, Arctic Monkeys, The Black Keys, The Killers, The Doors, Santana, Placebo, Dire Straits, Bon Jovi, The Cranberries, Jet, Lenny Kravitz, Sting, Scorpions, The Subways, Kasabian, The Offspring, Blur, Ξύλινα Σπαθιά, Bruce Springsteen, Robbie Williams, Rory Gallagher, The Police, The Clash, Editors, Edwyn Collins Banshee κ.α.

Κατηγορία:Ροκ συγκροτήματα, Κατηγορία:Ροκ μουσικοί

Είδη

Alternative rock – Art rock – Beat music – Britpop – Detroit rock – Emo – British rock – Experimental rock – Group Sounds – Grunge – Christian rock – Desert rock – Folk rock – Garage rock -Shock Rock – Glam rock – Hard rock – Instrumental rock – Indie rock – Krautrock – Post-rock – Power pop – Soft rock – Punk rock – Southern rock – Progressive rock – Country rock – Surf

Όρος Ροκ

Ο όρος ροκ στη μουσική, χρησιμοποιείται για να περιγράψει τα είδη που προέκυψαν από την εξέλιξη του είδους του rock and roll. Η μουσική ροκ (rock) [1] στο σύνολό της, αποτελεί ένα είδος δημοφιλούς μουσικής που χαρακτηρίζεται συνήθως από έντονο ρυθμό και από ευδιάκριτη, χαρακτηριστική μελωδία φωνητικών η οποία συνοδεύεται συνήθως από ηλεκτρικές κιθάρες, ηλεκτρικό μπάσο και ντραμς. Πολλές φορές χρησιμοποιούνται και ηλεκτροφόρα όργανα, όπως πιάνο ή συνθεσάιζερ.

Εμφανίστηκε στις αρχές της δεκαετίας του 1950 στην Αμερική και είχε ως βάση την τεχνοτροπία του Rhythm and Blues και το ρυθμό του rock and roll των αφροαμερικάνικων κοινοτήτων των Ηνωμένων Πολιτειών, καθώς και το rockabilly, που ουσιαστικά ήταν η έκφραση των λευκών μέσω των προαναφερθέντων ειδών αφροαμερικανικής προέλευσης. Συνεισφορά στον ήχο που πρωτοχαρακτηρίστηκε ροκ, θεωρείται ότι είχε και η country μουσική. Αυτή, είχε στοιχεία μπλουζ και βασιζόταν στα παραδοσιακά είδη μουσικής των κατοίκων των ΗΠΑ και ήταν πολύ δημοφιλής, κυρίως μεταξύ των λευκών και στο Νότο.

Η μουσική ροκ επηρεάστηκε και επηρεάζεται ακόμη και σήμερα από τα άλλα είδη μουσικής που είναι δημοφιλή ανά περίοδο. Στη δεκαετία του 1960, η παραδοσιακή (folk) μουσική των λευκών κοινοτήτων των ΗΠΑ επηρέασε το υβρίδιο που ήταν γνωστό ως ροκ εκείνη την περίοδο, αλλά και επηρεάστηκε από αυτό με αποτέλεσμα τη δημιουργία του φολκ ροκ. Παράλληλα, γίνεται γνωστό το μπλουζ ροκ που αποτελεί την έκφανση του ροκ που δίνει μεγαλύτερη βαρύτητα στην ηλεκτρική κιθάρα και στις μπλουζ ρίζες της μουσικής αυτής. Στα μέσα της δεκαετίας του 1960, εμφανίζεται το ψυχεδελικό ροκ, που φέρει στοιχεία από μουσικές της ανατολής. Λίγα χρόνια αργότερα, οι μουσικοί της ροκ που είχαν τζαζ παιδεία και μουσικοί τζαζ, δημιούργησαν το μείγμα που έγινε γνωστό ως τζαζ-ροκ φιούζιον, ή απλά φιούζιον. Στη δεκαετία του 1970, το ροκ υποσκελίστηκε από την επικράτηση της ντίσκο που αποτελούσε ένα μείγμα σόουλ, φανκ και λάτιν μουσικής και δέχτηκε επιρροές από τα είδη αυτά. Παράλληλα, δημιουργούνται τα υποείδη σοφτ ροκ, προγκρέσιβ ροκ, πανκ ροκ και χέβι μέταλ. Τη δεκαετία του 1980, γίνεται δημοφιλές το χαρντ ροκ και το εναλλακτικό ροκ (alternative rock) κάνει τα πρώτα του βήματα. Στην επόμενη δεκαετία, τα υποείδη της ροκ που εισάγονται είναι το γκραντζ, το μπριτ ποπ και το ανεξάρτητο ροκ (indie).

Προέλευση: Rock and Roll και Rockabilly

Το ροκ εντ ρολ προήλθε από διάφορα μουσικά είδη που ήταν δημοφιλή στην Αμερική στα τέλη της δεκαετίας του 1940 και γνώρισε εξαιρετική δημοφιλία στις αρχές και στα μέσα της δεκαετίας του 1950. Είχε ως βάσεις του τη μουσική rhythm and blues και την country. Η ροκ εντ ρολ αρχικά, ήταν ένα από τα είδη χορευτικής μουσικής των αφροαμερικανών. Μαύροι καλλιτέχνες όπως ο Little Richard, ο Chuck Berry και ο Fats Domino ερμήνευαν επιτυχίες του ροκ εντ ρολ, αλλά απευθύνονταν σε αφροαμερικάνικο κοινό. Αυτοί οι καλλιτέχνες του ροκ εντ ρολ, δέχτηκαν ρατσιστικές κριτικές σε μια εποχή που οι περισσότεροι χώροι διασκέδασης ήταν διαχωρισμένοι για λευκούς και μαύρους.

Η μαζική επιτυχία του ροκ εντ ρολ ξεκίνησε στις αρχές της δεκαετίας του 1950, όταν λευκοί καλλιτέχνες διασκεύαζαν το υλικό των αφροαμερικάνων ή ακολούθησαν το στυλ τους, στο μουσικό είδος που έγινε γνωστό ως ροκαμπίλι. Ο Έλβις Πρίσλεϊ, ο Μπιλ Χάλεϊ, ο Τζέρι Λι Λιούις και ο Τζόνι Κας ήταν μερικοί από αυτούς που εδραίωσαν το ροκ εντ ρολ στη συνείδηση των υπόλοιπων Αμερικανών και συνέβαλαν έτσι στην μεγάλη επιτυχία του. Ταυτόχρονα τα τεχνολογικά επιτεύγματα της εποχής, δίνουν ώθηση στην οικιακή διασκέδαση που σχετίζεται με τη μουσική.

Heavy metal

Το heavy metal (χέβι μέταλ, αναφέρεται και ως metal ή μέταλ) είναι μουσικό υποείδος και κατατάσσεται ως παρακλάδι της ροκ μουσικής. Αναπτύχθηκε στα τέλη της δεκαετίας του 1960 και τις αρχές 1970[1] και ρίζες του εφορμούν από την μπλουζ και το ψυχεδελικό ροκ. Τα μουσικά σχήματα που θεωρούνται ιδρυτές της heavy metal δημιούργησαν ένα βαρύ ήχο εστιασμένο στην κιθάρα, στο μπάσο και στα ντραμς, έχοντας ως χαρακτηριστικό την έντονη παραμόρφωση στον ήχο της ηλεκτρικής κιθάρας καθώς και τα γρήγορα σόλο. Ο οδηγός κριτικής AllMusic αναφέρει

χαρακτηριστικά πως «από τις μυριάδες μορφές ροκ εντ ρολ, το heavy metal είναι το πιο ακραίο στην ένταση, αρρενωπότητα και θεατρικότητα».

Το heavy metal απαντά οπαδούς σε όλο τον πλανήτη. Τα πρώτα συγκροτήματα του είδους όπως οι Black Sabbath προσελκύουν ακόμα και σήμερα ένα ευρύτερο κοινό. Στα μέσα της δεκαετίας του 1970, οι Judas Priest, οι Iron Maiden και πολλά άλλα συγκροτήματα, εξέλιξαν περισσότερο το είδος, αποβάλλοντας τα μπλουζ στοιχεία, ενώ το New Wave of British Heavy Metal (Νέο Κύμα του Βρετανικού heavy metal) ακολούθησε τον ίδιο δρόμο, δίνοντας στη μουσική punk rock χροιά και μεγαλύτερη έμφαση την ταχύτητα.

Η heavy metal έγινε ευρύτερα γνωστή τη δεκαετία του 1980, κατά την οποία αναπτύχθηκαν πολλά από τα υπάρχοντα υποείδη της. Εναλλαγές πιο ακραίες περιορίστηκαν τότε στην underground μουσική σκηνή, άλλες πάλι όπως το glam metal και το thrash metal γνώρισαν μεγάλη εμπορική επιτυχία. Μέχρι σήμερα, αρκετά υποείδη διεύρυναν την heavy metal μουσική.

AC/DC

Οι AC/DC είναι ένα hard rock συγκρότημα (οι ίδιοι πάντα κατηγοριοποιούσαν την μουσική τους ως Rock n Roll)[1] που δημιουργήθηκαν στο Σίδνεϊ της Αυστραλίας το 1973 από τους Σκωτσέζικης καταγωγής αδερφούς Άνγκους και Μάλκολμ Γιανγκ.

Θεωρούνται από τους πρωτοπόρους της hard rock μουσικής μαζί με τους Black Sabbath, Deep Purple, Led Zeppelin, Thin Lizzy και άλλους.

Από το πρώτο τους άλμπουμ με τίτλο “High Voltage” το 1975, η πορεία τους στον χώρο της hard rock μουσικής είναι ανοδική με αποκορύφωμα το άλμπουμ “Back In Black” το 1980. Έκτοτε είχαν αρκετά «σκαμπανεβάσματα». Επανήλθαν στην κορυφή το 1990 με το άλμπουμ “The Razor’s Edge”.

Ο Malcolm και ο Angus ήταν τα μόνα αρχικά μέλη που έχουν παραμείνει στο συγκρότημα. Τα μέλη σταθεροποιήθηκαν, στη συνέχεια έως ότου ο μπασίστας Mark Evans αντικαταστάθηκε από τον Cliff Williams το 1977 για το άλμπουμ Powerage. Μέσα σε λίγους μήνες από την ηχογράφηση του άλμπουμ “Highway to Hell”, ο τραγουδιστής και συν- τραγουδοποιός, Bon Scott, πέθανε στις 19 Φεβρουαρίου 1980 μετά από υπερβολική κατανάλωση αλκοόλ. Η ομάδα σκέφτηκε το ενδεχόμενο διάλυσης, αλλά με την υποστήριξη από τους γονείς του Scott αποφάσισε να συνεχίσει και να ξεκινήσει την εύρεση ενός νέου τραγουδιστή. Ο πρώην τραγουδιστής των Geordie, Brian Johnson, πέρασε από οντισιόν και επιλέχθηκε να αντικαταστήσει τον Scott. Οι AC DC δεν ήταν τόσο δημοφιλείς, αφού “απολύθηκε” ο ντράμερ Phil Rudd το 1983 και αντικαταστάθηκε από τον πρώην ντράμερ των A II Z, ο οποίος, όμως, αποχώρησε το 1989 για να συνεργαστεί με τον Dio. Ο Phil Rudd επέστρεψε το 1994 μετά τον Chris Slade, ο οποίος ήταν με την μπάντα από το 1989 έως το 1994 ζητήθηκε να εγκαταλείψει και συνέβαλε στο άλμπουμ της μπάντας το 1995 “Ballbreaker”. Το “Stiff Upper Lip” κυκλοφόρησε το 2000 και είχε καλή υποδοχή από τους κριτικούς. Το studio album της μπάντας “Black Ice”, κυκλοφόρησε στις 20 Οκτωβρίου 2008 και ήταν το δεύτερο άλμπουμ σε πωλήσεις του ίδιου έτους. Ήταν η μεγαλύτερη επιτυχία τους στα charts από τη εποχή του “For those about to rock”, φθάνοντας τελικά το No.1 σε όλους τα charts παγκοσμίως.

Τα μέλη της μπάντας παρέμειναν ως είχαν -το μεγαλύτερο χρονικό διάστημα χωρίς αλλαγή- μέχρι

το 2014 με τη συνταξιοδότηση του Malcolm Young και νομικά προβλήματα του Ραντ. Το 2016, οι γιατροί συμβούλευσαν το Johnson να σταματήσει να περιοδεύει λόγω επιδείνωσης της ακοής του. Στις 19 Απριλίου, η μπάντα ανακοίνωσε ότι ο Johnson δε θα συμμετείχε πια και ότι ο τραγουδιστής των Guns 'n' Roses, Axl Rose, θα χρησιμοποιηθεί ως frontman της μπάντας για τις υπόλοιπες συναυλίες του 2016.

Σημείο αναφοράς πάντως όλα αυτά τα χρόνια είναι οι συναυλίες τους. Από τον Άνγκους Γιανγκ που τρέχει ασταμάτητα στην σκηνή ως την τεράστια φουσκωτή "Rosie" και από τα κανόνια του "For Those About To Rock" ως την καμπάνα του "Hells Bells", οι AC/DC έχουν να επιδείξουν στους φίλους της rock μουσικής ένα απίστευτο θέαμα.

Deep purple

Οι Deep Purple είναι αγγλικό hard rock συγκρότημα, το οποίο δημιουργήθηκε στο Χέρτφορντσαϊρ το 1968. Μαζί με τους Led Zeppelin και τους Black Sabbath αποτελούν την τριάδα των προπατόρων του heavy metal

Οι Deep Purple έχουν μπει στο Βιβλίο των Ρεκόρ Γκίνες ως το πιο θορυβώδες συγκρότημα για την συναυλία τους στο Rainbow Theatre του Λονδίνου το 1972 και έχουν πουλήσει πάνω από 100.000.000 δίσκους.

Είναι ενεργοί ως συγκρότημα από το 1968 ως σήμερα, με μία οκταετή διακοπή από το 1976 μέχρι το 1984. Η πιο επιτυχημένη σύνθεση τους υπήρξε η δεύτερη γραμμή μελών τους, η οποία αποτελούνταν από τον τραγουδιστή Ίαν Γκίλαν, τον κιθαρίστα Ρίτσι Μπλάκμορ, τον μπασίστα Ρότζερ Γκλόβερ, τον κιμπορντίστα Τζον Λορντ και το ντράμμερ Ίαν Πέις. Η σύνθεση αυτή υπήρξε σε τρεις διαφορετικές περιόδους, από το 1969 ως το 1973, από το 1984 ως το 1989 και από το 1992 ως το 1993. Άλλοι μουσικοί που πέρασαν από το συγκρότημα ήταν οι τραγουδιστές Ροντ Έβανς, Ντέβιντ Κόβερντεϊλ και Τζο Λιν Τέρνερ, οι κιθαρίστες Τόμι Μπόλιν και Στηβ Μορς, οι μπασίστες Νικ Σίμπερ και Γκλεν Χιουζ και ο κιμπορντίστας Ντον Έρεϊ που αντικατέστησε τον Λορντ το 2002.

Σε δημοψήφισμα του βρετανικού ραδιοφωνικού σταθμού Planet Rock, το κοινό τους κατέταξε πέμπτους στην λίστα με τα πιο επιδραστικά συγκροτήματα όλων των εποχών, ενώ το 2008 έλαβαν το Legend Award στα World Music Awards. Το 2016, εισήχθησαν στο Rock and Roll Hall of Fame μετά από συνεχείς αναβολές, παρά την προτίμηση του κοινού κατά τις ψηφοφορίες.

ΡΑΠ Μουσική

Η ραπ (rap) είναι κυρίως αфроαμερικανικό μουσικό είδος που ξεκίνησε να γνωρίζει άνθιση στα τέλη της δεκαετίας του 1970. Έχει τις ρίζες της στην αφρικανική μουσική την οποίαν έφεραν με τη βίαιη εκδούλευση και μετέπειτα μετακίνηση τους οι μαύροι στην Αμερική. Ετυμολογικά η λέξη "rap" σημαίνει "χτυπώ".

Πρόκειται για είδος που δίνει έμφαση στους στίχους (ρίμες) και στο περιεχόμενο αυτών και η μουσική συνήθως είναι συνοδευτική και δευτερεύουσας μέριμνας. Οι στίχοι, αυτοσχέδιοι στην καθημερινή έκφραση αλλά επεξεργασμένοι στις παραγωγές, δεν τραγουδιούνται, αλλά απαγγέλλονται με ιδιαίτερο, ρυθμικό, τρόπο ενώ η μουσική δανείζεται στοιχεία από τη soul, τη τζαζ όσο και από άλλα ποικίλα μουσικά ρεύματα. Αρκετοί καλλιτέχνες της ραπ έχουν υιοθετήσει

λυρικό και ποιητικό ύφος γραφής. Ωστόσο η σύγχρονη ποπ ραπ βασίζεται πλέον πολύ και σε τραγουδιστά ρεφρέν και δίνεται περισσότερη έμφαση στον ρυθμό και την παραγωγή σε σχέση με τους πρωταρχικούς δίσκους του είδους, κάτι που βρίσκει αντίθετους τους οπαδούς της street rap (ραπ του δρόμου).

Η rap είναι ένα από τα 4 στοιχεία της κουλτούρας hip hop.

Οι ρίμες (στίχοι), οι οποίοι εκτείνονται στο μεγαλύτερο τμήμα του κομματιού και είναι στατιστικά περισσότεροι ανά κομμάτι σε σχέση με άλλα είδη, εκφράζουν κατά κανόνα καθημερινά βιώματα και εμπειρίες. Στους στίχους της ραπ ενυπάρχουν ως βασικά θέματα η βία, η οπλοχρησία, τα ναρκωτικά, ο ελευθεριακός ερωτισμός αλλά και πολιτική θεματολογία. Πηγή έμπνευσης της ραπ είναι η καθημερινή ζωή στα γκέτο των περιθωριοποιημένων μαύρων των Ηνωμένων Πολιτειών.

ΡΕΜΠΕΤΙΚΑ

Ρεμπέτικο τραγούδι (ή γενικά στον πληθυντικό Ρεμπέτικα) ονομάζεται το ελληνικό αστικό λαϊκό τραγούδι που εμφανίστηκε στα τέλη του 19ου αιώνα και απέκτησε τη γνώριμη μορφή του, περίπου μέχρι την Τρίτη δεκαετία του 20ού αιώνα. Εξελίχθηκε στα λιμάνια ελληνικών πόλεων όπου ζούσε η εργατική τάξη (τον Πειραιά, τη Θεσσαλονίκη, τον Βόλο) και στη συνέχεια πέρασε και σε άλλα αστικά κέντρα. Την ίδια περίπου εποχή αναπτύχθηκε στα Ταμπάχανα Πάτρας μια διαφορετική μορφή αστικού λαϊκού τραγουδιού.

Το μπουζούκι, το κυρίαρχο όργανο της λαϊκής ορχήστρας και του ρεμπέτικου.

Ονομασία

Όπως μας πληροφορεί ο ερευνητής του ρεμπέτικου Πάνος Σαββόπουλος, η λέξη ρεμπέτικο είναι δυσετυμολόγητη (15 ετυμολογικές εκδοχές καταγράφει στο άρθρο του),[1] πάντως πρωτοεμφανίζεται ανάμεσα στα 1910 και 1913 σε ετικέτες δύο δίσκων γραμμοφώνου:

Ο ένας εκδόθηκε μάλλον το 1912 στην Κωνσταντινούπολη από τη δισκογραφική εταιρεία ORFEON RECORD με αριθμό 10188. Στη μια του πλευρά υπάρχει το τραγούδι «Απονιά», αρχικά επιθεωρησιακό που σημείωσε επιτυχία στη Σμύρνη και έπειτα ηχογραφήθηκε. Στην ετικέτα του δίσκου και δίπλα στον τίτλο, μέσα σε παρένθεση, υπάρχει η ένδειξη ΡΕΜΠΕΤΙΚΟ.

Ο άλλος δίσκος ηχογραφήθηκε στην Κωνσταντινούπολη μάλλον το 1913 από τη γερμανική δισκογραφική εταιρεία FAVORITE RECORD. Στη μια πλευρά του δίσκου υπάρχει το γνωστό τραγούδι Τίκι τίκι τακ άγνωστου δημιουργού με ερμηνευτή τον Γιάγκο Ψαμαθιανό. Κάτω από τον τίτλο υπάρχει η ένδειξη ΡΕΜΠΕΤΙΚΟ.

Οι ίδιοι οι ρεμπέτες αποκαλούσαν τα τραγούδια τους απλά «λαϊκά τραγούδια». Ο όρος «ρεμπέτικο» καθιερώθηκε στη δεκαετία του '60, κυρίως λόγω της δουλειάς του Ηλία Πετρόπουλου, για να συμπεριλάβει όλην την προγενέστερη λαϊκή μουσική, αλλά και άλλα είδη όπως τα σμυρναίικα, τα πολιτικά, τα μπουρμούρικα και άλλα αδέσποτα τραγούδια, που δεν έχουν στενή μουσικολογική σχέση μεταξύ τους.

Κατά μία άποψη, η χρήση του όρου “ρεμπέτικο” ήταν πιο εύηχη από το “λαϊκό”, διότι το λαϊκό παραπέμπει ευθέως στο λαό που γράφει ακούει και εκφράζεται με αυτή τη μουσική (δηλαδή στη συγκεκριμένη περίπτωση τον Ελληνικό Λαό). Οπότε βόλευε κάποιους ο όρος “ρεμπέτικο” που είναι πιο γενικός. Στην πραγματικότητα ρεμπέτικα και λαϊκά ήταν ακριβώς το ίδιο πράγμα.

Ιστορία

Ο Ηλίας Πετρόπουλος, ένας από τους μεγαλύτερους μελετητές του ρεμπέτικου, χωρίζει την ιστορία του ρεμπέτικου σε τρεις περιόδους:

1922-1932 – Η εποχή που κυριαρχούν τα στοιχεία από τη μουσική της Σμύρνης.

1932-1942 – Η κλασική περίοδος.

1942-1952 – Η εποχή της ευρείας διάδοσης και αποδοχής.

Προϊστορία

Το ρεμπέτικο τραγούδι είναι το ελληνικό αστικό τραγούδι στη απαρχή του. Εξελίχθηκε μέσα από την ελληνική μουσική παράδοση, του δημοτικού τραγουδιού και των κλέφτικων από τους κατοίκους των ελληνικών πόλεων. Τα πρώτα ρεμπέτικα ακούσματα άρχισαν να σημειώνονται στην Αθήνα στις φυλακές του Μεντρεσέ το 1834 τα λεγόμενα “μυρμούρικα”. Την ίδια εκείνη εποχή οι Βαυαροί προσπαθούσαν να εισάγουν στη τότε αθηναϊκή κοινωνία τις καντρίλιες και την πόλκα. Αντίθετα στη πλατεία του Ψυρρή τα μπουρμούρικα, και τα σεβνταλήτικα άρχισαν να βρίσκουν ανάπτυξη. Στις αρχές του 1900 τα ρεμπέτικα αποτελούσαν το λαϊκό τραγούδι των φτωχών συνοικιών των κυριοτέρων πόλεων. Την ίδια εποχή εμφανίζονται στον Πειραιά ως πρωτορεμπέτικα τα λεγόμενα “γιαλάδικα”, που πήραν τ’ όνομά τους από τη συχνά επαναλαμβανόμενη λέξη “γιάλα - γιάλα” ή “αμάν γιάλα” ή “γιαλελέλι”. Μετά το 1922 έγινε μίξη των τραγουδιών μ’ εκείνα της Μικράς Ασίας και του Βοσπόρου, με έντονη την εμφάνιση του αμανετζίδικου λαϊκού τραγουδιού. Τότε εμφανίζονται και τα περισπούδαστα του είδους Καφέ Αμάν όπου το ρεμπέτικο τραγούδι άρχισε ν’ αναπτύσσεται ευρύτατα μέχρι το 1936 όταν και απαγορεύτηκαν θεωρούμενα ως τουρκοειδή.

Σημειώνεται πως ένα χρόνο πριν το 1935, τα αμανετζίδικα είχαν απαγορευτεί στη Τουρκία θεωρούμενα ως κατάλοιπο ελληνικό μουσικό είδος.

Περίοδος της κυριαρχίας των σμυρναϊκών στοιχείων

Το 1922 είναι η χρονιά της Μικρασιατικής καταστροφής την οποία ακολουθεί η αναγκαστική πλέον ανταλλαγή πληθυσμών, σύμφωνα με τη Συνθήκη της Λωζάνης. Πολλοί μικρασιάτες εγκαθίστανται στις μεγάλες πόλεις της Ελλάδας φέρνοντας από εκεί τις μουσικές τους παραδόσεις. Αυτή την περίοδο η θεματολογία του ρεμπέτικου περιλαμβάνει κυρίως ερωτικά (όπως σε όλες τις μουσικές) αλλά και μάγικα τραγούδια (π.χ. τραγούδια της φυλακής, ναρκωτικά).

Κλασική περίοδος

«Η Τετράς, η ξακουστή του Πειραιώς» το πρώτο επαγγελματικό συγκρότημα «μπουζουκομπαγλαμάδων»

Το 1932 κυκλοφορούν οι πρώτες ηχογραφήσεις τραγουδιών από τον Μάρκο Βαμβακάρη. Την επόμενη χρονιά, το 1933, καταγράφονται οι πρώτες ηχογραφήσεις με μπουζούκι στην Ελλάδα από τον Γιώργο Μπάτη σε δίσκο που δεν κυκλοφόρησε αμέσως και τον Μάρκο Βαμβακάρη με το «Να 'ρχόσουνα ρε μάγκα μου». Το 1934 δημιουργείται η πρώτη επίσημη ρεμπέτικη κομπανία με την ονομασία «Τετράς η ξακουστή του Πειραιώς» με τον Μάρκο Βαμβακάρη, τον Γιώργο Μπάτη, τον Στράτο Παγιουμτζή και τον Ανέστο Δελιά.

Το 1936 ξεκινάει η δικτατορία του Μεταξά και επιβάλλεται λογοκρισία. Αναγκαστικά η δισκογραφία προσαρμόζεται και οι αναφορές σε ναρκωτικά, τεκέδες κ.λ.π. εκλείπουν από τις ηχογραφήσεις. Πάντως, μέχρι το 1941 εμφανίζονται οι περισσότεροι από τους κλασικούς συνθέτες και τραγουδιστές του ρεμπέτικου τραγουδιού στη δισκογραφία, όπως ο Στράτος Παγιουμτζής, ο Μπαγιαντέρας, ο Γιάννης Παπαϊωάννου, ο Απόστολος Χατζηχρήστος, ο Βασίλης Τσιτσάνης, ο Μανώλης Χιώτης, ο Στελλάκης Περπινιάδης, η Ρόζα Εσκενάζυ και πολλοί άλλοι.

Με τη κήρυξη του πολέμου το 1940 γράφτηκαν αρκετά ρεμπέτικα τραγούδια για τον πόλεμο, όπως χαρακτηριστικά τέτοια ήταν “Ο Μάρκος φαντάρος” (Μ. Βαμβακάρη), “Τους Κενταύρους δεν φοβάμαι”, “Στης Πίνδου τα βουνά”, “Γλυκό νά ‘ναι το βόλι”, (και τα τρία του Μπαγιαντέρα), “Τον πόλεμο μας κήρυξες” (του Καρίπη), “Θα πάρω το τουφέκι μου” (του Κηρομύτη), κ.ά. Με την γερμανική κατοχή το 1941, τα εργοστάσια των δισκογραφικών εταιρειών κλείνουν και οι ηχογραφήσεις σταματούν έως το 1946.

Εποχή της μαζικής αποδοχής

Κορυφαία προσωπικότητα του ρεμπέτικου αναδεικνύεται αυτή την περίοδο ο Βασίλης Τσιτσάνης. Μετά την απελευθέρωση το ρεμπέτικο αρχίζει να καταξιώνεται ως λαϊκή μουσική ευρείας αποδοχής και βγαίνει από το περιθώριο. Εμφανίζονται νέοι τραγουδιστές όπως η Σωτηρία Μπέλλου και ο Πρόδρομος Τσαουσάκης. Οι περισσότεροι μελετητές θεωρούν ότι μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του '50 το ρεμπέτικο, στη γνήσιά του μορφή, πεθαίνει και δίνει τη θέση του σε μια νεώτερη μορφή του ρεμπέτικου το λεγόμενο αρχοντορεμπέτικο το οποίο και άνοιξε το δρόμο της ευρύτερης πλέον αποδοχής του μουσικού είδους και του μεταγενέστερου λαϊκού τραγουδιού. Γνωστοί καλλιτέχνες του είδους είναι οι: Ζακ Ιακωβίδης, Κώστας Καπνίσης, Τάκης Μωράκης, Γιώργος Μουζάκης και άλλοι.

Στη δεκαετία του '60, αρχίζει η εποχή της ‘πρώτης αναβίωσης’ του ρεμπέτικου, όπου και επανηχογραφούνται παλαιότερες επιτυχίες και εκδίδονται μελέτες πάνω στο θέμα και ανθολογίες τραγουδιών, από συγγραφείς όπως ο Ηλίας Πετρόπουλος και ο Ντίνος Χριστιανόπουλος, βιογραφίες ρεμπετών, ενώ γίνονται και αρκετές νέες ηχογραφήσεις (την πρώτη “μελέτη” όμως έχει παρουσιάσει ο Μάνος Χατζιδάκις ήδη μετά την κατοχή). Όμως από το 1944 ο Νίκος Σκαλκώτας θα εισάγει τη ρεμπέτικη μουσική στην Ελληνική συμφωνική δημιουργία: πρόκειται για το κονσέρτο για δύο βιολιά όπου εντάσσει, στο δεύτερό του μέρος, το Θα πάω εκεί στην Αραπιά του Βασίλη Τσιτσάνη. Τον επόμενο χρόνο ο συνθέτης Γιάννης Α. Παπαϊωάννου θα χρησιμοποιήσει σε δικό του συμφωνικό έργο, τον “Βασίλη Αρβανίτη,” ένα ζεϊμπέκικο.

ΛΑΪΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Νατάσα Θεοδοριδου

Γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη στις 24 Οκτωβρίου 1970. Έχει καταγωγή από τα Κουδούνια Δράμας.

Σπούδασε δημοσιογραφία, ενώ παράλληλα έλαβε μαθήματα αρμονίας και κιθάρας. Ξεκίνησε την καριέρα της τραγουδώντας λαϊκά τραγούδια σε νυχτερινά κέντρα.

Ήρθε στην Αθήνα το 1996 και εργάστηκε σε νυχτερινά κέντρα με μεγάλη επιτυχία. Το 1996 δούλεψε στις “Θαλασσιές τις Χάντρες” στην πλατεία Αγίων Ασωμάτων. Μαζί της ήταν ο Αντώνης Ρέμος, ο Λάμπης Λιβιεράτος και ο Παντελής Καναράκης. Κυκλοφόρησε τον πρώτο της δίσκο το 1997, ο οποίος και έγινε πλατινένιος. Το 1998 κυκλοφορεί το δεύτερό της δίσκο, με τίτλο “Δεύτερη αγάπη”, που αποτέλεσε σταθμό για την καριέρα της, με αποκορύφωμα τη συνεργασία με τον Πασχάλη Τερζή στο τραγούδι “Δεν θέλω τέτοιους φίλους”. Το άλμπουμ έγινε πλατινένιο, ξεπερνώντας τα 80.000 αντίτυπα, ενώ η συνεργασία με τον Πασχάλη Τερζή επεκτάθηκε και με τις εμφανίσεις τους στα «Αστέρια». Οι επόμενες συνεργασίες της ήταν με το Νότη Σφακιανάκη στο «THEATRO» της Θεσσαλονίκης, και με τον Αντώνη Ρέμο και το Στέλιο Διονυσίου στον «ΑΠΟΛΛΩΝΑ». Το Μάρτιο του 2000 κυκλοφόρησε το τρίτο της άλμπουμ, με τίτλο “Θα μιλήσω με τ’ αστέρια”, που έγινε επίσης πλατινένιο. Την ίδια περίοδο ερμήνευσε το επιτυχημένο τραγούδι “επιτέλους” μαζί με την Καίτη Γαρμπή, ντουέτο που τους έγραψε ο Φοίβος και συμπεριλήφθηκε στο δίσκο “Το Κάτι” της Γαρμπή. Τον Ιούλιο του 2001, η Θεοδωρίδου κυκλοφόρησε την τέταρτη προσωπική της δουλειά, έναν πολυσυλλεκτικό δίσκο με τίτλο “Υπ’ ευθύνη μου”.

Ακολουθεί η επιτυχημένη εμπορικά συνεργασία της με το συνθέτη Γιώργο Θεοφάνους στον πλατινένιο δίσκο “Τόση αγάπη πώς να χαθεί” το 2002. Τα δύο επόμενα χρόνια (2002-2004) η Νατάσα εμφανίζεται στη μουσική σκηνή “Φως”, ενώ το 2003 κυκλοφορεί ο δίσκος “Μια διαδρομή Θεσσαλονίκη – Αθήνα” που περιέχει ζωντανές ηχογραφήσεις κυρίως από τις εμφανίσεις της στο “Φως”. Το 2004 ο δίσκος “Έρωτα δεν ξέρεις ν’ αγαπάς”, σε μουσική της Ευανθίας Ρεμπούτσικα, σηματοδοτεί μια προσωρινή στροφή στο ρεπερτόριο της Νατάσας, προάγγελο της οποίας είχε αποτελέσει και η συμμετοχή της στο soundtrack της κινηματογραφικής ταινίας Πολίτικη Κουζίνα, όπου ερμήνευσε το τραγούδι “Στα λιμάνια ανάψανε φωτιές”.

Το 2005 η Θεοδωρίδου επιστρέφει στις μεγάλες πίστες συνεργαζόμενη με το Γιάννη Πάριο στην “Ιερά Οδό”, ενώ παράλληλα κυκλοφορεί και ο έβδομος προσωπικός της δίσκος με τίτλο “Ως εκεί που η καρδιά μπορεί να αντέξει” που περιλαμβάνει τραγούδια διαφόρων συνθετών ανάμεσα στους οποίους και ο Μιχάλης Χατζηγιάννης. Την επόμενη χρονιά (2006) ακολουθεί το άλμπουμ “Έχω μια αγκαλιά”, στο οποίο η Νατάσα συνεργάζεται αποκλειστικά με το Γιώργο Μουκίδη. Το 2007, με τη συμπλήρωση δέκα χρόνων της τραγουδίστριας στη δισκογραφία, κυκλοφορεί ο δίσκος “Νατάσα” με δημιουργούς δύο από τους πλέον συχνούς συνεργάτες της, το συνθέτη Κυριάκο Παπαδόπουλο και το στιχουργό Ηλία Φιλίππου. Τη χρονιά αυτή η Νατάσα εμφανίζεται στο “Βοτανικό” με την Έλλη Κοκκίνου και το Νίκο Κουρκούλη.

ΠΗΓΕΣ

<https://el.wikipedia.org/>

<https://www.n-t.gr>

<http://www.athinorama.gr> <http://www.alfavita.gr/arhron/koinonia/29-koryfaia-arhaia-theatra-tis-elladas>

<https://www.mytheatro.gr/theatro-arxaia-ellada/>

http://theatro-vlepsias.blogspot.gr/2012/01/blog-post_19.html

<http://slideplayer.gr/slide/5630951/>

<https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CF%8D%CE%BB%CE%B7:%CE%9A%CF%8D%CF%81%CE%B9%CE%B1>

<http://www.mousikes-diadromes.gr>